

Revue Piešťany

Leto 2013 Summer 2013 Sommer 2013

Ročník XLIX.

Vývoj mestského erbu Piešťan

The Evolution of the Town
of Piešťany's Coat of Arms

Die Entwicklung des
Stadtwappens von Piešťany

Reproduktívna farba, archív Piešťanského múzea

Piešťanské jubileá

Kornel Duffek

■ Tento rok priniesol Piešťanom množstvo jubileí. Samozrejme najdôležitejšie je 900. výročie prvej písomnej zmienky o našom meste. Druhé jubileum nemá oslavný charakter, je skôr smutnou spomienkou. Pred 200 rokmi prekvapila Piešťancov najväčšia povodeň, aká kedy tu bola zaznamenaná. Divoké vody Váhu vtedy brali všetko, čo im prišlo do cesty - domy, stromy, zvieratá i ľudí. V Piešťanoch bolo i bez povodní vždy dosť vody. Vidieť to i na kolorovanom oceloryte nemeckého grafika Ludwiga Rohbocka (1820 - 1883), ktorý zachytil prvé murované kúpeľné budovy v objatí vôd. Táto pekná rytina vyšla v trojväzkovej knihe Ungarn und Siebenbürgen (...) v roku 1863, teda práve pred 150 rokmi. V čísle sa dočítate aj o ďalších jubileách.

Piešťany Anniversaries

■ This year Piešťany has celebrated a number of anniversaries. The most important is, of course, the 900th anniversary of the first written reference about our town. The second anniversary is not one to be celebrated; it is rather a sad remembrance. Two hundred years ago the citizens of Piešťany were surprised by the worst flood ever recorded in the town. The wild, violent waters of the Váh took everything in its path; houses, trees, animals and even people. The town of Piešťany has always had enough water even without floods. Also the colourized steel engraving by German graphic artist Ludwig Rohbock (1820 – 1883) shows the first health spa brick houses encircled by water. This beautiful engraving was published in a three-volume book titled Ungarn und Siebenbürgen (...) in 1863, exactly 150 years ago. Other anniversaries are mentioned further in the issue.

Piešťaner Jubiläen

■ Dieses Jahr brachte für Piešťany eine Reihe Jubiläen. Das bedeutendste von ihnen ist natürlich der 900. Tag der ersten schriftlichen Erwähnung unserer Stadt. Der zweitwichtigste Gedenktag hat nicht den Charakter einer Festlichkeit, sondern ist vielmehr eine traurige Erinnerung. Vor 200 Jahren ereilte die Anwohner von Piešťany das verheerendste Hochwasser aller Zeiten. Die wütende Waag-Strömung riss damals alles, was sich ihr in den Weg stellte mit - Häuser, Bäume, Tiere und auch Menschen. In Piešťany gab es auch ohne Überflutungen immer schon genügend Wasser. Dies zeigt auch der kolorierte Stahlstich des deutschen Grafikers Ludwig Rohbock (1820 – 1883), der die ersten massivgebauten Kurbgebäude in einer „Umarmung“ des Wassers festhielt. Dieser schöne Stich wurde in der dreibändigen Publikation „Ungarn und Siebenbürgen“ (...) im Jahr 1863 veröffentlicht, also genau vor 150 Jahren. Lesen Sie in dieser Ausgabe über weitere Jubiläen..

Revue Piešťany - Leto 2013 - Summer 2013 - Sommer 2013

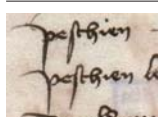
2-5

Jubilejné leto vyšperkované kultúrou a športom (Drahomíra Moretová)

- The Jubilee Summer Adorned with Culture and Sport
- Jubiläumssommer, garniert mit Kultur und Sport

6-10

O pôvode názvu Piešťan (Andrej Bolerázsky)

- The Origin of the Name Piešťany
- Von dem Ursprung des Namens Piešťany

11-15

Vývoj mestského erbu Piešťan Od svätého Štefana k barololámačovi (Andrej Bolerázsky)

- The Evolution of the Town of Piešťany's Coat of Arms From Saint Stephen to the Crutch-Breaker
- Die Entwicklung des Stadtwappens von Piešťany Von dem hl. Stephan bis zum Krückenbrecher

16

Remišovi Lumpi a darebáci (Barbora Piovarčiová)

- Remiš' Rogues and Villains
- Remiš's Gauner und Schlitzohren

17

Jurij Poljakov v Piešťanoch (Jana Obertová)

- Yuri Polyakov in Piešťany
- Jurij Poljakow in Piešťany

18

Za Jurajom Šajmovičom (Kornel Duffek)

- Obituary for Juraj Šajmovič
- Nachruf auf Juraj Šajmovič

19-21

Udalosti - návštevy - stretnutia (Barbora Piovarčiová)

- Events - Visits - Meetings
- Ereignisse - Besuche - Treffen

22-25

Životné jubileum profesora Jozefa Rovenského (Drahomíra Moretová)

- Professor Jozef Rovenský's Birthday Milestone
- Professor Jozef Rovenský feiert Jubiläum

26-29

Profesor Ján Vilček a jeho veľké srdce (Kornel Duffek)

- Professor Ján Vilček and his Big Heart
- Professor Ján Vilček und sein großes Herz

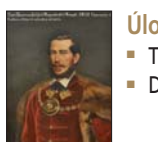
30-33

Objavy na rotunde Jurko II. časť (Jozef Dorica)

- Discoveries at the Jurko Rotunda Part II
- Entdeckungen an der Rotunde „Jurko“ Teil II.

34-37

Úloha Erdődyovcov v historickom vývoji Piešťan II. časť (Vladimír Krupa)

- The Role of the Erdődy Family in the History of Piešťany - Part II
- Die Rolle der Erdődys in der geschichtlichen Entwicklung von Piešťany Teil II.

38-39

Goethe Uni má Fakultu cestovného ruchu v Piešťanoch (Barbora Piovarčiová)

- Goethe Uni's Department of Tourism in Piešťany
- Die Fakultät für Tourismus der Goethe-Universität hat ihren Sitz in Piešťany

40-45

Piešťanské secesné vitráže (Kornel Duffek)

- Piešťany's Art Nouveau Stained Glass
- Die Piešťaner Jugendstil-Bleiglasfenster

46-49

Po stopách baníctva v Piešťanoch (Tomáš Mlynský)

- Following the Footsteps of Mining in Piešťany
- Auf den Spuren des Bergbaus in Piešťany

50-51

Piešťanský potok Dubová ako inšpirácia... (Zoltán Balko)

- Inspiring Dubová Stream in Piešťany
- Der Bach Dubová in Piešťany als Inspiration

52-56

Olympionici z Piešťan (Drahomíra Moretová)

- Olympic Athletes from Piešťany
- Olympiateilnehmer aus Piešťany

Revue Piešťany, ročník XLIX.
Kultúrno-spoločenský štvrťročník
Dátum vydania 1. jún 2013
Vydáva Mesto Piešťany

Šéfredaktor:

Kornel Duffek

Tajomníčka redakcie:

Mgr. Barbora Piovarčiová

Redakčná rada:

Ing. Margita Galová (predsedníčka),
Kornel Duffek,
PhDr. Vladimír Krupa,
Mgr. Drahomíra Moretová,
Mgr. Jana Obertová

Spolupracovali:

Ing. Zoltán Balko,
Mgr. Andrej Bolerázsky,
Mgr. Jozef Dorica, Štefan Gregorička,
Mgr. Tomáš Mlynský

Foto:

Archív Balneologického múzea,
archív FS Máj, archív Vlastivedného
múzea Hlohovec, Mgr. Jozef Dorica,
Eva Drobná, Ing. Tomáš Hudcovič,
Mgr. Martin Palkovič,
Roman Tibenský,
Mário Vrabel, Ing. Eva Wernerová,
Valéria Zacharová

Jazyková úprava:

Kornel Duffek

Preklad nemecký jazyk:

Olga Sulzberger

Preklad anglický jazyk:

Grafická úprava:

Re Public group s.r.o., Piešťany

Tlač:

PN print s.r.o., Piešťany

Sídlo vydavateľa a adresa redakcie:
Revue Piešťany, Námestie SNP č. 3
921 45 Piešťany
tel.: +421 33 7765301
fax: +421 33 7765333
mob.: +421 903 712545
e-mail: sekretariat@piestany.sk
Reg. č.: EV 396/08
ISSN 1210 - 1958

▲ Otvorenie letnej kúpelnej sezóny sa každý rok teší veľkej pozornosti obyvateľov i návštevníkov mesta.
Visitors and Piešťany natives have always paid great attention to the opening of the summer spa season.
Die Eröffnung der Sommerkuraison erfreut sich jedes Jahr eines großen Interesses bei den Anwohnern und Besuchern der Stadt

Jubilejné leto vyšperkované kultúrou a športom

The Jubilee Summer Adorned with Culture and Sport
Jubiläumssommer, garniert mit Kultur und Sport

Drahomíra Moretová

Leto v Piešťanoch má svoje neopakovateľné čaro i šarm. Nie je to len vďaka rozkvitnutým parkom, príjemným terasám na pešej zóne, množstvu cyklistov a korčuliarov na kolokruhu či prechádzajúcim sa turistom po nábreží rieky Váh. Tú atmosféru dodávajú Piešťanom aj jedinečné podujatia. Tohtoročné leto bude však predsa len odlišné - bude sa niesť v znamení 900. výročia prvej písomnej zmienky o Piešťanoch.

Summer in Piešťany has its unforgettable magic and charm. This is not just because of its blooming parks, pleasant terraces on the pedestrian zone, and the numerous cyclists, skaters and tourists walking along the banks of the Váh River. Several unique events help to create this atmosphere in Piešťany. However, this summer will be just a little bit different - because it also happens to mark the 900th anniversary of the first written record of Piešťany.

Der Sommer in Piešťany hat seinen eigenen, einmaligen Zauber und Charme. Diesen verdankt die Stadt nicht nur den blühenden Parks, den lauschigen Terrassen in der Fußgängerzone, den zahlreichen Radfahrern und Inlineskatern auf dem Radrundweg oder den am Ufer der Waag flanierenden Touristen. Diese Atmosphäre verleihen Piešťany auch einmalige Veranstaltungen. Der diesjährige Sommer jedoch wird noch anders sein – er wird im Zeichen des 900. Jahrestages der ersten schriftlichen Erwähnung von Piešťany stehen.

▼ Zo slávnosti Otvorenia letnej kúpeľnej sezóny.
The Opening of the Summer Spa Season celebration.
Feier zur Eröffnung der Sommer-Kurseason

Aj keď viaceré z podujatí sú s prívlastkom „tradičné“, vždy prinášajú niečo nové. Také je Otvorenie letnej kúpeľnej sezóny, ktoré 1. júna vstúpi už do svojho 22. ročníka. V bohatom programe vystúpi takmer stovka účinkujúcich. Bude sa tancovať, spievať, zabávať. Oslava začiatku leta vyvrcholí vystúpením skupiny Tublatanka. O pár dní do Piešťan zavítajú historické vozidlá na obľúbenú prehliadku Concours d'elegance – Piešťanské zlaté stuhy (6. - 9. júna). Milovníci džezu sa potešia ďalšiemu ročníku festivalu Doda Šošoku (7. - 16. júna). Aj teraz na nich čakajú doslova lahôdky: český gitarista Libor Šmoldas, Američania Adam Nussbaum, Joy Anderson, Steve Johnson, Adam Gaines, Chris Dave i speváčka hviezda Sachal Vasandani. Zo slovenských umelcov na javisku Domu umenia uvidíme vokálno-inštrumentálny moderný jazzový projekt Jazzonance, na čele so spevákom Bercom Baloghom. Vystúpia s ním i hudobníci Ľuboš Šrámek, Miroslav Hloucal, Milo Suchomel, Štefan Bartuš a Peter Solárik a tiež trio Nothing But Swing s hosťami. Sprievodným podujatím bude výstava „Jazz Café Jiřího Slívu“.

Do svojej 58. sezóny vstupuje i najstaršie kultúrne podujatie v meste - Piešťanský festival (13. júna - 18. júla). V jeho dramaturgii okrem Slovenského komorného orchestra Bohdana Warchala, Slovenskej filharmónie Bratislava či Cigánskych diablov nájdeme tentokrát aj tanečnú drámu Grófka Báthory v podaní Monument Dance Company z Berlína a nebudú chýbať ani Medzinárodné majstrovské spevácke kurzy Petra Dvorského (8. - 18. júla).

Z ďalších festivalov sa v Piešťanoch udomácnil aj najväčší rockový open air festival na Slovensku - TOPFEST (27. - 29. júna). Tohtoročným

Foto Tomáš Hudcovič

headlinerom je svetová legenda - anglická skupina IRON MAIDEN.

Tiež hudobný, aj keď žánrovo odlišný je festival GRAPE (9. - 10. augusta). Jedným z jeho ťahákov bude svetoznámy austrálsky street performer Benjamin Stanford, vystupujúci pod menom Dub FX.

Zo športových podujatí pozývame na masový triatlonový pretek Slovakman (2. - 3. augusta). Piešťany sú mestom hokeja. a preto ani v lete nebude chýbať hokejový turnaj Ivan Hlinka Memoriál Cup (5. - 10. augusta).

A to zďaleka nie je všetko. Viac informácií o programoch leta nájdete na stránke www.pic.piestany.sk/prakticke-info/podujatia/. ■

Even though many of the events are called "traditional", they always bring something new. Such an event is the Opening of the Summer Spa Season which will begin its 22nd year on June 1st. The rich program boasts nearly one hundred performers. There will be dancing, singing, and lots of fun. The celebration of the beginning of summer will culminate with a performance by the rock group Tublatanka. A few days later Piešťany will host the much-beloved parade of historical floats Concours d'elegance - Piešťany's Golden Ribbons (June 6 - 9).

Jazz lovers will enjoy another year of the Dodo Šošoka Festival (June 7 - 16). Such special treats are already lined up and waiting for them: Czech guitarist Libor Šmoldas, Americans Adam Nussbaum, Joy Anderson, Steve Johnson, Adam Gaines, Chris Dave and singing star Sachal Vasandani. Slovak artists appearing on the stage of

the House of Art include the vocal-instrumental modern jazz project Jazzonance, led by singer Berco Balogh. Also performing are the musicians Ľuboš Šrámek, Miroslav Hloucal, Milo Suchomel, Štefan Bartuš and Peter Solárik as well as the trio Nothing But Swing with guests. Accompanying the event will be the exhibition "Jiří Slíva's Jazz Café".

The oldest cultural event - the Piešťany Festival (June 13 - July 18) will be entering its 58th year. It will include performances by the Bohdan Warchal Slovak Chamber Orchestra, the Bratislava Slovak Philharmonic, Cigánski Diabli (the Gypsy Devils), as well as a dance drama performed by the Monument Dance Company from Berlin, and, of course, the event wouldn't be complete without Peter Dvorský's International Virtuoso Singing Courses (July 8 - 18).

Among the other festivals which have found a home in Piešťany is the largest, open-air rock festival in Slovakia - TOPFEST (June 27 - 29). This year's headliner is the legendary English group IRON MAIDEN.

Another music festival, though of a different genre, is GRAPE (August 9 - 10). One of the main attractions will be the world-renown Australian street performer Benjamin Stanford performing under the name Dub FX.

Among the sporting events is the massive, long-distance triathlon competition Slovakman (August 2 - 3). And since Piešťany is a hockey town there will even be a hockey tournament in the summer - the Ivan Hlinka Memorial (August 5 - 10).

And this is far from everything. You can find further information regarding the programs and events at:

www.pic.piestany.sk/prakticke-info/podujatia/. ■

▲ Večerný koncert v Hudobnom pavilóne.
Evening concert in the Music Pavilion.
Ein Abendkonzert im Musikpavillon

Und auch wenn einige der Veranstaltungen mittlerweile das Attribut „traditionell“ tragen, bieten sie doch immer auch etwas Neues. So ist die Eröffnung der Sommer-Kursaison, die am 1. Juni zum 22. Mal stattfindet. In einem abwechslungsreichen Programm treten knapp hundert Akteure auf. Es wird getanzt, gesungen, sich amüsiert. Das Fest zum Sommerbeginn wird mit dem Auftritt der Gruppe „Tublatanka“ gipfeln. Einige wenige Tage danach treffen in Piešťany historische Automobile ein, um an der beliebten Oldtimershow „Concours d'elegance - Piešťanské zlaté stuhý“ (6. - 9. Juni) teilzunehmen.

Liebhaber der Jazzmusik dürfen sich auch in diesem Jahr auf das Festival zu Ehren des Dodo Šošoka (7. - 16. Juni) freuen. Und auch diesmal erwarten sie wahre musikalische Leckerbissen: der tschechische Gitarrist Libor Šmoldas, die Amerikaner Adam Nussbaum, Joy Anderson, Steve Johnson, Adam Gaines und Chris Dave sowie der Gesangsstar Sachal Vasandani. Von den slowakischen Künstlern werden wir auf der Bühne das moderne vokal-instrumentale Jazzprojekt „Jazzonance“ sehen, mit dem Sänger Berco Balogh als Bandleader. Zusammen mit ihm treten auch die Musiker Ľuboš Šrámek, Miroslav Hloucal, Milo Suchomel, Štefan Bartuš und Peter Solárik sowie das Trio „Nothing But Swing“ und Gäste auf. Als begleitende Veranstaltung dazu findet die Ausstellung „Jazz Café Jiřího Slívu“ statt.

In ihr 58. Jahr startet auch die älteste Kulturveranstaltung in der Stadt - das Festival von

▼ Tradičná prehliadka historických automobilov - Piešťanské zlaté stuhý
From the traditional competition of historical automobiles - Piešťany Golden Ribbons.
Traditioneller Gala Wettbewerb der Oldtimer - „Piešťanské zlaté stuhý“.

Foto Roman Tibenský

▲ K letu patria aj preteký dračích lodí.
The competition of dragon boats is also part of the summer.
Auch das Rennen der Drachenboote gehört zum Sommer.

Piešťany (13. Juni - 18. Juli). Auf seinem Programm steht diesmal neben dem Slowakischen Kammerorchester von Bohdan Warchal, der Slowakischen Philharmonie oder der Gruppe „Cigánski diablí“ auch ein Tanzdrama in der Darbietung der „Monument Dance Company“ aus Berlin und natürlich werden auch die Internationalen Meister-Gesangskurse von Peter Dvorský (8. - 18. Juli) nicht fehlen.

Als ein weiteres Festival wurde auch das größte Open Air Rockfestival der Slowakei - das „TOPFEST“ (27. - 29. Juni) in Piešťany heimisch. Sein diesjähriger Headliner ist eine weltweite Legende - die englische Band „IRON MAIDEN“.

Ebenfalls ein Musikfestival, mit einer anderen Musikrichtung, ist das „GRAPE“ (9. - 10. August). Eine seiner Hauptattraktionen wird der weltweit bekannte australische Street Performer Benjamin Stanford, bekannt unter dem Namen „Dub FX“, sein.

Im Bereich der Sportveranstaltungen laden wir zu dem Triathlon-Lauf „Slovakman“ (2. - 3. August) ein. Piešťany ist eine Stadt des Eishockeys und deshalb wird auch in diesem Sommer das Eishockeyturnier „Ivan Hlinka Memorial Cup“ (5. - 10. August) nicht fehlen.

Und das ist bei Weitem nicht alles. Weitere Informationen zum Programm finden Sie unter www.pic.piestany.sk/prakticke-info/podujatia/. ■

Najstaršia písomná zmienka o Piešťanoch je zaznamenaná v Zoborskej listine z roku 1113 (podrobne bolo o nej písané v minulom čísle Revue Piešťany). Piešťany sa tu označujú ako villa (v zmysle dedina) Pescan. Od tohto obdobia sa písomné zmienky o Piešťanoch vyskytujú čoraz častejšie.

The oldest written record of Piešťany is recorded in the Zobor Scroll of 1113 (more was written about this scroll in the previous edition of Revue Piešťany). Piešťany is referred to in it as "villa (meaning village) Pescan". From the time of this first written record, Piešťany appeared more and more frequently.

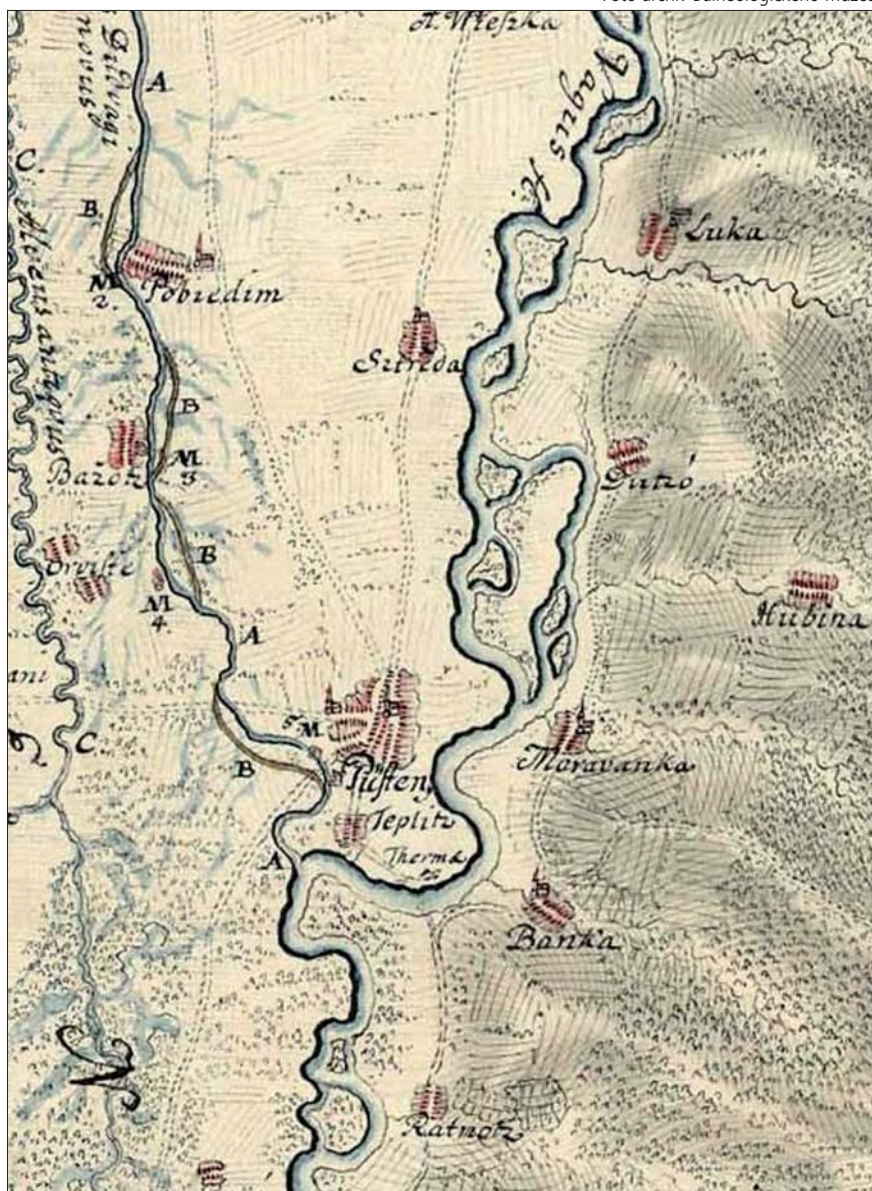
Die älteste schriftliche Erwähnung von Piešťany findet sich in der sog. Zobor-Urkunde aus dem Jahr 1113 (von ihr haben wir ausführlich in der letzten Ausgabe der Revue Piešťany berichtet). Piešťany wird darin als Villa (im Sinne von Dorf) Pescan bezeichnet. Seitdem kamen schriftliche Erwähnungen von Piešťany immer häufiger vor.

O pôvode názvu Piešťan

The Origin of the Name Piešťany
Von dem Ursprung des Namens Piešťany

Andrej Bolerázsky

Foto archív Balneologického múzea

▲ Piešťany na Mikoviniho mape z 1. polovice 18. storočia.
Piešťany on Mikovini's map from the early 18th century.
Piešťany auf einer Karte von S. Mikoviny aus der 1. Hälfte des 18. Jahrhunderts

Foto archív Balneologického múzea

▲ Letecký pohľad na Piešťany z roku 1928.
Air view of Piešťany from 1928.
Eine Luftaufnahme von Piešťany aus dem Jahr 1928

V stredoveku vychádzal podnet k písomnej zmienke o obci od vlastníka pôdy, ktorým mohla byť cirkev, miestni šľachtici či stoliční alebo kráľovskí úradníci. Na označenie Piešťan sa však v stredoveku (a do ustálenia úradných názvov ani v novoveku) nepoužíval rovnaký názov. Keďže najstaršie listiny sú písané výhradne v latinčine, pri záznamoch názvov lokalít sa používal ich prepis do latinčiny. Často sa pri písaní postupovalo na fonetickom základe, čím pri diktovaní neraz vznikali odlišné latinizované prepisy tej istej lokality. Názov Piešťan sa historicky samozrejme menil aj podľa toho, či bola úradným jazykom latinčina, nemčina alebo maďarčina (a od roku 1918 slovenčina). Pri pohľade na historické názvy Piešťan vidíme, že boli odvodené od rovnakého základu – Pescan, Peschan, Posseen, Pechen, Pecheen, Pestyen, Pesthyen, Piesthen, Pistin, Pisstény, Piesschen, Piessčany, Piszcan, Püschtin, Pöstyén, Piestyan, Pišťany atď. až po dnešný názov Piešťany.

I keď v minulosti prevládali rôzne pohľady na pôvod názvu Piešťan, dnes sa prevažná väčšina historikov zhoduje v tom, že názov Piešťany je odvodený od staroslovenského základu slova piesok (staroslovensky piesek, pjsek, pisek). Slovom piešť sa v minulosti označovali aj piesčiny pri riekach, potokoch.

Koncovka -any, v starej slovenčine (j)ane, predstavuje tzv. živý názov osadníkov, t.j. je obyvateľskou príponou, používanou na označenie obyvateľov obývajúcich určité územie. Prenesene sa výraz s touto príponou používal i na označenie samotnej osady. V prípade Piešťan označoval tak obyvateľov, bývajúcich na piesku, obývajúcich piesčité naplaveniny v blízkosti Váhu ako aj samotnú osadu – Piešťjane, Piešťane, nárečovo Pieščane. V miestnom nárečí, najmä u staršej generácie sa ešte i dnes používa výraz Pieščany, Pieščanci.

Označenie pre piesok má starobylý slovanský základ, o čom svedčí i fakt, že vo všetkých súčasných slovanských jazykoch má podobný tvar – piesok, piasek, pesok, pesek, pesak, piasok, písek, piask, pijesak.

Váh v minulosti, až do regulácie v 19. a najmä v 20. storočí, výrazne meandroval, menil koryto a okrem malebných zákutí vytváral rozsiahle oblasti naplavených štrkov a pieskov. Pre svoju nestálosť, ktorú dosvedčujú mnohé písomné pramene i historické mapy, pravdepodobne dostal aj svoje meno, odvodené od latinského slova vagus – blúdiaci, nestály.

Na základe archeologických nálezov osídlili naši slovanskí predkovia územie Piešťan vo včasnოსlovenskom období, pravdepodobne už v 6. až 7. storočí. Podľa tejto charak-

teristickej črty ich osady, ležiacej na piesku, ktorá ich odlišovala od iných, sa nazvali buď sami alebo ich tak nazvali obyvatelia okolitých osád.

Piešťany a Piešťanci tak vďaka za svoj ľúbozvučný, no pre cudzincov a zahraničných kúpeľných hostí ťažko vysloviteľný názov práve naplaveninám rieky Váh, na ktorých sa ich prví osadníci usídlili. ■

In the Middle Ages, the initiative to create a written record of a village came from the owner of the land, who may have been the Church, local nobles, town authorities or royal officials. References to Piešťany, however, during the Middle Ages (and among permanent official names and even into modern times), did not always use the same name. Since the earliest documents are written entirely in Latin, the nearest translation (description) of the names of local towns and villages into Latin were used. Often the written record was based on phonetic pronunciation, which could be different depending on who was dictating, which is why, quite frequently, there are different Latin names for the same location. The name Piešťany, of course, changed throughout history as a result of which official state language was being used

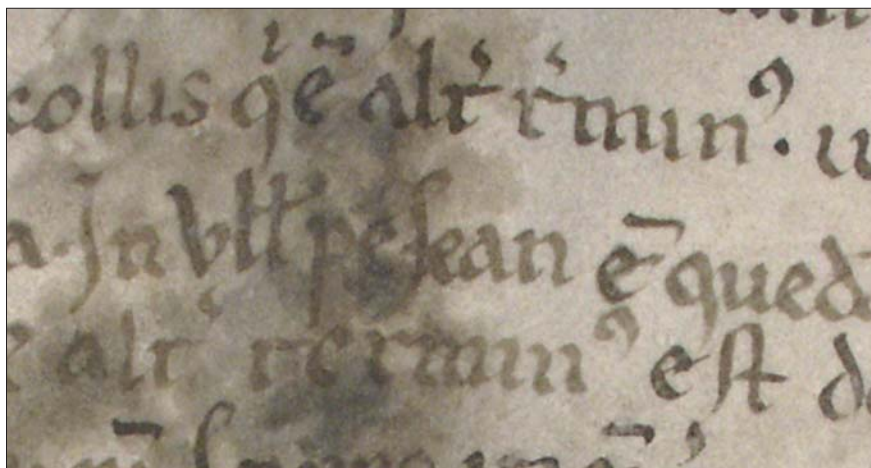
- 1 Piešťany (Pescan) na Zoborskej listine z roku 1113.
Piešťany (Pescan) on the Zobor Scroll from 1113.
Piešťany (Pescan) in der Zobor-Urkunde aus dem Jahr 1113
- 2 Piešťany (Peechen) na listine z roku 1299.
Piešťany (Peechen) on the Scroll from 1299.
Piešťany (Peechen) in einem Schriftstück aus dem Jahr 1299
- 3 Piešťany (Pesseen) na listine z roku 1348.
Piešťany (Pesseen) on the Scroll from 1348.
Piešťany (Pesseen) in einer Urkunde aus dem Jahr 1348
- 4 Piešťany (Pesthien) a Piešťanská Lehota na portálnom súpise z roku 1452.
Piešťany (Pesthien) and Piešťanská Lehota on a list of settlements and houses from 1452.
Piešťany (Pesthien) und Piešťanská Lehota in einem Dokument zur Volkszählung aus dem Jahr 1452

at the time; whether it was Latin, German or Hungarian (and since 1918 Slovak). An overview of the various names used for Piešťany shows that they are all derived from the same or similar root - Pescan, Peschan, Posseen, Pechen, Peechen, Pestyen, Pesthyen, Piesthen, Pistin, Pisstény, Piesschen, Piessčany, Piszcan, Püschtin, Pöstyén, Piestyan, Píšťany and so on up to the present-day name Piešťany.

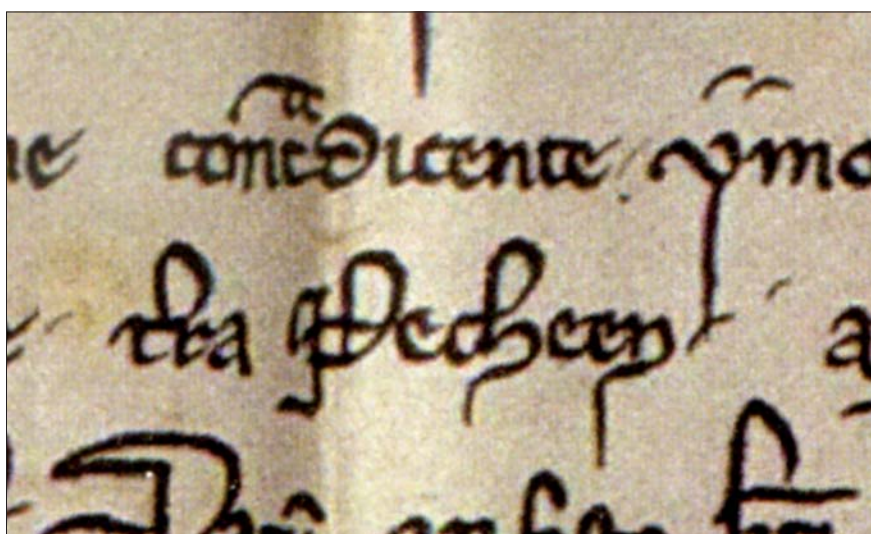
Despite past different opinions about the origins of the name Piešťany, today the vast majority of historians concur that the name is derived from the old Slovak root for the word "sand" ("piesok", which in old Slovak was "piesek", "pjsek", or "pisek"). The word "piešť" in the past also referred to the sandy, silt banks of a river or stream. The ending - "any", in old Slovak "(j)ane", was a suffix used to indicate settlers or people inhabiting a specific area or territory. The term was also used figuratively to refer to a specific village. In the case of Piešťany it referred to the people living on the sand, inhabiting the sandy silt of the riverbank near the Váh River as well as the individual settlement itself - Piešťjane, Piešťane, or, in the common vernacular, Pieščane. In the local dialect, especially among the older generation, the terms "Pieščany" and "Pieščanci" (referring to the town of Piešťany and inhabitants of Piešťany respectively) are still sometimes used today.

The word for sand has an ancient Slavic root as evidenced by the similarity of the word in all present-day Slavic languages - piesok, piasek, pesok, pesek, pesak, piasok, pisek, piask, pijesak.

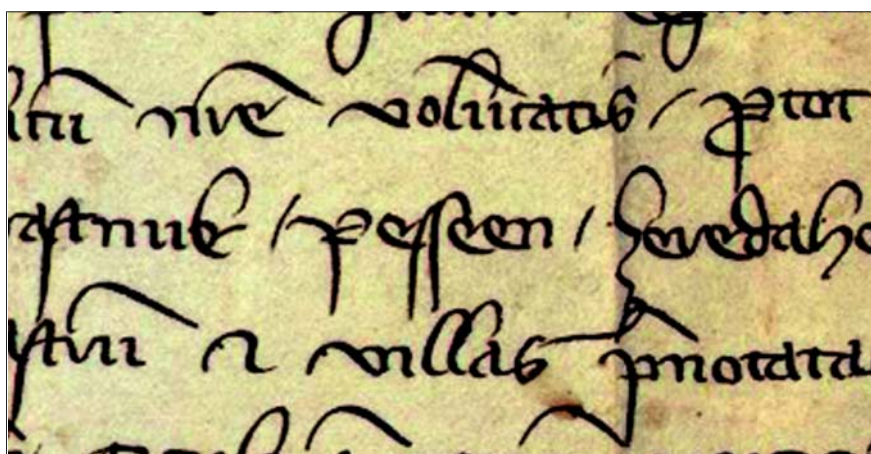
The Váh River, up until it was regulated in the 19th and 20th centuries, meandered widely, changing course and creating, in addition to picturesque nooks and inlets, extensive areas of alluvial gravels and sands. The river's changing and unsettled nature, which have been recorded in many written sources and historical maps, is probably also where its name comes from, derived from the Latin word "vagus" meaning wandering and

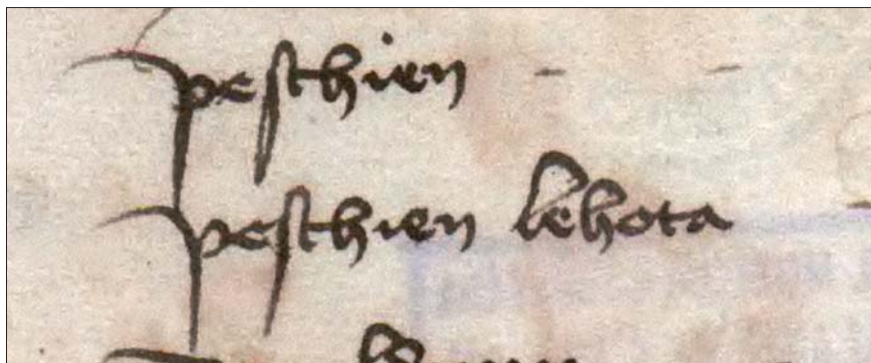
1

2

3

4

Foto archív Balneologického múzea

▲ Mapa 1. vojenského mapovania z 2. polovice 18. storočia. Na starých mapách je obec Piešťany ešte zreteľne oddelená od kúpeľnej osady Teplice.

Piešťany on a map of the first military mapping from the late 18th century. On the old maps the town of Piešťany was distinctly separated from the spa village of Teplice.

Piešťany auf einer Karte der ersten militärischen Kartierung aus der 2. Hälfte des 18. Jahrhunderts. Auf den alten Karten ist die Ortschaft Piešťany noch sichtbar von der Kurortschaft Teplice getrennt.

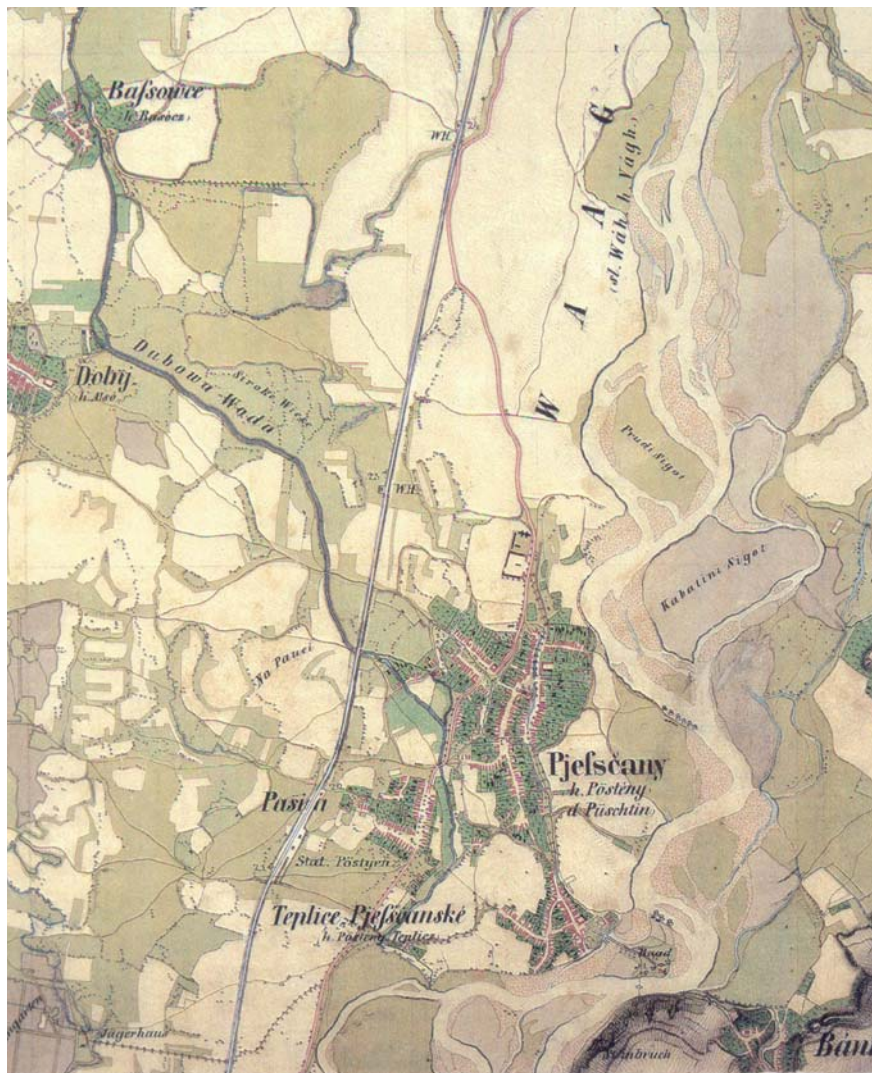
unsettled. Based on archaeological findings we know that our Slavic ancestors inhabited the territory of Piešťany in the period, probably during the 6th to the 7th century. The name for these first inhabitants came about as a result of the characteristic feature of their village - lying on the sand - which differentiated them from others, and which they either gave themselves or were called by people in surrounding villages.

Piešťany and Piešťanci (the inhabitants of the town) thus owe their melodic name, though perhaps difficult to pronounce for foreign spa guests, to the silt banks of the Váh River, where the original settlers first made their home. ■

Im Mittelalter wurde von Grundbesitzern die Verfassung schriftlicher Angaben zu der Ortschaft veranlasst. Das konnten die Kirche, der örtliche Adel oder Beamte des Komitats und königliche Beamte sein. Für die Bezeichnung von Piešťany jedoch wurde im Mittelalter (und bis zur Festlegung der Ortsnamen auch in der Neuzeit) keine einheitliche Benennung verwendet. Da die ältesten Urkunden ausschließlich in der lateinischen Sprache verfasst wurden, war es bei der Eintragung von Ortsnamen üblich, diese ins Lateinische zu transkribieren. Die schriftlichen Aufzeichnungen erfolgten häufig auf phonetischer Grundlage, wodurch beim Diktieren nicht selten unterschiedliche latinisierte Bezeichnungen für dieselbe Lokalität zustande kamen.

Natürlich wandelte sich der Name Piešťany historisch auch in Abhängigkeit davon, ob die Amtssprache gerade Latein, Deutsch oder Ungarisch (ab 1918 auch Slowakisch) war. Bei einem Blick auf die historischen Formen des Namens Piešťany ist ersichtlich, dass sie vom gleichen Wortstamm abgeleitet wurden – Pescan, Peschan, Posseen, Pechen, Pecheen, Pestyen, Pesthyen, Piesthen, Pistin, Pisstény, Piesschen, Piessčany, Piszcan, Püschtin, Pöstýén, Piestyan, Pišťany usw. bis hin zur heutigen Bezeichnung Piešťany.

Obwohl es in der Vergangenheit unterschiedliche Ansichten zum Ursprung des Namens Piešťany gab, sind sich die meisten Historiker heute einig, dass der Name Piešťany von dem altslowakischen Stamm des Wortes „piesok“ (altslowakisch piesek, pjsek, pisek; zu Deutsch: Sand) abstammt. Mit dem Wort „piešť“ wurden früher auch Sandflächen an Flüssen und Bächen bezeichnet. Das Suffix -any, in der altslowakischen Sprache (j)ane, leitet Personenbezeichnung von Ansiedlern ab, d.h. es ist ein sog. Einwohner-Suffix, verwendet zur Bezeichnung von Menschen,

▲ Piešťany na mape 2. vojenského mapovania z 2. polovice 19. storočia.

Piešťany on a map of the second military mapping from the late 19th century.

Piešťany auf einer Karte der zweiten militärischen Kartierung aus der 2. Hälfte des 19. Jahrhunderts

die ein bestimmtes Gebiet bewohnen. Sinngemäß wurde ein Wort mit diesem Suffix auch für die Benennung der jeweiligen Siedlung verwendet. Im Falle von Piešťany bezeichnete es dementsprechend auf Sand und sandigen Anschwemmungen in Nähe des Flusses Waag wohnende Menschen sowie ihre Siedlung – Piešťjane, Piešťane, umgangssprachlich Pieščane. In der örtlichen Mundart, die vor allem von der älteren Generation gesprochen wird, findet die Bezeichnung Pieščany, Pieščanci auch heute noch ihre Verwendung.

Der Begriff für Sand ist auf einen alterslavisches slawischen Wortstamm zurückzuführen, was unter anderem auch die Tatsache belegt, dass er in allen gegenwärtigen slawischen Sprachen eine ähnliche Form hat – piesok, piasek, pesok, pesek, pesak, piasok, písek, piask, pijesak.

Der Fluss Waag hatte früher, bis zu seiner Regulierung im 19. und vor allem im 20. Jahrhundert, einen stark mäandrierenden Flusslauf, er wechselte sein Flussbett und

schuf neben malerischen Ecken auch ausgedehnte Bereiche mit angeschwemmtem Kies und Sand. Wegen seiner Unbeständigkeit, die viele schriftliche Quellen und historische Karten belegen, erhielt er vermutlich auch seinen Namen, abgeleitet von dem lateinischen Wort „vagus“ für umherschweifend, unbeständig. Archäologischen Funden zufolge besiedelten unsere slawischen Vorfahren das Gebiet von Piešťany bereits in der frühslawischen Periode, vermutlich schon im 6. bis 7. Jahrhundert. Nach diesem charakteristischen Merkmal ihrer auf Sand liegenden Siedlung, die sie von anderen Siedlungen unterschied, benannten sie sich entweder selbst oder bekamen ihren Namen von den Einwohnern der umliegenden Siedlungen.

Somit verdanken Piešťany und Piešťaner ihren wohlklingenden, für ausländische Besucher jedoch schwer auszusprechenden Namen, ausgerechnet den Anschwemmungen des Flusses Waag, auf denen sich ihre ersten Ansiedler niederließen. ■

Vývoj mestského erbu Piešťan

Od svätého Štefana k barlolámačovi

The Evolution of the Town
of Piešťany's Coat of Arms

From Saint Stephen to the Crutch-Breaker

Die Entwicklung des Stadtwappens
von Piešťany

Von dem hl. Stephan bis zum Krückenbrecher

Andrej Bolerázsky

Socha barlolámača od Roberta Kühmayera
pri vstupe na Kolonádový most

The Crutch Breaker statue by Robert
Kühmayer at the beginning of the
Colonnade Bridge.

Die Statue des Krückenbrechers
von Robert Kühmayer am Eingang
zur Kolonnadenbrücke

Foto archív Balneologického múzea

Mestský erb je vždy zároveň aj symbolom, v prípade Piešťan ide o symbol veľmi výnimočný a silný. Vývoj symbolu Piešťan prešiel od 15. storočia historicky výraznou premenou. Dnešný erb - barolámač je z heraldického hľadiska veľmi nezvyčajný, no na druhej strane je výstižný, zrozumiteľný a známy aj za hranicami Slovenska

A city's coat of arms is always a symbol as well, which, in the case of Piešťany, is a unique and powerful one. The evolution of Piešťany's symbol has seen historically significant changes since the 15th century. The present-day crest, the crutch-breaker, is very unusual from a heraldic point of view. On the other hand, however, it is concise, logical and well-known even beyond the borders of Slovakia.

Ein Stadtwappen ist immer auch ein Symbol und im Falle von Piešťany handelt es sich um ein einzigartiges und sehr starkes Symbol. In seiner Entwicklung durchlief das Symbol von Piešťany seit dem 15. Jahrhundert historisch bedeutsame Wandel. Das heutige Wappen - der Krückenbrecher - ist aus heraldischer Sicht sehr ungewöhnlich, andererseits ist es bezeichnend, verständlich und auch jenseits der slowakischen Grenzen bekannt.

Súčasné obecné a mestské erby vychádzajú z rôznych predloh, spravidla ide o najstaršie pečatidlá, respektíve pečate s vyobrazenou symbolikou. Pečate plnili primárne administratívnu a neskôr i reprezentačnú funkciu. Slúžili na potvrdzovanie listín a dokumentov. Do 2. polovice 19. storočia používali Piešťany na pečatiach symbol svätého Štefana kráľa v rôznych modifikáciách.

▲ Pečať Piešťan so sv. Štefanom kráľom z 2. polovice 17. storočia.
The seal of Piešťany depicting Saint Stephen the King from the late 17th century.
Ein Siegel der Stadt Piešťany mit Abbildung des hl. Königs Stephan aus der 2. Hälfte des 17. Jahrhunderts

Foto archív Balneologického múzea

▲ Najstaršia známa pečať Piešťan na liste z roku 1564.
The oldest known seal of Piešťany used on a letter dated 1564.
Das älteste bekannte Siegel der Stadt Piešťany auf einem Brief aus dem Jahr 1564

Foto Andrej Bolerázsky

▲ Pečatidlo Piešťan so sv. Štefanom kráľom z roku 1853.
The seal of Piešťany depicting Saint Stephen the King from 1853.
Ein Siegelstempel der Stadt Piešťany mit Abbildung des hl. Königs Stephan, aus dem Jahr 1853

Foto archív Balneologického múzea

▲ Pečiatka Piešťan s kúpeľným motívom zo začiatku 20. storočia.
The seal of Piešťany depicting a spa motif from the early 20th century.
Ein Siegel der Stadt Piešťany mit einem Motiv des Heilbades, vom Beginn des 20. Jahrhunderts

▲ Symbol barlolámača na reliéfe fasády hotela Slovan (predtým Royal) z roku 1906.

The Crutch Breaker symbol on the facade relief of the Slovan Hotel (former Royal Hotel) from 1906.

Das Symbol des Krückenbrechers auf einem Relief an der Fassade des Hotels „Slovan“ (früheres „Royal“), aus dem Jahr 1906

Najbežnejšie ide o postavu kráľa s prislúchajúcimi atribútmi svätca. Tento motív nájdeme aj na najstaršej dochovanej pečati Piešťan, datovanej na liste z roku 1564. Pečať bola otláčená starším neskorogotickým pečatidlom, ktoré typovo môžeme zaradiť až do 15. storočia. Svätý Štefan kráľ je tu zobrazený so žezlom a s rovnoramenným krížom na gotickom štíte. Náboženská symbolika na pečatiach bola v minulosti bežná. Spravidla zobrazovala patróna farnosti, prípadne jeho atribúty. Zsvätenie kostolov sv. Štefanovi kráľovi nachádzame aj v niekoľkých ďalších obciach na Slovensku a vychádzalo zo silného kultu, ktorý bol okolo sv. Štefana - prvého uhorského kráľa vytvorený. Za zmienku stojí, že aj napriek turbulentnému historickému vývoju sa toto patrocínium zachovalo v Piešťanoch dodnes.

Postupný vývoj obecnej pečate výstižne ilustruje vývoj i zmenu charakteru mestiečka Piešťany. Súčasný Piešťany vznikli postupným zlúčením poľnohospodárskej osady Piešťany, neskôr nazývanej aj „Veľké Piešťany“ (dnešné tzv. Staré Piešťany)

a kúpeľnej osady Teplice (dnešné centrum mesta). Kým pôvodne kúpeľná osada, ktorá vznikla na pravej strane Váhu neďaleko termálnych prameňov, používala na pečatenie, podobne ako mestiečko Piešťany, typarium so symbolom sv. Štefana kráľa ako patróna farnosti, s postupným vývojom sa tento pomer mení. So zvýrazňujúcim charakterom Piešťan ako kúpeľného mestiečka pôvodnú náboženskú symboliku nahrádza svetský kúpeľný motív. Zmena bola vyvolaná nielen silnejúcou identifikáciou mesta s kúpeľmi, ale aj legislatívnymi úpravami v Uhorsku na sklonku 19. storočia, ktoré mali za cieľ viesť do používania obecnej symboliky poriadok.

Cesta muža, lámajúceho barlu, do obecnej znaku sa začala na sklonku 19. storočia. V roku 1899 dal riaditeľ kúpeľov Ľudovít Winter zaregistrovať postavu barlolámača za ochrannú známku piešťanských kúpeľov. Autorom návrhu, výstižne symbolizujúceho uzdravenie, bol mladý maliar nemeckého pôvodu Arthur Heyer.

Znak kúpeľov sa dostal aj do mestskej symboliky. Na začiatku 20. storočia už Piešťany používajú

pečiatku s kúpeľným motívom. Nachádza sa na ňom skala s prýšiacim prameňom, pri ktorom stoja z jednej strany ťažiar bahna, z druhej muž, lámajúci na kolene barlu. Nad výjavom je orol s rozprestretými krídlami, po stranách v úlohe štítonosícov stoja dve mužské postavy. Kamenný reliéf s týmto znakom je použitý aj nad vstupným portálom na budove bývalého obecného domu z roku 1904 v „Starých Piešťanoch“ (dnešná budova cirkevnej školy na Štefánikovej ulici).

Čoskoro sa však ukázalo, že z heraldického hľadiska je spomínaný symbol zložitý a bolo by vhodné ho zjednodušiť. Ako najúčelnejšie sa javilo využiť už slávny motív muža lámajúceho barlu - barlolámača. Najviac ho preslávila bronzová socha v nadživotnej veľkosti od významného bratislavského sochára Roberta Kühmayera, osadená v roku 1933 pri vstupe na Kolonádový most. Pri povýšení Piešťan na mesto 21. októbra 1945 sa stal barlolámač oficiálnym symbolom mesta. Jeho osadením do štítu vznikol súčasný mestský erb, ktorý v modifikovanej podobe bol roku 1991 zaradený do Heraldického registra SR. ■

The current municipal and city coat of arms are based on different patterns, usually the oldest seals depicting symbols. These seals primarily served an administrative and later representational function. They were used to validate papers and documents. Up until the second half of the 19th century, Piešťany used on its seal the symbol of St. Stephen the King in various forms. The most common was the figure of the king with all the attributes associated with a saint. This motif can be found on the oldest extant seal of Piešťany, dated on a letter from 1564. The seal was pressed using a late-gothic stamper, the type of which we can date back to the 15th century. St. Stephen the King is depicted here with a sceptre and an isosceles cross on a gothic shield. Religious symbolism on seals was common in the past. As a general rule, the stamper depicted the parish patron saint or his attributes. The holy consecration of churches in the name of St. Stephen the King can also be found in other towns throughout Slovakia as it was based on a strong cult that surrounded St. Stephen - the first king of the Hungarian Kingdom. It is also worth mentioning that despite turbulent historical developments this patron saint has been preserved in Piešťany to this day.

The further evolution of the municipality's seal aptly depicts the continual development and changing character of the town of Piešťany. Present day Piešťany evolved from the gradual merging of the agricultural settlement Piešťany, later also known as "Big Piešťany" (today's so called "Old Piešťany") and the spa settlement Teplice (today's town centre). Originally the spa settlement, which developed on the right side of the Váh River not far from the thermal springs, used a similar seal as the town of Piešťany - a typarium (Latin seal bearing its owner's image) with the symbol of St. Stephen the King as the patron saint of the parish. However, this also gradually began to change. Since Piešťany was so closely associated with the spa it eventually

▲ Znak Piešťan s kúpeľným motívom a s vyobrazením barlolámača na kamennom reliéfe na priečeli bývalého Obecného domu z roku 1904.

The emblem of Piešťany depicting a spa motif and the Crutch Breaker statue on a stone relief on the facade of the Municipal House from 1904.

Ein Wappen der Stadt Piešťany, mit Motiven des Heilbades und des Krückenbrechers, auf einem Steinrelief an der Front des ehemaligen Gemeindehauses, aus dem Jahr 1904

replaced the original religious symbols with more secular, spa motifs. The change was triggered not only by the town's strong identification with the spa, but also by legislative changes taking place in the Hungarian Kingdom in the late 19th century, which were aimed at making some order out of the use of municipal symbols. The journey of the Crutch-breaker to become the symbol of the town began at the end of the 19th century. In 1899, the director of the spa Ľudovít Winter registered the figure of the crutch-breaker as the protected trademark of the Piešťany Spa. The designer of the symbol, aptly representing healing, was a young painter of German origin named Arthur Heyer.

The symbol of the spa also became the symbol of the town. By the beginning of the 20th century Piešťany was already using a stamp with the spa symbol. The stamp depicted a rock with a flowing mountain spring, upon which one side stood a mud miner and on the other a man breaking a crutch over his knee. Above this scene is an eagle with outstretched wings and on the sides are two male figures standing as shield bearers. A stone relief, from 1904, bearing this same image is also located over the entrance portal to the former town hall in "Old Piešťany" (the present-day building of the Catholic school on Štefánikova Street).

Eventually, however, it was determined that this symbol, from a heraldic point of view, was too complicated and it would be better to simplify it. It seemed most practical to use the already-famous figure of the man breaking the crutch – the Crutch-breaker. The most famous representation of him is

Foto Eva Drobná

▲ Pôvodný návrh barlolámača od Arthura Heyera z roku 1897, použitý na reklamnom plagáte kúpeľov.

The original design of the Crutch Breaker statue by Arthur Heyer from 1897, used on a health spa promotion poster.

Der ursprüngliche Entwurf für den Krückenbrecher von Arthur Heyer, aus dem Jahr 1897, verwendet für ein Werbeplakat des Heilbades

the larger than life bronze statue by the well-known Bratislava sculptor Robert Kühmayer, placed, in 1933, at the entrance to the Colonnade Bridge. After Piešťany achieved city status on October 21, 1945, the Crutch-breaker became the official symbol of the city. He was put into the shield of the city's coat of arms, which was, in this modified form, added to the Heraldic Register of the Slovak Republic. ■

Die gegenwärtigen Gemeinde- und Stadtwappen basieren auf verschiedenen Vorlagen, meist geht es dabei um die ältesten Siegelstempel bzw. Siegelabdrücke mit der Darstellung von Symbolen. Siegel erfüllten zunächst eine administrative und später auch eine repräsentative Funktion. Sie dienten dazu, Urkunden und Papieren gesetzliche Kraft zu verleihen. Bis zur 2. Hälfte des 19. Jahrhunderts führte Piešťany auf seinen Siegeln das Symbol des hl. Königs Stephan in verschiedenen Ausführungen. Das geläufigste Motiv stellt die Gestalt des Königs mit den zugehörigen Heiligenattributen dar. Dieses befindet sich auch auf dem ältesten erhalten gebliebenen Siegel von Piešťany, auf einem Brief aus dem Jahr 1564. Das Siegel wurde mit einem älteren, spätgotischen Siegelstempel gedruckt, welches wir typkonform dem 15. Jahrhundert zuordnen können. Der hl. König Stephan ist hier mit einem Zepter und einem gleicharmigen Kreuz auf einem gotischen Schild abgebildet. Religiöse Symbolik auf Stempeln war in

▲ Barolámač na secesnom reliéfe hotela Thermia Palace z roku 1912.
The Crutch Breaker on an Art Nouveau relief from the Thermia Palace from 1912.
Der Krückenbrecher auf einem Jugendstil-Relief am Hotel „Thermia Palace“; aus dem Jahr 1912

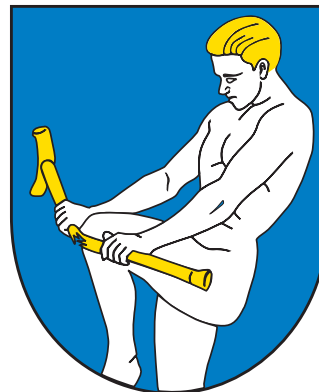
der früheren Zeit gängig. Meist stellte sie den Patron einer Pfarrgemeinde, bzw. seine Attribute dar. Dem hl. König Stephan eingeweihte Kirchen finden sich noch in einigen weiteren Ortschaften in der Slowakei. Dies resultierte aus einem sehr starken Kult, der um den hl. Stephan, den ersten ungarischen König, betrieben wurde. Erwähnenswert ist sicher die Tatsache, dass dieses Patrozinium in Piešťany trotz der turbulenten geschichtlichen Entwicklung bis heute erhalten blieb.

Die allmähliche Entwicklung des Gemeindegieglers veranschaulicht sehr genau das Fortkommen der Kleinstadt Piešťany und den Wandel ihres Charakters. Das heutige Piešťany entstand durch die allmähliche Verschmelzung der landwirtschaftlichen Siedlung Piešťany, später auch „Groß-Piešťany“ genannt (heute sog. Alt-Piešťany) und der Kurortschaft Teplice (heutiges Stadtzentrum). Während die einstige Kurortschaft, die am rechten Ufer der Waag, unweit der Thermalquellen entstand, zum Siegel – ähnlich wie das Städtchen Piešťany – das Gepräge mit dem Symbol des hl. König Stephan als Schutzpatron der Pfarrgemeinde verwendete, ändert sich dieses im Verlauf der Zeit. Mit dem markanter werdenden Charakter von Piešťany als Kurstadt wurde die frühere religiöse Symbolik durch ein weltliches Motiv

mit Bezug zum Heilbad ersetzt. Dieser Wandel wurde nicht nur durch die immer stärker werdende Identifizierung der Stadt mit dem Heilbad hervorgerufen, sondern ebenfalls durch Gesetzesänderungen, die Ende des 19. Jahrhunderts in Ungarn durchgeführt wurden mit dem Ziel, eine Systematik in die Verwendung der Gemeinde-Heraldik einzubringen.

Der Weg des Mannes, der seine Krücke bricht, auf das Wappen der Gemeinde begann Ende des 19. Jahrhunderts. Im Jahr 1899 ließ der damalige Direktor des Heilbades, Ludwig Winter, die Gestalt des Krückenbrechers als Marke des Heilbades von Piešťany schützen. Der Autor des Entwurfs, der die Genesung so prägnant symbolisierte, war Arthur Heyer, ein junger Maler deutscher Herkunft.

Das Markenzeichen des Heilbades wurde schließlich zum Bestandteil der Stadt-Heraldik. Zu Beginn des 20. Jahrhunderts verwendet Piešťany bereits ein Stempel mit einem Motiv des Heilbades. Es zeigt ein Felsen mit sprudelnder Quelle, an dessen einer Seite ein Schlamm fördernder Arbeiter zu sehen ist, an der anderen ein Mann, der über seinem Knie eine Krücke bricht. Über dieser Szenerie befindet sich ein Adler mit ausgebreiteten Flügeln, flankiert von zwei männlichen Gestalten, den Schildträgern. Ein

▲ Súčasný erb mesta Piešťany.
Contemporary coat of arms of Piešťany.
Das heutige Wappen der Stadt Piešťany

Steinrelief mit diesem Wappen befindet sich auch über dem Eingangsportal am Gebäude des ehemaligen Gemeindehauses aus dem Jahr 1904 in „Alt-Piešťany“ (heutiges Gebäude der Kirchenschule in der Štefánikova Straße).

Schon bald stellte sich jedoch heraus, dass das erwähnte Symbol aus Sicht der Heraldik zu kompliziert ist und seine Vereinfachung angebracht wäre. Am zweckmäßigsten erschien die Nutzung des inzwischen berühmt gewordenen Mannes, der seine Krücke bricht – des Krückenbrechers. Den größten Ruhm bescherte ihm die überlebensgroße Bronzestatue des bedeutenden Bildhauers Robert Kühmayer aus Bratislava, aufgestellt 1933 am Eingang zur Kolonnadenbrücke. Bei der Erhebung der Gemeinde Piešťany zur Stadt, am 21. Oktober 1945, wurde der Krückenbrecher zum ihrem offiziellen Symbol. Durch seine Einfassung in ein Schild entstand das heutige Stadtwappen, dass 1991 in einer abgewandelten Form in das Wappenregister der Slowakischen Republik aufgenommen wurde. ■

Foto archiv Balneologického múzea

▲ Motiv barolámača na reklame propagujúcej piešťanské bahno z 1. polovice 20. storočia.
The Crutch Breaker motif used on an advertisement promoting Piešťany mud from the early 20th century.
Das Motiv des Krückenbrechers auf einem für den Schlamm von Piešťany werbenden Prospekt, 1. Hälfte des 20. Jahrhunderts

■ Stretli ste sa už s piešťanskými darebákmi? Chcete sa o nich dozvedieť niečo viac, alebo vás skôr zaujíma tajné „podsvetie“ piešťanských cyklistov, ktorí bicykle získavajú cirkuláciou? Presne týmto, ale aj oveľa „vážnejším“ témam sa venuje čerstvá zbierka blogov a epigramov Petra Remiša. Kniha celkovo obsahuje 96 blogov a 32 krátkych epigramov. Pokrstil ju herec a pesničkár Marián Geišberg pravou „vajcovkou“ z piešťanských termálnych prameňov. Nezabudol poznamenať, že hoci táto zbierka nie je typické umelecké hodnotné dielo, vo svojom žánri má určite nezastupiteľné miesto. Okrem špecifického humoru Petra Remiša si čitateľ v knihe nájde aj pestré kresby piešťanskej ilustrátorky Alice Gurínovej. Peter Remiš už dlhodobo mapuje najpálčivejšie problémy obyvateľov kúpeľného mesta a už v minulosti medzi svojimi fanúšikmi uspel zbierkou blogov Kanec Bruno a bezzubá prostitútka. O tom, že medzi domácimi má tento všestranne založený autor naozaj úspech svedčí aj fakt, že ešte pred samotným krstom sa kniha míňala ako rožky v samoobsluže. ■

Remiš' Rogues and Villains

■ Are you familiar with any of Piešťany's villains? Would you like to learn more about them or are you more interested in the secret "underworld" of Piešťany's cyclists whose bicycles are obtained through "illegal" circulation. A fresh collection of blogs and epigrams by Peter Remiš are devoted precisely to these topics, as well as much more "serious" topics. In all, the book contains 96 blogs and 32 short epigrams. It was christened by the actor and songwriter Marián Geišberg with the sulphur-smelling "egg-water" from Piešťany's thermal ponds. He didn't forget to mention that although this collection is not a typically artistic work, it definitely has an irreplaceable spot within its genre. In addition to Peter's specific style of humour, the reader will also find colourful drawings by the Piešťany illustrator Alice Gurínová in the book. Peter Remiš has been following and identifying the most pressing problems of the inhabitants of the spa town for a long time and has already, in the past, gained success among his fans for the collection of blogs "Bruno the Boar and the Toothless Prostitute". The fact that this multi-talented author has gained success

Foto Barbora Piovarčiová

Remišovi Lumpi a darebáci

Barbora Piovarčiová

among the locals was evidenced by the fact that, even before the christening of the book, they were already selling like hotcakes. ■

Remiš's Gauner und Schlitzohren

■ Sind sie schon Piešťaner Schlitzohren begegnet? Möchten Sie etwas mehr über sie erfahren oder interessiert Sie eher der geheime „Untergrund“ der Radfahrer von Piešťany, die ihre Räder mit der „Zirkulationsmethode“ erwerben? Mit genau solchen und auch viel „ernsthafteren“ Themen befasst sich eine brandneue Sammlung von Blogs und Epigrammen des Autoren Peter Remiš. Das Buch umfasst insgesamt 96 Blogs und 32 kurze Epigramme. Getauft wurde es von dem Schauspieler und

Liedermacher Marián Geišberg mit echtem „vajcovka“ (zu Deutsch: Eierwasser, aufgrund des Schwefelgehalts und des daraus resultierenden Geruchs nach faulen Eiern; Anm.d.R.) aus den Thermalquellen von Piešťany. Dabei vergaß er nicht anzumerken, dass obwohl diese Sammlung kein typisch künstlerisch wertvolles Werk darstellt, sie in ihrem Genre sicher einen unersetzlichen Platz haben wird. Neben dem speziellen Humor von Peter Remiš findet der Leser in diesem Buch auch farbenfrohe Zeichnungen der Illustratorin Alice Gurínová aus Piešťany. Bereits seit Langem „kartiert“ Peter Remiš die brennendsten Probleme der Kurstadt-Anwohner und bekam schon mit seiner früheren Blog-Sammlung „Kanec Bruno a bezzubá prostitútka“ (Eber Bruno und die zahnlose Prostituierte) viel Zuspruch. Davon, dass dieser vielseitige Autor bei den Einheimischen viel Erfolg hat, zeugt auch der Umstand, dass das Buch bereits vor seiner Taufe wie warme Semmeln wegging. ■

Jurij Poljakov v Piešťanoch

Jana Obertová

■ Spisovateľ, dramaturg, autor scenárov pre film, člen Rady pre kultúru a umenie prezidenta Ruskej federácie, Jurij Poljakov, začiatkom marca navštívil Piešťany. Na otázku, čo ho sem priviedlo, Jurij Poljakov odpovedá: „Na Piešťany nás upozornil náš hosťiteľ a organizátor cesty na Slovensko, riaditeľ Ruského centra Alexander Bušujev. Keď sa dozvedel, že hneď po návšteve Bratislavy odchádzame do Karlových Varov, povedal, že určite musíme vyskúšať aj Piešťany. Súhlasili sme a prijali jeho pozvanie, ako aj pozvanie Kúpeľov Piešťany do Thermia Palace. Vďaka za prijatie horúce ako termálne pramene. Prostredie, procedúry a najmä bahenný zábal, také niečo sme zatiaľ nikde nezažili.“

Jurij Poljakov nadviazal na najlepšie tradície ruskej satirickej literatúry. Doteraz napísal 32 kníh, ktoré mu vyšli v náklade viac ako šesť miliónov výtlačkov nielen v ruštine, ale aj v ďalších jazykoch. Na Slovensku nie je celkom neznámy - v preklade Jána Strassera vyšli jeho dve knihy - Kozla v mlieku a Kráľ dubákov. Je šéfredaktorom týždenníka Literaturnaja gazeta. ■

Yuri Polyakov in Piešťany

■ Yuri Polyakov, dramaturge, screenwriter, and a member of the Russian President's Board for Culture and Arts, visited Piešťany in the early March. When asked about the reason for his visit, Yuri Polyakov answered: "We heard about Piešťany from our host and organizer of travel to Slovakia Alexander Bushuev, director of the Russian Centre. When he learned that after visiting Bratislava we were meant to head directly for Carlsbad, he told us we should definitely come to Piešťany. We accepted his invitation and the invitation of the Health Spa Piešťany to stay in Thermia Palace. Thank you for a welcome as warm as the thermal springs. The ambience, the procedures, and above all the mud pack...until now we have not experienced anything like it."

Yuri Polyakov follows the best traditions of Russian satiric literature. He has written 32 books of which more than 6 million copies have been published in Russian and other languages. He is also known in Slovakia, where two of his books were translated by Ján Štrasser - Kozla v mlieku (Goatling in Milk) and Kráľ dubákov (The King of Mushrooms). He is a chief editor of the Literaturnaja gazeta Magazine. ■

Jurij Poljakow in Piešťany

■ Der Schriftsteller, Dramaturg, Drehbuchautor und Mitglied des Präsidentenrates für Kultur und Kunst in Russland, Jurij Poljakow, besuchte Anfang März die Stadt Piešťany. Auf die Frage, was ihn hierher führte, antwortet Jurij Poljakow: „Auf Piešťany machte uns der Gastgeber und Organisator unserer Reise in die Slowakei, der Leiter des Russischen Zentrums, Alexander Bušujev, aufmerksam. Als er erfuhr, dass wir unmittelbar nach unserem Besuch in Bratislava nach Karlsbad (Karlový Vary) reisen, sagte er zu uns, dass wir unbedingt auch Piešťany ausprobieren müssen. Wir waren einverstanden und nahmen seine Einladung sowie die Einladung des Heilbades Piešťany in das „Thermia Palace“ an. Danke für den Empfang, warm wie die Thermalquellen. Das Ambiente, die Anwendungen und vor allem die Schlammpackung – so etwas haben wir bisher nirgends erlebt.“

Jurij Poljakow knüpfte an die besten Traditionen der russischen Satire-Literatur an. Bisher schrieb er 32 Bücher, die mit mehr als sechs Millionen Exemplaren nicht nur in der russischen sondern auch in weiteren Sprachen verlegt wurden. In der Slowakei ist er auch kein Unbekannter – in der Übersetzung von Ján Strasser erschienen hier zwei seiner Werke – „Kozla v mlieku“ (Böcklein in Milch) und „Kráľ dubákov“ (Der Pilzgar). Poljakow ist Chefredaktor des Wochenblatts „Literaturnaja gazeta“. ■

■ Z Prahy prišla smutná správa. Dňa 20. apríla 2013 tam zomrel úspešný kameraman, umelecký fotograf a na sklonku života i maliar Juraj Šajmovič, rodák z Piešťan. Do 81 rokov mu chýbal iba jediný týždeň.

Výtvarný talent ho priviedol z piešťanského gymnázia do Strednej umelecko-priemyselnej školy v Bratislave. Ďalej študoval na Filmovej akadémii múzických umení v Prahe, kde sa po ukončení školy natrvalo usadil. Vypracoval sa medzi najlepších kameramanov v bývalom Československu. Jeho umelecká žatva predstavuje vyše 40 filmov. Za film *Golet v údolí* získal v roku 1995 Českého leva. V roku 2010 dostal prestížnu Cenu Asociácie českých kameramanov za celoživotné dielo. Výber z jeho umeleckých fotografií z rokov 1950 - 2003 vyšiel knižne pod názvom *Duch času* (2004).

Na svoje rodisko Juraj Šajmovič nikdy nezabudol. Prichádzal sem každé leto so svojou rodinou. Okrem toho sa tu prezentoval svojimi výstavami fotografií a naposledy i obrazov. Tieto výstavy obyčajne načasoval na mesiac apríl, kedy si zároveň pripomenul medzi starými známymi narodeniny.

Pred desiatimi rokmi mu bol udelený titul Čestný občan mesta Piešťany. Veľmi si cenil toto vyznamenanie. ■

Obituary for Juraj Šajmovič

■ Sad news has come to us from Prague. Juraj Šajmovič, a Piešťany native and successful cameraman, artistic photographer, and, later in life, also a painter passed away on April 20, 2013. He was just a week shy of his 81st birthday.

His artistic talent led him from the Piešťany high school to the Industrial Arts High School in Bratislava. He later studied at the Film Academy of Performing Arts in Prague, where he settled permanently after graduation. He worked among the best cameramen in Czechoslovakia. His artistic work consists of over 40 films. In 1995, he won the "Czech Lion" award for the film *"Golet v údolí"* (Golet in the Valley). In 2010, he received the prestigious lifetime achievement award from the Association of Czech Cinematographers. A selection of his artistic photographs from the years 1950 to 2003 was published in a book called *Duch času* (2004)/*Zeitgeist* (2004).

Juraj Šajmovič never forgot his

Foto Martin Palkovič

Za Jurajom Šajmovičom

Kornel Duffek

hometown. He came here every summer with his family. In addition to this, he also exhibited his photographs here and, in the end, his paintings as well. He usually timed these exhibitions to take place in April so he could also spend his birthday among old friends.

Ten years ago he was awarded the title of "Honorary Citizen" of Piešťany, an honour that he greatly appreciated. ■

Nachruf auf Juraj Šajmovič

■ Eine traurige Nachricht erreichte uns aus Prag. Am 20. April 2013 verstarb dort der in Piešťany geborene, erfolgreiche Kameramann, Kunstfotograf und in den letzten Jahren seines Lebens auch Maler, Juraj Šajmovič. In einer Woche hätte er seinen 81. Geburtstag gefeiert. Sein künstlerisches Talent führte ihn von dem Gymnasium in Piešťany auf die Kunstgewerbeschule in Bratislava. Seine Ausbildung setzte er mit einem Studium an

der Filmakademie der Musischen Künste in Prag fort, wo er sich nach Abschluss seines Studiums auch niederließ. Šajmovič schaffte es unter die besten Kameramänner der ehemaligen Tschechoslowakei. Sein künstlerischer Nachlass umfasst mehr als 40 Filme. Für den Streifen *"Golet v údolí"* (Golet im Tal) erhielt er 1995 den Tschechischen Löwen. Im Jahr 2010 wurde ihm der prestigeträchtige Preis der Assoziation der tschechischen Kameramänner für sein Lebenswerk verliehen. Eine Auswahl seiner Kunstfotografien aus den Jahren 1950 – 2003 erschien in der Publikation *"Duch času"* (zu Deutsch: *Zeitgeist*; 2004).

Seine Heimatstadt hat Juraj Šajmovič nie vergessen. Jeden Sommer kam er mit seiner Familie hierher. Zudem präsentierte er hier seine Foto- und zuletzt auch Bilder-Ausstellungen. Diese hat er üblicherweise für den Monat April geplant, um gleichzeitig im Kreise alter Bekannter seinen Geburtstag feiern zu können.

Vor zehn Jahren wurde Juraj Šajmovič der Titel Ehrenbürger der Stadt Piešťany verliehen. Diese Auszeichnung wurde von ihm sehr geschätzt. ■

Udalosti - návštevy - stretnutia

Events - Visits - Meetings - Ereignisse - Besuche - Treffen

Foto Barbora Piovarčiová

◀ Autor a garant projektu Young art show Martin Ševčovič sa v Piešťanoch predstavil samostatnou autorskou výstavou. V novej galérii Magna prezentoval svoju tvorbu od roku 2006 až po súčasnosť. Martin Ševčovič získal Cenu primátora Kultúrna osobnosť Piešťan roku 2012. Mladého umelca na vernisáž jeho výstavy prišiel povzbudiť aj primátor mesta Remo Cicutto.

Martin Ševčovič, the author and guarantor of the Young Art Show project, presented his work in an individual author's exhibition. His works from 2006 to the present were exhibited in the new Magna gallery. Martin was awarded the 2012 Mayor's Prize for Significant Personalities in Culture of Piešťany. Remo Cicutto, the Mayor of Piešťany, appeared at the opening ceremony of the exhibition to cheer the young artist.

Der Autor und Verantwortliche des Projektes „Young Art Show“, Martin Ševčovič, stellte sich im Rahmen einer eigenen Sonderausstellung in Piešťany vor. In der neuen Galerie „Magna“ präsentierte er sein Schaffen von 2006 bis heute. Als kulturelle

Persönlichkeit der Stadt Piešťany 2012 wurde Martin Ševčovič mit dem Preis des Bürgermeisters ausgezeichnet. Um den jungen Künstler anzuspornen, kam auch der Bürgermeister der Stadt, Remo Cicutto, persönlich zu seiner Vernissage.

► Piešťanka Helena Mikulová oslávila koncom marca svoje sté narodeniny. Momentálne je najstaršou obyvateľkou nášho mesta. Z príležitosti vzácného životného jubilea jej prišiel zablahoželať aj Timotej Miština, viceprimátor mesta Piešťany. Pani Mikulovej napriek vysokému veku nechýba zmysel pre humor, sleduje politickú scénu a na čítanie nepotrebuje okuliare.

By the end of March, Piešťany's Mrs. Helena Mikulová celebrated her 100th birthday. She is the town's oldest citizen. At the occasion of such a rare jubilee she was offered congratulations by Timotej Miština, the Vice-Mayor of Piešťany. Despite her great age, Mrs. Mikulová still has a sense of humour; she is interested in politics and does not need glasses for reading.

Ihren 100. Geburtstag feierte Ende März Helena Mikulová aus Piešťany. Derzeit ist sie die älteste Anwohnerin unserer Stadt. Anlässlich dieses denkwürdigen Jubiläums besuchte sie auch der stellvertretende Bürgermeister der Stadt Piešťany, Timotej Miština, um seine Glückwünsche zu übermitteln. Trotz des hohen Alters hat sich Frau Mikulová ihren Sinn für Humor erhalten, verfolgt das politische Geschehen und braucht zum Lesen nach wie vor keine Brille.

Foto Barbora Piovarčiová

Foto Barbora Piovarčiová

◀ Svojským umením a chuťou recyklovať všetko, čo sa dá, sa ostatné roky prezentuje výtvarníčka Nada Mikolášiková-Ábelová. Svojím piešťanským fanúšikom sa výstavou Recykel 3 predstavila aj tento rok, pričom trojka - ako uviedla na príkladoch - zohráva v jej živote veľmi významnú úlohu. Tvorivosti a fantázii opäť nekládla medze a výsledkom je množstvo nezameniteľných diel. Jej dva obrazy sa ocitli v katalógu prestížneho aukčného domu White & Weiss

Nada Mikolášiková-Ábelová is an artist who, over the most recent years, has presented her art in outstanding works driven by her zest for recycling everything and anything. This year her fans in Piešťany could see her exhibition named Recykel 3, while the number 3, as she showed on various examples, plays a major role in her life. Once more, she let loose her creativity and fantasy and created many original and unmistakable works. Her two paintings found their way into the prestigious catalogue of the White & Weiss auction house.

bildende Künstlerin Nada Mikolášiková-Ábelová. Den Anhängern ihrer Kunst aus Piešťany präsentierte sie mit „Recykel 3“ auch in diesem Jahr eine Ausstellung, wobei die Zahl „drei“ - wie sie an Beispielen aufführte - in ihrem Leben eine äußerst wichtige Rolle spielt. Auch diesmal setzte sie ihrer Kreativität und Phantasie keine Grenzen und das Ergebnis sind zahlreiche unverwechselbare Werke.

Udalosti - návštevy - stretnutia

Events - Visits - Meetings - Ereignisse - Besuche - Treffen

Foto Eva Wernerová

Členom občianskeho združenia Pro Civitate sa podarilo získať 4000 eur z grantového programu Pohoda za mestom, vypísanú nadáciou Ekopolis. Projekt bol jeden zo šiestich úspešných, ktoré získali podporu z celkového počtu 46 žiadostí. Vďaka získanému grantu sa zrevitalizuje lokalita Lido. Pribudne tu jednoduchý mobiliár a informačné tabule. Oživenie Lida budú počas letných mesiacov sprevádzať kultúrne a športové aktivity.

The members of the Pro Civitate Citizens' association succeeded in gaining 4,000 euros from the grant programme named Pohoda za mestom (Nice Time Out of Town), announced by the Ekopolis Foundation. This project ranks among six successful projects winning the grant out of 46 applicants. The grant money will be used for revitalisation of Lido. Information boards and items of street furniture will be placed in the locality. The process of Lido revitalisation will be accompanied by summer cultural and sports events.

Mitgliedern der Bürgervereinigung „Pro Civitate“ gelang es, 4.000 Euro aus dem Topf des Förderprogramms „Erholung außerhalb der Stadt“, der Stiftung „Ekopolis“, zu ergattern. Das Projekt war eines der sechs erfolgreichen, von insgesamt 46 angemeldeten, die eine Förderung erhalten haben. Dank der erhaltenen Fördergelder kann die Revitalisierung der Lokalität „Lido“ in Angriff genommen werden. Geplant sind schlichtes Mobiliar und Infotafeln. Mit der Belebung des „Lido“ werden in den Sommermonaten Aktivitäten aus den Bereichen Kultur und Sport einhergehen.

Foto Barbora Piovarčiová

Presne 60 minút. Na takýto čas sa v sobotu 23. marca ponoril do tmy piešťanský Kolonádový most. Týmto symbolickým gestom sa Piešťany pripojili k celosvetovej kampani Hodina Zeme. Akciu úspešne zorganizovali študenti a pedagógovia z Hotelovej akadémie Ľ. Wintera. Hodina Zeme je pravdepodobne najväčšou celosvetovou akciou so zapojením verejnosti. Zhasnutím svetiel každoročne prepája viac ako miliardu ľudí na celom svete vo viac ako 6000 mestách a obciach.

For exactly 60 minutes the Colonnade Bridge of Piešťany was plunged into darkness on Saturday, March 23. With this symbolic gesture the town of Piešťany joined the Earth Hour global campaign. The event was successfully organised by students and teachers from the Hotel Academy of Ľudovít Winter. The Earth Hour is probably the biggest global campaign with the participation of public. When the lights go out for one hour, the campaign connects over one billion people in more than 6,000 cities and villages all around the world.

Genau 60 Minuten. So lange hüllte sich am Samstag, dem 23. März, die Kolonnadenbrücke in Dunkelheit. Mit dieser symbolischen Geste schloss sich Piešťany der weltweiten Kampagne „Stunde der Erde“ an. Die erfolgreiche Aktion wurde von den Schülern und Pädagogen der L. Winter-Hotelakademie organisiert. Die „Stunde der Erde“ ist vermutlich die weltweit größte Aktion mit Beteiligung der Öffentlichkeit. Durch das Ausschalten der Lichter verbindet sie mehr als eine Milliarde Menschen in mehr als 6.000 Städten und Ortschaften rund um den Globus.

Balneologické múzeum pripravilo exkurziu po ceste jedla naprieč storočiami. Vo Vile dr. Lisku sa tak na jednom mieste ocitli kuchynské náradia a pomôcky z rôznych období. Od prvých nádob nájdených na našom území, až po formy na koláče z minulého storočia. Na výstave patrilo miesto aj starým kuchárskym knihám a núdzba nebola ani o netypické recepty.

The Balneological Museum took us on a journey tracing the path of food throughout the centuries. This is how cooking tools and equipment from different eras ended up in one place - the Villa Dr. Liska. This collection includes a wide range of items from the first containers found in our area to cake moulds from the last century. There was also a place in the exhibition for old cookbooks with no shortage of unusual recipes.

Das Balneologische Museum arrangierte eine Zeitreise auf Spuren des Essens, quer durch die Jahrhunderte. In der Villa Dr. Liska befanden sich so an einem Ort Küchenwerkzeug und Küchenhelfer aus verschiedenen Epochen. Von den ersten Gefäßen, die auf unserem Gebiet gefunden wurden, bis hin zu Kuchenformen aus dem vergangenen Jahrhundert. Einen Platz im Rahmen dieser Ausstellung fanden auch alte Kochbücher und an ungewöhnlichen Rezepten mangelte es ebenfalls nicht.

Foto Barbora Piovarčiová

Udalosti - návštevy - stretnutia

Events - Visits - Meetings - Ereignisse - Besuche - Treffen

Foto Barbora Piovarčiová

► Pedagógovia z partnerského mesta Heinola sa prišli pozrieť, ako funguje náš školský systém. Počas niekoľkodňovej návštevy si desať fínskych učiteľov pozrelo napríklad ZŠ na Brezovej ulici, navštívili Balneologické múzeum a s piešťanskými kolegami diskutovali o podobnostiach, ale aj rozdieloch či už škôl alebo študentov.

Educators from our partner town Heinola in Finland came to see how our school system works. During their several-day visit, the ten Finnish teachers visited the elementary school on Brezová Street, the Balneological Museum, and, together with their Piešťany colleagues, discussed the similarities and differences between their schools and students.

Pädagogen aus der Partnerstadt Heinola sind zu uns gekommen, um sich ein Bild davon zu machen wie unser Schulsystem funktioniert. Während eines mehrtägigen Besuchs besichtigten die zehn finnischen Lehrer unter anderem die Grundschule in der Brezová Straße, besuchten das Balneologische Museum und diskutierten mit ihren Kollegen aus Piešťany darüber, was die Schulen bzw. Schüler gemeinsam haben und worin sie sich unterscheiden.

Foto archív FS Máj

► Na prelome marca a apríla 2013 sa uskutočnil umelecký zájazd piešťanského folklórneho súboru Máj do Mexika. Súbor s veľkým úspechom vystúpil v piatich mestách, prevažne na folklórnych festivaloch. V rámci Mexika precestovali jeho členovia tri štáty (Michoacan, Guanachuat, Jalisco). Stihli sa pozrieť aj na pyramídy starých Mayov. O spokojnosti hostiteľov najlepšie svedčí fakt, že folklórny súbor sa vrátil s pozvaním aj na budúci rok.

At the end of March/beginning of April 2013, the Piešťany folklore group Máj embarked on an artistic tour of Mexico. The group had great success performing in five cities, mostly at folk festivals. They travelled to three states (Michoacan, Guanachuat, Jalisco) within Mexico. They also had time to visit the ancient Mayan pyramids. The satisfaction of the hosts is best illustrated by the fact that the group returned with an invitation to come back next year.

An der Wende vom März zum April 2013 fand eine Tournee des Folkloreensembles „Máj“ in Mexiko statt. Mit großem Erfolg trat das Ensemble in fünf Städten, überwiegend im Rahmen von Folklorefestivals, auf. Innerhalb Mexikos bereisten die Künstler drei Staaten (Michoacan, Guanachuat, Jalisco). Und sie schafften es auch, den Pyramiden der alten Mayas einen Besuch abzustatten. Für die Zufriedenheit der Gastgeber spricht wohl am meisten, dass die Folkloregruppe mit einer erneuten Einladung für das kommende Jahr nach Hause zurückkehrte.

Foto Mário Vrábel

► Významný slovenský jaskyniar Ivan Demovič, žijúci v Piešťanoch, sa 22. júla 2013 doživa 60 rokov. Dlhoročný pracovník Výskumného ústavu jadrovej energetiky, a.s., Trnava, sa vo svojom voľnom čase intenzívne zaoberá prieskumom krasu Považského Inovca a Malých Karpát. Úspešný bol pri objavovaní v Čachtickej jaskyni (1979), v Mačacej jaskyni (1981) a predovšetkým v lokalite Modrovská jaskyňa (1991).

The well-known caver Ivan Demovič, who lives in Piešťany, will celebrate his 60th birthday on July 22, 2013. A long-time employee of the Research Institute of Nuclear Energy, a.s., Trnava, he spends his free time intensively exploring and researching the karst caves of the Považský Inovec and the Small Carpathians. He was present at the discovery of new spaces in the Čachtická cave (1979), in Mačacia cave (1981) and especially at the site of the Modrovská cave (1991).

Der bedeutende, in Piešťany lebende slowakische Höhlenforscher Ivan Demovič, feiert am 22. Juli 2013 seinen 60. Geburtstag. Der langjährige Mitarbeiter des Forschungsinstitutes für Kernenergie A.G., in Trnava, widmet sich in seiner Freizeit intensiv der Erforschung des Karstes in Považský Inovec und den Kleinen Karpaten. Erfolge konnte er bei den Entdeckungen neuer Bereiche in den Höhlen „Čachtická jaskyňa“ (1979), „Mačacia jaskyňa“ (1981) und vor allem in der Lokalität „Modrovská jaskyňa“ (1991) verzeichnen.

Životné jubileum profesora Jozefa Rovenského

Foto Barbora Piovarčiová

▲ Profesor Rovenský vo svojej pracovni.
Professor Rovenský in his office.
Professor Rovenský in seinem Arbeitszimmer

**Professor
Jozef Rovenský's
Birthday
Milestone**

**Professor Jozef
Rovenský feiert
Jubiläum**

Drahomíra Moretová

Od roku 1990 je riaditeľom Národného ústavu reumatických chorôb v Piešťanoch. V máji 2010 sa stal hlavným odborníkom Ministerstva zdravotníctva SR pre reumatológiu. Tejto vede zasvätil svoj život. Profesor MUDr. Jozef Rovenský, DrSc., FRCP.

He has been the Director of the National Institute of Rheumatic Diseases in Piešťany since 1990. In May 2010, he became the chief expert on rheumatology for the Slovak Republic's Ministry of Health. He has devoted his entire life to this science. He is Professor MD. Jozef Rovenský, DrSc., FRCP.

Seit 1990 leitet er das Nationalinstitut für rheumatische Erkrankungen in Piešťany. Im Mai 2010 wurde er zum führenden Experten des Gesundheitsministeriums für die Fachrichtung Rheumatologie benannt. Diesem wissenschaftlichen Zweig widmete er sein Leben. Professor MUDr. Jozef Rovenský, DrSc., FRCP.

Narodil sa pred 70 rokmi v Humennom. Po skončení Lekárskej fakulty Masarykovej univerzity v Brne pracoval tri roky na internom oddelení banskobystrickej nemocnice. Keďže ho zaujímala veda, ale aj pacient, s radosťou prijal v roku 1969 pozvanie profesora Sifaja, nestora slovenskej reumatológie, do vtedajšieho Výskumného ústavu reumatických chorôb v Piešťanoch. Urobil si atestáciu z reumatológie, ktorá ho sprevádzala napokon celým životom. Odborné znalosti si rozšíril aj počas študijného pobytu na Reumatologickej klinike v Manchestri. Od roku 1979 viedol Oddelenie balneológie vo VÚRCH v Piešťanoch. Tunajšie pôsobenie prerušil na 4 roky riadením Biologického odboru v Štátnom ústave pre kontrolu liečiv v Bratislave. V roku 1990 sa vracia, pretože bol menovaný za riaditeľa VÚRCH v Piešťanoch, neskôr premenovaného na Národný ústav reumatických chorôb (NÚRCH). Túto funkciu vykonáva dodnes. Medzitým stihol obhájiť doktorskú dizertačnú prácu na Lekárskej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave (1991), bol menovaný za univerzitného profesora pre vnútorné choroby na svojej alma mater (LF Masarykovej univerzity v Brne - 1995).

Popri náročnej práci riadenia NÚRCH nezanedbáva ani vedecko-výskumnú činnosť, podieľa sa na realizácii národných a medzinárodných projektov. Profesor Rovenský a jeho tím v NÚRCH majú veľkú zásluhu na

zavedení biologickej terapie, najmä pri reumatoidnej artritíde a na rozvoji reumatológie vôbec. Aj vďaka budovaniu registra biologickej liečby a prezentácii výsledkov na medzinárodných konferenciách a kongresoch získali piešťanskí reumatológovia medzinárodný kredit.

Veľmi významná je i publikačná činnosť jubilanta. Profesor Rovenský je autorom a spoluautorom viacerých monografií v odbore reumatológie. Je to napríklad Klinická reumatológia (odborníci ju radia k špičkovým svetovým monografiám), Reumatológia v teórii a praxi, Ilustrovaný imunologický slovník (je považovaný v európskom meradle za ojedinelé encyklopedické dielo) a mnohé ďalšie. Okrem toho autor je členom viacerých redakčných rád, napríklad časopisu Rheumatologia, Česká revmatologie, Alergológia a klinická imunológia či Clinical and Experimental Rheumatology.

Je potešiteľné, že takýto odborník venuje čas aj vzdelávaniu mladej generácie - úspešne priviedol k obhajobe 21 doktorandov.

Je vedúcim Kliniky reumatológie Slovenskej zdravotníckej univerzity i členom akademického senátu Univerzity sv. Cyrila a Metoda na Inštitúte fyzioterapie, balneológie a liečebnej rehabilitácie v Trnave. Tiež je členom Slovenskej akadémie vied v Molekulárno-medicínskom centre SAV, predsedom Slovenskej reumatologickej spoločnosti, členom Prezídia Slovenskej lekárskej spoločnosti, držiteľ Zlatej

medaily Slovenskej lekárskej spoločnosti, past prezident Slovenskej imunologickej spoločnosti, čestný člen Slovenskej ortopedickej spoločnosti, Českej reumatologickej spoločnosti i Českej imunologickej spoločnosti. Pri tomto vymenúvaní aktivít sa tlačí otázka, ako to môže všetko stíhať.

Napriek svojim impozantným výsledkom vo vede zostáva profesor Rovenský skromný a tvrdí, že na všetkých úspechoch majú zásluhu aj jeho učitelia a kolegovia. ■

He was born 70 years ago in Humenné. After graduating from the Medical Faculty at Masaryk University in Brno, he worked for three years at the Banská Bystrica Hospital's internist department. Since he was interested in science as well as patients, in 1969, he gladly accepted the invitation from Professor Sifaj, the father of Slovak rheumatology, to join the then Research Institute of Rheumatic Diseases in Piešťany. He made his attestation in rheumatology, which accompanied him throughout his life. He expanded his professional knowledge and expertise while studying abroad at the Rheumatology Clinic in Manchester. Since 1979, he has chaired the Department of Balneology at the Research Institute of

▼ Národný ústav reumatických chorôb v Piešťanoch, ktorý už vyše dve desaťročia vedie profesor Rovenský.

The National Institute of Rheumatic Diseases in Piešťany, which has been led for over two decades by Professor Rovenský.

Das Nationalinstitut für rheumatische Erkrankungen in Piešťany, welches seit mehr als zwei Jahrzehnten von Professor Rovenský geleitet wird

Foto Kornel Duffek

▲ Profesor Rovenský býva často hosťom lekárskeho kongresu a sympózií.
 Professor Rovenský is often a guest at medical congresses and symposia.
 Professor Rovenský ist ein häufiger Gast bei Kongressen und Symposien.

Rheumatic Diseases in Piešťany. He took a 4-year leave of absence from his work here to manage the Biology Department at the State Institute for Drug Control in Bratislava. In 1990, he returned because he had been appointed Director of the Research Institute of Rheumatic Diseases in Piešťany, which was later renamed the National Institute of Rheumatic Diseases. He has served in this position up to the present day. In between all of this he has also managed to defend his doctorate dissertation at the Medical Faculty of Comenius University in Bratislava (1991) and be appointed university professor of internal diseases at his alma mater (the Faculty of Medicine at Masaryk University in Brno – 1995).

Despite the hard work involved in directing the National Institute of Rheumatic Diseases, he has never neglected scientific research and has remained involved in carrying out both national and international projects. Professor Rovenský and his team at the National Institute of Rheumatic Diseases have received a great deal of credit for their introduction of biological therapies, especially in rheumatoid arthritis and the development of rheumatology in the first place. Also as a result of the growth and development of these biological treatments and by presenting their results at international

conferences and congresses, these Piešťany rheumatologists have received international recognition.

Also of importance are the published works by Professor Rovenský. He is the author and co-author of several monographs in the field of rheumatology. Among his written works are "Clinical Rheumatology" (which experts rank among the top monographs on the subject in the world), "Rheumatology in Theory and Practice", "The Illustrated Dictionary of Immunology" (considered, by European standards, to be a very rare and unique encyclopaedic work), and many others. In addition to this, the author is also a member of several editorial boards, for example the magazine "Rheumatology", "Czech Rheumatology", "Allergology and Clinical Immunology", as well as "Clinical and Experimental Rheumatology".

It is gratifying to see that such an expert is also willing and able to dedicate his time to educating the younger generation – he has successfully advised 21 doctoral students in defending their dissertations.

He is also the director of the Clinic of Rheumatology at the Slovak Medical University as well as a member of the academic senate at the University of St. Cyril and Methodius and at

the Institute of Physiotherapy, Balneology and Medical Rehabilitation in Trnava. He is a member of the Slovak Academy of Sciences in its Molecular-Medical Centre, as well as a member of the Presidium of the Slovak Medical Association, winner of a gold medal from the Slovak Medical Association, former president of the Slovak Immunology Society, and honorary member of the Slovak Orthopaedic Society, the Czech Rheumatology Society and the Czech Immunology Society. Such a full schedule begs the question of how he manages to do it all.

Despite all of his impressive work and results in the field of science, Professor Rovenský still remains modest and insists that a large share of the credit for his success belongs to his teachers and colleagues. ■

Er wurde vor 70 Jahren in der Stadt Humenné geboren. Nach seinem Studienabschluss an der Medizinischen Fakultät der Masaryk-Universität in Brünn arbeitete er drei Jahre lang in der Abteilung für Innere Medizin in einem Krankenhaus in Banská Bystrica. Da sein Interesse sowohl der Wissenschaft als auch dem Patienten

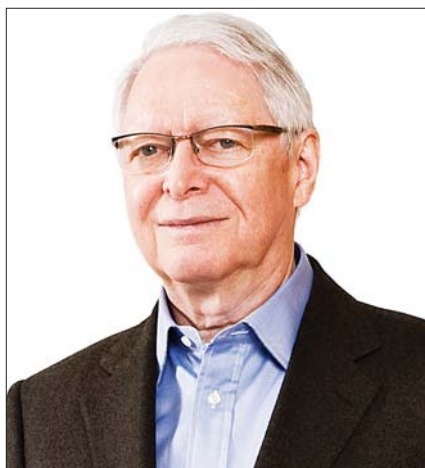
Neben seinen Verpflichtungen als Leiter des

Von großer Bedeutung sind die Veröffentlichungen des Jubilars. Professor Rovenský ist Autor und Co-Autor mehrerer Monografien auf dem Fachgebiet der Rheumatologie. Dazu zählen unter anderem die Publikationen „Klinische Rheumatologie“ (wird von Experten für eine der weltweit besten Monografien gehalten); „Rheumatologie in Theorie und Praxis“; das illustrierte Immunologische Wörterbuch (gilt auf europäischer Ebene als einmaliges enzyklopädisches Werk) und viele weitere. Darüber hinaus ist der Autor Mitglied mehrerer Redaktionen, darunter der Redaktionen der Zeitschriften „Rheumatologia“, „Česká revmatologie“, „Alergológia a klinická imunológia“ und „Clinical and Experimental Rheumatology“.

Trotz seiner herausragenden Ergebnisse auf dem Gebiet der Wissenschaft bleibt Professor Rovenský bescheiden und sagt, dass an all seinen Erfolgen auch seine Lehrer und Kollegen einen Verdienst haben. ■

Auswahl einiger Publikationen, die Professor Rovenský verfasst hat oder als Leiter des Autoren-Kollektivs an ihrem Verfassen mitwirkte

A collection of various medical books and journals related to rheumatology, including titles like 'Alkaptonuria and Ochronosis', 'Dictionnaire de Rhumatologie', 'Vybrané kazuistiky v reumatologii', and 'REUMATOLOGIA V TEORII A PRAXI'. The books are scattered on a dark wooden surface, showing a variety of covers and titles in different languages.

▲ Oficiálna fotografia profesora Jána Vilčeka.
Official photograph of Professor Ján Vilček.
Das offizielle Foto von Professor Ján Vilček

Profesor Ján Vilček a jeho veľké srdce

Professor Ján Vilček
and his Big Heart

Professor Ján Vilček und sein
großes Herz

Kornel Duffek

Imunológ, mikrobiológ, virológ,
pedagóg, ale aj filantrop Ján
Vilček bol u nás donedávna
známy iba v lekárskejších odbor-
ných kruhoch. Až profesor Jozef
Rovenský vo svojom seriáli Slo-
venské osobnosti medicíny vo
svete, uverejnenom v Piešťan-
skom týždni vo februári 2010,
upozornil na tohto mimoriadne
úspešného vedca.

The immunologist, microbiologist,
virologist, pedagogue, and
philanthropist Ján Vilček was,
not so long ago, locally known
only in professional medical circles.

At least, up until Professor
Jozef Rovenský, in his series
"Slovak Medical Personalities in the
World" in the Piešťany Weekly,
drew attention to this
extremely successful scientist.

Der Immunologe, Mikrobiologe,
Virologe, Pädagoge, aber auch Phi-
lanthrop Ján Vilček war bei uns
noch vor kurzem lediglich in me-
dizinischen Fachkreisen bekannt.

Erst Professor Jozef Rovenský
machte im Rahmen seiner Serie
„Slowakische Persönlichkeiten der
Medizin in der Welt“, veröffent-
licht in der Zeitung Piešťanský
týždeň im Februar 2010, auf
diesen äußerst erfolgreichen
Wissenschaftler aufmerksam.

Potom sa jeho meno čoraz častejšie
začalo objavovať aj v našich
médiách. 27. marca 2010 mu udelil
minister zahraničných vecí SR Milan
Lajčák titul Vyslanec dobrej vôle
(Goodwill Envoy). Toto ocenenie je určené
pre osobnosti slovenského pôvodu, ktoré
výnimočným spôsobom reprezentujú
našu krajinu v zahraničí. Dňa 1. februára
2013 prevzal „otec biologickej terapie“ v
Bielom dome z rúk prezidenta Baraka
Obamu najvyššie ocenenie Spojených
štátov za technologický pokrok a inovácie
(National Medal of Technology and
Innovation).

Ján Vilček sa narodil v Bratislave (17.
júna 1933) v židovskej rodine vo veľmi
nežičlivej dobe, keď sa Adolf Hitler stal
ríšskym kancelárom. Po potlačení SNP sa
s matkou, očnou lekárkou, museli ukrývať
až do oslobodenia. V roku 1957 ukončil
štúdium na Lekárskej fakulte
Komenského univerzity v Bratislave.
Vybral si vedeckú dráhu a pracoval vo
Virologickom ústave Slovenskej akadémie

Foto Vilcek Foundation

▲ Medaila s Vilčkovým podpisom.
Medal with Vilček's signature.
Die Medaille mit Vilčeks Unterschrift

▲ Prezident Barak Obama s profesorom Jánom Vilčekom po prevzatí ocenenia.
 President Barak Obama with Professor Ján Vilček after presenting the award.
 Präsident Barak Obama mit Professor Ján Vilček nach der Verleihung der Auszeichnung

vied. V roku 1964 emigroval so svojou manželkou Maricou do Spojených štátov. Prijali ho na New York University, kde na Lekárskej fakulte prednášal, ale väčšinu života trávil v laboratóriách univerzity. Jeho výskumná práca bola korunovaná úspechom, keď sa mu po desaťročiach práce podarilo vyvinúť preparát Remicade, ktorý sa používa v biologickej liečbe zápalových reumatických chorôb. Podľa profesora Jozefa Rovenského, riaditeľa Národného ústavu reumatických chorôb v Piešťanoch, také choroby ako reumatoidná artritída skrátujú život pacienta v priemere o desať rokov.

Profesor Vilček však nie je iba vedec, ale aj filantrop. Finančné prostriedky, ktoré získal v rámci práv z predaja lieku Remicade, venoval Lekárskej fakulte newyorskej univerzity. Jeho dar prevyšoval 100 miliónov dolárov. a podstatne vylepšil podmienky pre výskum.

V roku 2000 založil so svojou manželkou, kunsthistoričkou, nadáciu (The Vilcek Foundation), ktorá ročne oceňuje 50 000 dolármi jedného vedca za výnimočné výsledky v biomedicínskom výskume a rovnakou sumou jedného umelca za mimoriadne výkony v umení. Podmienkou je, že musí ísť o prisťahovalca do USA.

Pre nás je potešiteľné, že profesor Vilček ešte v roku 2003 prijal ponuku pracovať v redakčnej rade štvrtročníka Rheumatológia, ktorý vydáva Národný ústav reumatických chorôb v Piešťanoch. Do tohto časopisu, ktorý sa venuje otázkam pohybového ústrojenstva a spojiva, napísal aj niekoľko cenných príspevkov.

Keďže sa v týchto dňoch profesor Vilček dožíva 80 rokov, radi by sme sa mu v mene pacientov, ktorým jeho lieky zmiernili utrpenie a predĺžili život, poďakovali a zároveň mu zaželeli, aby sa

ešte dlhé roky tešil z výsledkov svojej mimoriadne úspešnej práce. ■

Afterwards, his name began to appear more and more frequently in our media. On March 27, 2010 he received the title of Goodwill Envoy from the Slovak Minister of Foreign Affairs Milan Lajčák. This award is intended for individuals of Slovak origin, who represent our country abroad in an outstanding manner. On February 1, 2013 "the father of biological therapy" accepted, in the White House from the hands of President Barak Obama, the USA's highest award for technological progress and innovation (The National Medal of Technology and Innovation).

Ján Vilček was born into a Jewish family in Bratislava (June 17, 1933) at a very unfavourable time, just as Adolf Hitler had

become Reich Chancellor. After the suppression of the Slovak National Uprising (SNP), he and his mother, who was an eye doctor, had to hide until liberation finally came. In 1957, he graduated from the Medical Faculty of Comenius University in Bratislava. He chose a career in science and worked at the Institute of Virology at the Slovak Academy of Sciences. In 1964, he emigrated with his wife Marica to the United States. He was hired by New York University, where he lectured at the Medical Faculty, but, in fact, he spent most of his life in the university laboratories. The crowning achievement of his decades-long research work was when he developed the formula for the preparation "Remicade" which is used in the biological treatment of inflammatory rheumatic diseases. According to Professor Jozef Rovenský, the Director of the National Institute of Rheumatic Diseases in Piešťany, such diseases as rheumatoid arthritis shortens a patient's life by an average of ten years.

Professor Vilček, however, is not only a scientist, but also a philanthropist. He has donated the money, from agreements made concerning the rights to sell the drug Remicade, to the New York University

Medical School. His gift has exceeded 100 million dollars and, more significantly, has improved research conditions.

In 2000, he together with his wife, who is an art historian, established the Vilcek Foundation, which annually awards \$50,000 to one scientist in recognition of his/her outstanding results in biomedical research and an equal amount to one artist for exceptional achievements in the arts. A condition of the award is that the winner must be an immigrant to the USA.

For us, it is exciting that in 2003 Professor Vilček accepted an offer to work on the editorial board of the quarterly "Rheumatology", which is published by the National Institute of Rheumatic Diseases in Piešťany. He has made many valuable contributions to this magazine, which focuses on issues concerning the musculoskeletal system and connective tissue.

Since it is around this time that Professor Vilček will be celebrating his 80th birthday, we would like to, on behalf of his patients, whose suffering was eased and lives prolonged as a result of his medications, thank him as well as wish him many more years of successful work. ■

▲ Marica Vilček má na starosti umeleckú časť Vilcek Foundation

Marica Vilček is responsible for the artistic part of the Vilcek Foundation.

Marica Vilček kümmert sich um den künstlerischen Bereich der „Vilcek Foundation“

▼ Príspevok profesora J. Vilčeka a M. Feldmanna v časopise Rheumatologia.

Contribution by Professor J. Vilček a M. Feldmann in the journal "Rheumatology".

Ein Beitrag von Professor J. Vilček und M. Feldmann in der Zeitschrift „Rheumatologia“

Rheumatologia

ČASOPIS PRE OTÁZKY POHYBOVÉHO ÚSTROJENSTVA A SPOJIVA
ROČNÍK XX / 2006 ČÍSLO 2

REVIEW

PREHLADNÝ REFERÁT

CYTOKINES AS THERAPEUTICS AND TARGETS OF THERAPEUTICS

J. VILČEK¹, M. FELDMANN²

CYTOKÍNY AKO TERAPEUTIKÁ A ČO JE CIEĽOM TERAPEUTÍK

¹New York University School of Medicine, Department of Microbiology, 550 First Avenue, New York, NY 10016, USA

²Kennedy Institute of Rheumatology Division, Faculty of Medicine, Imperial College, Hammersmith, London W6 8LW, UK

▲ Výstavná sieň galérie Vilcek Foundation
The exhibition hall of the Vilcek Foundation gallery
Ein Ausstellungsraum der Galerie „Vilcek Foundation“

Danach tauchte sein Name immer häufiger auch in unseren Medien auf. Am 27. März 2010 wurde Prof. Vilček von dem Außenminister der Slowakei, Milan Lajčák, der Titel Sonderbotschafter (Goodwill Envoy) verliehen. Diese Auszeichnung erhalten Persönlichkeiten slowakischer Herkunft, die unser Land auf herausragende Weise im Ausland repräsentieren. Am 1. Februar 2013 nahm der „Vater der biologischen Therapie“ im Weißen Haus aus den Händen des Präsidenten Barak Obama die höchste Auszeichnung der Vereinigten Staaten für technologischen Fortschritt und Innovation (National Medal of Technology and Innovation) entgegen.

Ján Vilček wurde in Bratislava (17. Juni 1933) als Nachkomme einer jüdischen Familie in eine ungünstige Zeit hineingeboren – als Adolf Hitler zum Reichkanzler wurde. Nach dem Niederschlagen des Slowakischen Nationalaufstandes musste er sich zusammen mit seiner Mutter, einer Augenärztin, bis zur Befreiung verstecken. Im Jahre 1957 schloss er sein Studium an der medizinischen Fakultät der Comenius-Universität in Bratislava ab. Danach entschied er sich für eine

wissenschaftliche Laufbahn und arbeitete am Institut für Virologie der Slowakischen Akademie der Wissenschaften. Im Jahre 1964 emigrierte Ján Vilček mit Ehefrau Marica in die Vereinigten Staaten. Dort bekam er eine Stelle an der New York University, an deren Fakultät für Medizin er Vorlesungen hielt. Die meiste Zeit seines Lebens jedoch verbrachte er in den Labors der Universität. Seine Forschungsarbeit wurde von Erfolg gekrönt, als ihm nach Jahrzehnten andauernder Arbeit gelang, das Präparat „Remicade“ zu entwickeln, das zur biologischen Therapie entzündlicher Rheumaerkrankungen verwendet wird. Laut Professor Jozef Rovenský, Leiter des Nationalinstitutes für rheumatische Erkrankungen in Piešťany, verkürzen Erkrankungen wie die rheumatoide Arthritis das Leben des Patienten im Schnitt um zehn Jahre.

Professor Vilček ist allerdings nicht nur Wissenschaftler, sondern auch ein Philanthrop. Finanzielle Mittel, die ihm aus den Rechten am Verkauf des Medikamentes „Remicade“ zustanden, stiftete er der Fakultät für Medizin an der New York University. Der Wert seiner Spende überstieg 100 Millionen Dollar und trug zur wesentlichen Verbesserung der Forschungsbedingungen bei.

Im Jahre 2000 gründete er mit seiner

Ehefrau, die Kunsthistorikerin ist, eine Stiftung (The Vilcek Foundation), die alljährlich einen mit 50.000 Dollar dotierten Preis für herausragende Ergebnisse auf dem Gebiet der biomedizinischen Forschung an einen Wissenschaftler überreicht. Mit der gleichen Summe wird ein Künstler für außerordentliche Leistungen im Bereich der Kunst bedacht. Eine Bedingung ist, dass es sich dabei um einen Einwanderer in die USA handeln muss.

Für uns ist erfreulich, dass Professor Vilček bereits im Jahr 2003 das Angebot annahm, in der Redaktion der vierteljährlich erscheinenden Fachzeitschrift „Rheumatologia“ zu arbeiten, die von dem Nationalinstitutes für rheumatische Erkrankungen in Piešťany herausgegeben wird. Für diese Zeitschrift, die sich mit Themen rund um den Bewegungsapparat und das Bindegewebe befasst, verfasste er auch mehrere wertvolle Beiträge.

Und da Professor Vilček in diesen Tagen seinen 80. Geburtstag feiert, möchten wir uns bei ihm gern im Namen aller Patienten, denen seine Medikamente das Leiden linderten und das Leben verlängerten, bedanken und ihm gleichzeitig wünschen, dass er sich noch viele Jahre an den Ergebnissen seiner äußerst fruchtbaren Arbeit erfreuen mag. ■

OBJAVY NA ROTUNDE JURKO

II. časť

Discoveries at the Jurko Rotunda Part II Entdeckungen an der Rotunde „Jurko“ Teil II.

Jozef Dorica

Reštaurátorský výskum Rotundy Jurko sa začal v roku 2009. Od roku 2010 až dodnes pokračuje komplexným reštaurovaním pod vedením akademického maliara Jozefa Doricu. Výskum bol zameraný na zistenie rozsahu predpokladaných nástenných malieb. Výskum však nepotvrdil žiadne nálezy výtvarnej výzdoby. Z nástenných malieb z najstaršieho obdobia sa zachovali len minimálne a nekonkrétne fragmenty zvyškov pigmentov.

Restoration research of the Jurko Rotunda (St. George Rotunda) began in 2009. The complex restoration, under the leadership of the academic painter Jozef Dorica, has continued since 2010 up until today. The research has been aimed at determining the extent of the supposed wall paintings. However, the research did not confirm any findings of artistic decoration. Only a bare minimum of the wall paintings from the oldest period as well as vague fragments of pigment remains have been preserved.

Die restauratorischen Befunduntersuchungen der Rotunde „Jurko“ begannen im Jahre 2009. Auf sie folgte 2010 eine bis heute andauernde komplexe Restaurierung unter der Leitung des akademischen Malers Jozef Dorica.

Im Mittelpunkt der Untersuchungen stand die Ermittlung des Umfangs der vermuteten Wandmalereien. Den Forschungsergebnissen zufolge wurden jedoch keine Funde von Kunstverzierungen bestätigt. Von den Wandmalereien aus der frühesten Periode sind lediglich geringfügige und undeutliche Fragmente von Pigmentüberresten erhalten geblieben.

▲ Rotunda sv. Juraja z juhozápadu počas reštaurovania
The St. George Rotunda from the southwest during the restoration
Ein südwestlicher Blick auf die St. Georg-Rotunde während ihrer Restaurierung

Foto Jozef Dorica

Pokračujúce reštaurovanie najstarších omietok a muriva však prinieslo množstvo nových dôležitých nálezov a zistení, ktoré zásadne spresnili celkové poznanie stavebno-historického vývoja vzniku kostola, vrátane renesančnej opravy a barokovej prestavby.

Z najdôležitejších nálezov je to zistenie

o zachovaní stavebnej hmoty najstarších stien, bez akýchkoľvek sekundárnych stavebných zásahov. Steny sa zachovali do výšky približne 6 m. Objavené okno v juhozápadnej časti steny lode je nespochybniteľným dokladom pôvodného okenného otvoru v najstaršej stavebnej hmote steny rotundy. Predrománsky tvar okna je typovo a aj

▲ Odkryvanie objaveného konsekráčného kríža zbrusovaním vápenných náterov.
Uncovering a consecration cross by stripping the lime paint
Die Freilegung eines entdeckten Konsekrationskreuzes durch das Abschleifen der Kalkanstriche

▼ Konsekráčny kríž po reštaurovaní
A consecration cross after restoration
Das fertig restaurierte Konsekrationskreuz

rozmermi takmer úplne zhodný s dvoma najstaršími oknami, ktoré sa zachovali v severnej stene veľkomoravského Kostola sv. Margity Antiochijskej v Kopčanoch. Toto možné analogické porovnanie, spolu s ďalšími uvádzanými nálezmi a predchádzajúcimi zisteniami archeologického výskumu, významne posunulo časové zaradenie vzniku Rotundy sv. Juraja do predpokladaného obdobia 2. polovice 9. storočia. Ďalej sú to nálezy konsekráčnych krížov na najstaršej omietke, z ktorých sa jeden zachoval takmer celý. Má tvar latinského kríža, na rozdiel od mladších rovnoramenných typov konsekráčnych krížov, ako ich poznáme z románskeho, prípadne gotického slohu.

Zo zaujímavostí ešte spomenieme, že Rotunda sv. Juraja patrí k najstarším pútnickým miestam na Slovensku. Od 16. storočia sa vo sviatok sv. Juraja (24. apríla) slúži pri rotunde fundáčná svätá omša. Pravdepodobne ešte koncom 16. storočia bola k rotunde pristavená malá pustovňa, ktorá sa zachovala dodnes. Posledný pustovník tam pôsobil do roku 1814.

Na základe dnešného poznania môžeme vysloviť názor, že Kostol sv. Juraja pri Nitrianskej Blatnici je najstaršou stojacou rotundou so zachovanými múrmi stien na území Slovenska a aj v rámci širšieho stredoeurópskeho priestoru. Získava tak unikátnu hodnotu dejinného a kultúrno-historického významu, ktorý ju radí medzi naše najvzácnejšie sakrálne národné kultúrne pamiatky.

Ten, kto sa ku kostolíku vydá môže od neho pokračovať po ceste smerom na veľkomoravskú archeologickú lokalitu dvorec Kostelec - Ducové, alebo iným smerom, na dôležité Veľkomoravské centrum - archeologickú lokalitu hradisko Bojná I. - Valy, prípadne to spojiť s výstupom až na vrchol Marhátu (748 m n. m). Drevená rozhľadňa na jeho vrchole poskytuje krásny výhľad na okolitú krajinu s nížinatými plochami polí a dedín Nitrianska a okolitými vrchmi Považského Inovca, ktoré patria k miestam našich najstarších dejín. ■

The ongoing restoration of the oldest plaster and masonry, however, uncovered a number of important new findings, which significantly clarified the overall knowledge of the construction and historical development of the church, including the Renaissance and Baroque renovations and additions.

One of the most important findings is the discovery of the preserved building material of the oldest wall, which remained untouched by

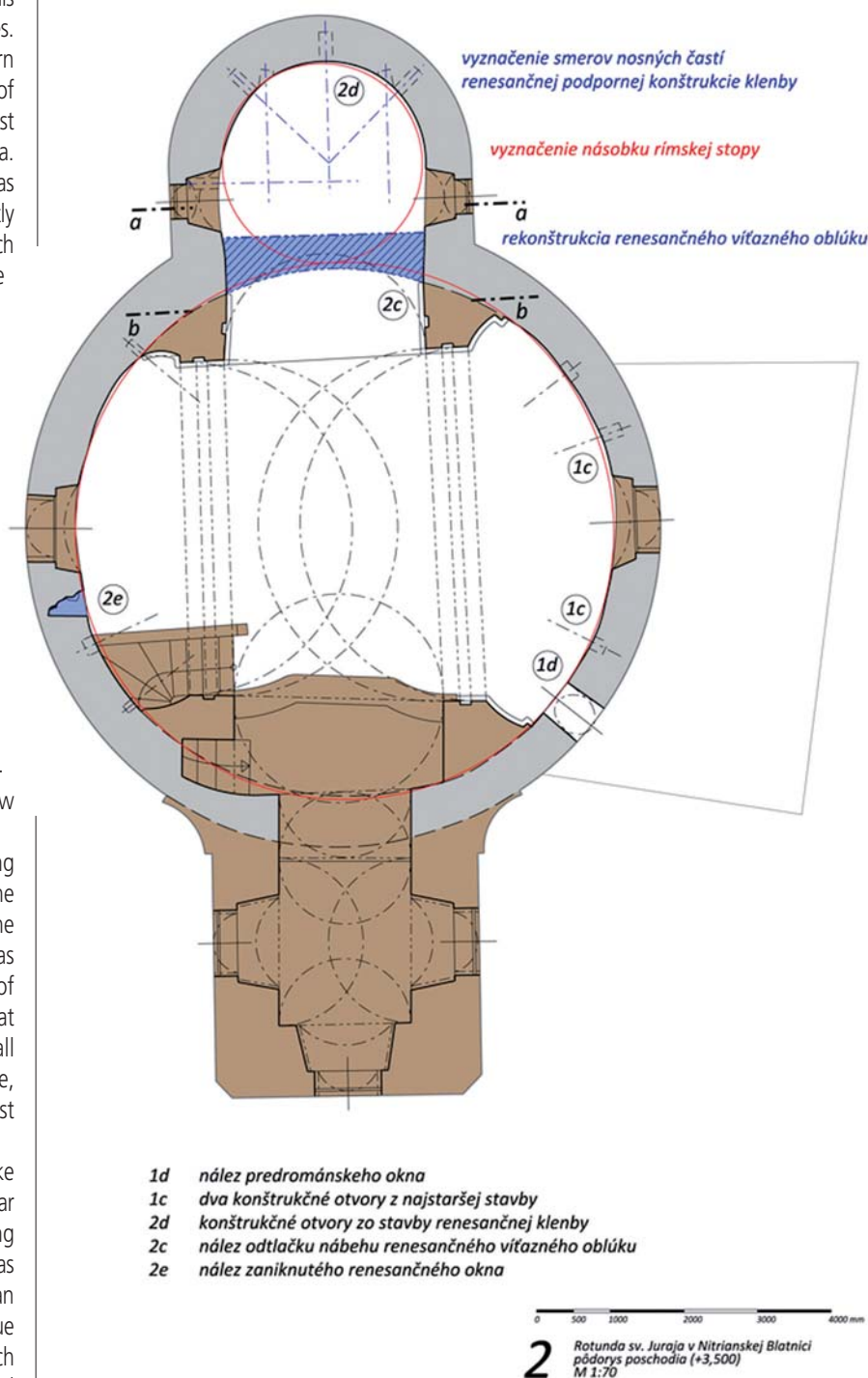
any other secondary construction. The walls are preserved to a height of about 6 metres. The window discovered on the south-western part of the wall of the nave is undeniable proof of the original window opening in the oldest building material in the walls of the rotunda. The pre-Romanesque window shape as well as the size are the same type and almost exactly identical to the two oldest windows, which were preserved in the northern wall of the Great Moravian Church of Margaret of Antioch in Kopčany.

This perhaps analogous comparison, together with other known findings and continuing discoveries of the archaeological research, has significantly shifted the estimated time of the construction of the St. George Rotunda to a period most likely sometime during the 2nd half of the 9th century. There are also the findings of consecration crosses on the oldest plaster, of which one has been preserved almost completely intact. It has the shape of a Latin cross, which are different from the earlier isosceles-type of consecration crosses, which we know from the Roman and even Gothic style.

Another interesting fact worth mentioning is that the St. George Rotunda is among the oldest pilgrimage sites in Slovakia. Since the 16th century a fundamental holy mass has been held at the roundhouse on the feast of St. George. There is a good possibility that at the end of the 16th century a small hermitage was added to the roundhouse, which has been preserved to this day. The last hermit served there until 1814.

Based on today's knowledge we can make the claim that the St. George Rotunda near Nitrianska Blatnica is the oldest standing roundhouse with preserved walls in Slovakia as well as within the wider Central European region. As such it has acquired a unique value of historical and cultural importance, which makes it one of our most precious, sacred national cultural monuments.

Whoever comes to the church may continue on in the direction of the Great Moravian archaeological site of the magnate's hall at Kostelec - Ducové or in another direction towards the important Great Moravian centre - the archaeological site of the fort Bojná I - Valy, which could be combined with a hike up to the Marhát Peak (748 sq. m. above sea level). The wooden observation tower at the peak provides a beautiful view of the surrounding countryside with lowland fields and villages of the Nitra region as well as the surrounding peaks of the Považský Inovec, which are all places of our earliest history. ■

▼ Pôdorys rotundy v úrovni 1. podlažia s farebným označením pôvodnej stavby rotundy a barokovej prestavby.

The layout of the first floor with coloured outlines of the rotunda's original building and baroque additions

Grundriss der Rotunde in Höhe des 1.Stockwerkes; mit der Farbmarkierung ist der ursprüngliche Bau der Rotunde sowie dessen barocker Umbau gekennzeichnet.

Die fortschreitende Restaurierung der ältesten Putzschichten und des Mauerwerks hingegen brachte eine ganze Reihe von neuen, bedeutenden Funden und Feststellungen, welche die Elementarkenntnisse der baulich-historischen Entwicklung der Kirche, einschließlich ihrer Renovierung im Stil der Renaissance und ihres barocken Umbaus, wesentlich präzisieren.

Zu den bedeutendsten Entdeckungen zählt die

Feststellung, dass die Bausubstanz der ältesten Wände ohne jegliche sekundäre bauliche Eingriffe überdauerte. Die Wände sind bis zu einer Höhe von etwa 6 m erhalten geblieben. Ein im südwestlichen Abschnitt der Schiffswand entdecktes Fenster gilt als unumstrittener Nachweis für eine ursprüngliche Fensteröffnung im ältesten Mauerwerk der Rotunde. Die vorromanische Form des Fensters ist hinsichtlich ihrer Art und auch der Maße fast identisch mit

◀ Odkryvanie objaveného najstaršieho predrománskeho okna.
Uncovering the oldest pre-Romanesque windows
Die Freilegung des entdeckten ältesten vorromanischen Fensters

den zwei ältesten Fenstern, die in der nördlichen Wand der großmährischen Kirche der hl. Margareta von Antiochien, in der Ortschaft Kopčany, erhalten geblieben sind. Dieser mögliche Analog-Vergleich, zusammen mit weiteren genannten Entdeckungen und den vorhergehenden Erkenntnissen aus archäologischen Untersuchungen, ließ die chronologische Einordnung der Entstehung der St. Georg-Rotunde deutlich versetzen – in die bereits vermutete 2. Hälfte des 9. Jahrhunderts. Zu den weiteren bedeutsamen Funden zählen sog. Konsekrationskreuze, entdeckt auf dem ältesten Putz, von denen eines nahezu vollständig erhalten geblieben ist. Es hat die Form eines lateinischen Kreuzes, im Gegensatz zu den jüngeren, gleicharmigen Arten der Konsekrationskreuze, wie wir sie vom romanischen bzw. gotischen Stil kennen.

Erwähnenswert ist sicher auch, dass die St. Georg-Rotunde zu den ältesten Wallfahrtsorten in der Slowakei gehört. Seit dem 16. Jahrhundert wird am Festtag zu Ehren des heiligen Georg (am 24. April) an dieser Rotunde eine heilige Messe gedient. An das Hauptgebäude wurde vermutlich bereits Ende des 16. Jahrhunderts eine kleine Eremit-Behausung angebaut, die bis heute erhalten geblieben ist. Der letzte Eremit wirkte hier bis 1814.

Basierend auf heutigem Wissen können wir die St. Georg-Kirche bei Nitrianska Blatnica als die älteste stehende Rotunde mit erhaltenem Wand-Mauerwerk nicht nur auf dem Gebiet der Slowakei, sondern auch im breiteren mitteleuropäischen Raum bezeichnen. Das verleiht ihr aus historischer und kulturgeschichtlicher Sicht einen unvergleichlichen Wert, der sie in die Riege der wertvollsten sakralen Denkmäler unserer Nation hebt.

Wer sich auf den Weg zu dieser kleinen Kirche macht, kann seine Wanderung von dort aus in Richtung der großmährischen archäologischen Lokalität „Herrenhof Kostelec-Ducové“ fortsetzen oder eine andere Richtung - zu dem einst bedeutenden Zentrum Großmährens - der archäologischen Lokalität „Festung Bojná I. - Valy“ - wählen oder diesen Ausflug sogar mit einem Aufstieg auf den Gipfel des Marhát (748 m ü. NHN) verbinden. Der Holzaussichtsturm auf der Bergkuppe bietet einen atemberaubenden Blick auf die umliegende Landschaft mit den flachliegenden Feldern und Dörfern der Nitra-Region und den umgebenden Bergen des Považský Inovec, die zu den Orten unserer ältesten Geschichte zählen. ■

◀ Dočisťovanie najstarších stien v apside.
Cleaning the oldest walls of the apse
Die Feinreinigung der ältesten Wände in der Apsis

V roku 1855 začal hlohovské panstvo spravovať Kajetán Erdődy, ktorý čiastočne vyplatil Alžbetu, vdovu Jozefa Erdődyho. Bola to náhrada za nákladnú prestavbu hradu v Hlohovci na reprezentačný zámok, ktorú uskutočnil jej manžel Jozef.

In 1855, Kajetán Erdődy began to administer the Hlohovec Estate, part of which was paid to Elizabeth, the widow of Jozef Erdődy. This was compensation for the costly additions to the castle in Hlohovec carried out by her husband Jozef and which transformed it into a representative manor house.

Im Jahre 1855 wurde die Verwaltung des Dominiums Hlohovec von Kajetán Erdődy übernommen, der an Elisabeth, die Witwe von Joseph Erdődy, eine teilweise Zahlung leistete.

Es sollte eine Entschädigung für den kostspieligen Umbau der Burg in Hlohovec in ein repräsentatives Schloss sein, der von ihrem Gatten Joseph veranlasst wurde.

▲ Grófka Helena, rodená Oberndorff
Countess Helena, maiden name Oberndorff.
Gräfin Helena, geborene Oberndorff

Úloha Erdődyovcov v historickom vývoji Piešťan

II. časť

The Role of the Erdődy Family in the Historical Development of Piešťany Part II

Die Rolle der Erdődys in der geschichtlichen Entwicklung von Piešťany Teil II.

Vladimír Krupa

▲ Gróf František Xaver Erdődy.
Count Franz Xaver Erdődy.
Graf Franz Xaver Erdődy

Kajetán Erdődy už v nasledujúcom roku zomrel a majiteľom panstva sa stal jeho syn František Xaver Erdődy. Jeho manželka Helena Oberndorff sa dožila veľmi vysokého veku - 101 rokov. Napísala a v roku 1929 vydala zaujímavú knihu o svojom živote „Fast hundert Jahre Lebens-rinnerungen“ („Takmer sto rokov spomienok na život“). V polovici 19. storočia uskutočnili Erdődyovci aj ďalšiu výstavbu v piešťanských kúpeľoch. Koncom 50. rokov 19. storočia už stála nová budova lokálnych bahenných kúpeľov (údajne ju dal postaviť Kajetán Erdődy). V roku 1862 bola na jej mieste postavená nová budova (dnešný Napoleon II.). Niekedy v rokoch 1858 - 1859 dal František Erdődy postaviť novú budovu bazénových kúpeľov. Mala tri časti a jej opisy nachádzame v publikáciách dr. A. Wagnera „Die Heilquellen in Pystjan in Ungarn“ (Viedeň 1859) a dr. H. Altera „Der Kurort Pystjan in Ungarn“ (Bratislava 1875). Je to dnešný Napoleonský kúpeľ III. Jeho súčasná podoba je však poznačená prestavbami v 20. storočí. Komplex Napoleonských kúpeľov tak

získal podobu, ktorá je zachytená na kolorovanej litografii L. Kerpela z roku 1865.

K najvýznamnejšej zmene, nielen v dejinách kúpeľov, ale Piešťan vôbec, dochádza v roku 1889, keď si kúpele prenajal od Františka Erdődyho podnikateľ Alexander Winter. Začali prvé veľké stavebné aktivity, ktoré mali povzniesť úroveň kúpeľov, nachádzajúcich sa v dosť zanedbanom a zlom stave. Winterovci investovali do opráv starších budov. V roku 1893 otvorili tzv. Robotnícky penzionát (neskoršie Pro labore) a v roku 1894 bola slávnostne otvorená nová budova Kursalonu - Kúpeľnej dvorany. Bola to honosná polyfunkčná budova slúžiaca kultúrno-spoločenskému životu, ale i ubytovaniu kúpeľných hostí. Ich najväčšou investíciou koncom 19. storočia bola výstavba kúpeľnej budovy tzv. Kúpeľov Františka Jozefa. Budova bola postavená v štýle neskorého historizmu. Slávnostne ju otvorili 3. júla 1898. Treba zdôrazniť, že bola pomenovaná na počesť vtedy vládnuceho panovníka rakúskeho cisára a uhorského kráľa Františka Jozefa práve

v roku 50. výročia jeho panovania, ktoré bolo spojené s rozličnými oslavami. Na slávnosti sa zúčastnil arcivojvoda Fridrich s manželkou Izabelou a honorácia zo širokého okolia. Pre Piešťany to bola spoločensky prestížna záležitosť. František a Helena mali šesť detí. Po Františkovej smrti v roku 1906 sa majiteľom panstva a teda aj majetkov a kúpeľov v Piešťanoch, stal jeho najstarší syn Imrich. Venoval sa nielen spoločenským povinnostiam, ale aj hospodárstvu svojho panstva. Zaujímavou osobnosťou bola jeho manželka Irma, ktorá má veľkú zásluhu na tom, že sa roku 1909 Ľudovítovi Winterovi podarilo uzavrieť novú nájomnú zmluvu na piešťanské kúpele. Po smrti otca Alexandra totiž zostalo ekonomické vedenie kúpeľov na jeho pleciach. ■

(pokračovanie)

Kajetán Erdődy died the following year and the ownership of the estate was taken over by his son Franz Xaver Erdődy. His wife Helena Oberndorf, who lived to the ripe old age of 101, was a writer and in 1929 published a very interesting book about her life titled "Fast hundert Jahre Lebenserinnerungen" ("Almost One Hundred Years of Life Memories"). In the mid-19th century the Erdődy family built further additions to the Piešťany Spa. By the end of the 1850's, a new building for the local mud baths had already been built (supposedly Kajetán Erdődy had it built). In 1862, a new building was constructed in its place (the present-day Napoleon II). Sometime between 1858 and 1859, Franz Erdődy had a building for spa pools built. It had three parts, the descriptions of which can be found in the publications by Dr. A. Wagner "Die Heilquellen in Pystjan in Ungarn" (Vienna 1859) a Dr. H. Alter "Der Kurort Pystjan in Ungarn" (Bratislava 1875). This is the present-day Napoleon Spa III. Although its current appearance is marked by the additions made during the 20th century, the complex of Napoleon Spas acquired its basic shape and look long ago as captured by L. Kerpel in his 1865 coloured lithograph.

One of the most significant changes, not only in the history of the spa, but in Piešťany overall, took place in 1889, when Franz Erdődy leased the spa to the entrepreneur Alexander Winter. The first major construction work was begun, which was meant to improve the level of the spa, which had been relatively neglected and was in poor condition. The Winter family invested in the repair of older buildings. In 1893, they opened the so-called Worker's Guesthouse

(later called Pro Labore) and in 1894 the Kursalon – Spa Hall was ceremoniously opened. It was a splendid multi-functional building serving cultural and social life, as well as housing spa guests. Their biggest investment, at the end of the 19th century, was the construction of the spa building known as the Franz Joseph Spa. The building was built in the late historicism style. The opening ceremony was on July 3, 1898. It should also be noted that it was named after the reigning monarch of the time, the Austrian Emperor and Hungarian King Franz Joseph, who was celebrating the 50th anniversary of his reign, which was accompanied by a variety of celebrations. The ceremony was attended by the Archduke Frederick and his wife Isabella and other notables from the wider surroundings. For Piešťany, it was a matter of social prestige.

Franz and Helena had six children. After Franz's death in 1906, his oldest son Imrich became owner of the estate, which included the spa in Piešťany as well. He focused his attention and efforts not only on the social responsibilities of his lordship, but also on the economy of the estate. His wife Irma was an interesting figure, who played a large role in Ľudovít Winter's successful signing of a new lease agreement for the spa in 1909. Since after the death of his father Alexander, the financial leadership of the spa now rested squarely on his shoulders. ■

(to be continued)

▲ Helena Erdődy sa dožila vysokého veku. Posledné roky života však bola odkázaná na invalidný vozík.
Helena Erdődy lived a long life. During the last years of her life she became dependent on a wheelchair.
Helena Erdődy erreichte ein hohes Alter. In den letzten Jahren ihres Lebens war sie an den Rollstuhl gefesselt.

▼ Hlohovský zámok - sídlo Erdődyovcov. Akvarel T. Endera.
Hlohovec Manor House - the Erdődy residence.
Das Schloss von Hlohovec - der Stammsitz des Erdődy-Geschlechtes

Kajetan Erdődy starb jedoch im darauffolgenden Jahr und der Besitz des Dominiums ging auf seinen Sohn Franz Xaver Erdődy über. Seine Gattin Helena Oberndorff, die mit 101 Jahren ein sehr hohes Alter erreichte, schrieb eine im höchsten Maße interessante Autobiografie mit dem Titel „Fast hundert Jahre Lebenserinnerungen“, die 1929 verlegt wurde. Mitte des 19. Jahrhunderts trieben die Erdődys auch neue Bauprojekte im Heilbad von Piešťany voran. Ende der 50er Jahre des 19. Jahrhunderts stand bereits ein neues Gebäude des

Foto archív Vlastivedného múzea v Hlohovci

▲ Z vďaky za pomoc pri uzatváraní novej nájomnej zmluvy nazval Ľudovít Winter kúpele menom manželky Imricha Erdődyho - Irma.
As thanks for helping to conclude the new lease agreement, Ludovít Winter named the spa after Imrich Erdődy's wife - Irma.
Aus Dank für ihre Hilfe bei dem Abschluss eines neuen Pachtvertrages, benannte Ludwig Winter das Kurhaus nach der Gattin von Imrich Erdődy - Irma.

lokalen Schlammabades (das angeblich Kajetan Erdődy erbauen ließ). Im Jahre 1862 wurde an seiner Stelle ein neues Objekt errichtet (heutiges Napoleon II). Irgendwann in den Jahren 1858–1859 ließ Franz Erdődy ein neues Gebäude des Bassin-Bades errichten. Es bestand aus drei Teilen und seine Beschreibung finden wir in den

Publikationen von Dr. A. Wagner „Die Heilquellen in Pystjan in Ungarn“ (Wien, 1859) und von Dr. H. Alter „Der Kurort Pystjan in Ungarn“ (Bratislava, 1875). Hierbei handelt es sich um das Objekt des heutigen Napoleonbades III. Sein jetziges Erscheinungsbild trägt jedoch Spuren diverser, im 20. Jahrhundert durchgeführter, Umbauten. Durch sie erhielt der Komplex des Napoleonbades eine Gestalt, die auf einer kolorierten Lithographie von L. Kerpel, aus dem Jahr 1865, festgehalten wurde.

Zu dem bedeutendsten Wandel nicht nur in der Geschichte des Heilbades, sondern auch der von Piešťany, kam es 1889, als der Unternehmer Alexander Winter das Heilbad von Franz Erdődy pachtete. Es war der Beginn der ersten großen Bauaktivitäten, die das Niveau des relativ vernachlässigten und sich im schlechten Zustand befindenden Heilbades heben sollten. Die Winter-Familie investierte in die Renovierung älterer Gebäude. Im Jahre 1893 eröffnete sie die sog. Arbeiterpension (späteres Pro Labore) und 1894 wurde das neue Gebäude des Kursalons feierlich eröffnet. Es war ein prunkvolles Mehrzweckgebäude, das sowohl dem kultargesellschaftlichen Geschehen als auch der Unterkunft der Kurgäste diente. Die größte Investition der Winters stellte Ende des 19. Jahrhunderts der Bau eines Kurbauwerkes, des sog. Franz-Joseph-Bades, dar. Das Objekt wurde im Stil des späten Historismus

errichtet. Seine feierliche Eröffnung fand am 3. Juli 1898 statt. Erwähnenswert ist auch, dass es zu Ehren des damals regierenden Monarchen, des österreichischen Kaisers und ungarischen Königs Franz Joseph benannt wurde, genau im Jahr seines 50. Thronjubiläums, welches mit einer Vielzahl von Festlichkeiten einherging. Der feierlichen Zeremonie wohnten auch der Erzherzog Friedrich und seine Frau Isabella sowie Mitglieder der höheren Gesellschaft aus der breiten Umgebung bei. Für Piešťany war es ein prestigeträchtiges gesellschaftliches Ereignis.

Franz und Helena Erdődy hatten sechs Kinder. Nach Franz Tod im Jahre 1906 ging der Besitz des Dominiums und somit auch der Güter und des Heilbades in Piešťany, an seinen ältesten Sohn Imrich über. Dieser widmete sich nicht nur den gesellschaftlichen Verpflichtungen, sondern ebenfalls den wirtschaftlichen Angelegenheiten seines Dominiums. Eine bemerkenswerte Persönlichkeit war seine Gemahlin Irma, deren großer Verdienst war, dass es Ludwig Winter 1909 gelang, einen neuen Pachtvertrag für das Heilbad Piešťany zu schließen. Denn nach dem Tod seines Vaters Alexander blieb die wirtschaftliche Leitung des Heilbades auf seinen Schultern lasten. ■

(Fortsetzung folgt)

▲ Irma, manželka grófa Imricha Erdődyho.
Irma, wife of Count Imrich Erdődy.
Irma, die Gemahlin von Graf Imrich Erdődy

Goethe Uni's
Department
of Tourism
in Piešťany

Die Fakultät
für Tourismus
der Goethe-Uni
hat ihren Sitz
in Piešťany

Barbora Piovarčiová

Vzdelanie v tejto oblasti priniesla do Piešťan Goethe Uni Bratislava. Univerzita zabezpečuje vysokoškolské vzdelávanie prvého a druhého stupňa v rámci akreditovaných študijných programov na fakultách medzinárodného podnikania, mediálnych a kultúrnych štúdií a v neposlednom rade v oblasti cestovného ruchu. Svoje sídlo škola zatiaľ našla na Winterovej ulici, v budove niekdajšieho riaditeľstva kúpeľov. Výučba prebieha pod vedením špičkových zahraničných i slovenských vysokoškolských pedagógov. Dekanom Fakulty cestovného ruchu Piešťany je Univ. Prof. Friedrich Schneider.

Základnou ideou je ponúknuť všetkým nemecky hovoriacim mladým ľuďom z priľahlého regiónu kvalitné vzdelanie v medzinárodnom prostredí. „Sme veľmi radi, že táto fakulta je práve v Piešťanoch,

Goethe Uni má Fakultu cestovného ruchu v Piešťanoch

Foto Barbora Piovarčiová

▲ Tajomníčka fakulty Daniela Gloss podáva informácie o štúdiu v deň otvorených dverí.

Faculty secretary Daniela Gloss provides information of the study program during the "open door days".

Die Fakultätssekretärin Daniela Gloss gibt am Tag der offenen Tür Auskunft zum Studium

Keď sa spomenú Piešťany, mnohým sa už automaticky vybaví spojenie s cestovným ruchom. Od čias Winterovcov sú totiž Piešťany naozaj synonymom všetkého, čo slovenská destinácia pre oddych potrebuje. To, kedy po hotelovej akadémii príde do mesta aj vysoká škola zameraná práve na cestovný ruch, bolo iba otázkou času.

When they hear Piešťany, many people immediately think of its connection with tourism. Since the era of the Winter family, the town has been synonymous with everything a Slovak recreational destination requires. It was only a question of time when a university concentrating on tourism would open in addition to the hotel college already existing in Piešťany.

Wenn Piešťany erwähnt wird, assoziieren viele diesen Namen automatisch mit dem Reiseverkehr. Denn seit der Ära der Winters steht Piešťany tatsächlich als Inbegriff für alles, was eine slowakische Erholungsdestination braucht. Und es war nur eine Frage der Zeit, wann nach der Hotelakademie auch eine Hochschule mit der Fachrichtung Reiseverkehr in der Stadt heimisch wird.

ponúka nám veľa možností a predovšetkým je to aj o reálnom prostredí, kde dominuje cestovný ruch. Tešíme sa spolupráci s viacerými subjektmi a najmä kúpeľmi. Máme prísľub od generálneho riaditeľa kúpeľov, že dá našim študentom k dispozícii kúpeľné domy, kde by sa mohli prakticky vzdelávať. Verím, že absolventi budú naozaj kvalitní odborníci vo svojom smere," informuje prorektor Jozef Klimko. Vyučovacím jazykom od 3. ročníka je nemčina. Absolvent školy by však už mal tento jazyk ovládať na profesionálnej úrovni. „Zaviedli sme nemčinu ako povinný jazyk. Viaže nás k tomu tradícia školy a tiež fakt, že na Slovensku pôsobí niekoľko sto nemeckých firiem, kde sa môžu títo absolventi uplatniť. Chceme sa otvoriť komunikácii s nemecky hovoriacimi krajinami," vysvetľuje prorektor. Vzdelanie a cenné informácie na škole ponúkajú renomovaní zahraniční, ale aj domáci profesori. Absolvent by mal byť pripravený naplno sa venovať práci v oblasti hotelierstva a kúpeľníctva na rôznych pozíciách, či už ako manažér alebo vedúci prevádzkového tímu v kúpeľoch a hoteloch. „Máme študentov, ktorí už v tejto oblasti pracujú, ale chcú si doplniť štúdium. Veríme, že škola každému záujemcovi ponúkne presne to, čo od nej očakáva," dodáva záverom Jozef Klimko.

Pri zriadení Fakulty cestovného ruchu zohral veľmi pozitívnu úlohu veľvyslanec Spolkovej republiky Nemecko v SR a veľký priateľ Piešťan, J. E. Axel Hartmann. ■

gain practical knowledge in the spa houses. I believe our graduates will prove successful as top experts in the respective fields," informs Vice-Rector Mr. Jozef Klimko. The language of instruction from the 3rd year onwards is German. However, the university graduates should speak German on a professional level. "German has been introduced as a mandatory language. We are bound by the tradition of our school and by the fact that there are some hundreds of companies in Slovakia in which

Foto Barbora Piovarčiová

▲ Prorektor fakulty Jozef Klimko.
Vice-Rector of the faculty Jozef Klimko
Jozef Klimko, Prorektor der Fakultät

Education in the field of tourism was brought to Piešťany by Goethe Uni Bratislava. The University provides Bachelor and Master degrees with certified courses in the Departments of International Enterprise, Media and Culture Studies and last but not least, the Department of Tourism. The University premises is located on Winter Street in the former Health Spa General Management offices. The courses are run by expert Slovak and foreign university lecturers. Dean of the Faculty of Tourism is Uni. Prof. Friedrich Schneider.

Their principle idea is to offer young German-speaking people from the surrounding region quality education in an international environment. "We are really glad this department is situated right in Piešťany, it brings many opportunities to students and above all, the real environment in which tourism dominates. We enjoy the cooperation with various organisations especially with the Health Spa. The Health Spa General Director has promised to make way for our students to

our graduates may be employed. We want to be able to communicate with German-speaking countries," explains Vice-Rector. The education as well as valuable information is provided by respected foreign and Slovak lecturers. The graduates will be fully prepared for working in hotel and the health spa industry in various posts, e.g. as managers or heads of an operating team. "Some of our students have already been working in this field, but they want to complete their studies," adds Mr. Jozef Klimko.

H.E. Mr. Axel Hartmann, German Ambassador and a great friend of Piešťany has played a very positive role in the process of founding the Department of Tourism. ■

Eine Bildungsmöglichkeit in diesem Bereich brachte die Goethe-Uni Bratislava nach Piešťany. Die Universität bietet Hochschulbildung ersten

und zweiten Grades im Rahmen von akkreditierten Studiengängen an den Fakultäten für internationale Unternehmungsführungen, für Medien- und Kulturwissenschaften und nicht zuletzt im Bereich des Tourismus an. Ihren Sitz hat die Hochschule derzeit in der Winterova Straße, im Gebäude der einstigen Kurdirektion. Der Unterricht wird von den besten internationalen und slowakischen Hochschullehrern durchgeführt. Als Dekan der Fakultät für Tourismus in Piešťany ist Prof. Friedrich Schneider bestellt.

Der Grundgedanke ist, allen deutsch sprechenden jungen Menschen aus der umliegenden Region eine hochwertige Bildung in einer internationalen Umgebung zu bieten. „Wir sind darüber sehr erfreut, dass die Fakultät ihren Sitz ausgerechnet in Piešťany hat, sie bietet uns viele Möglichkeiten und vor allem gibt es hier ein reales Umfeld mit dominierendem Reiseverkehr. Wir freuen uns über die Zusammenarbeit mit mehreren Unternehmen, vor allem mit dem Heilbad. Seitens des Generaldirektors des Heilbades erhielten wir ein Versprechen, dass er unseren Studenten Kurhäuser zu Zwecken der praktischen Ausbildung zur Verfügung stellt. Ich bin überzeugt, dass die künftigen Absolventen in ihren Bereichen absolut hochqualifizierte Fachkräfte darstellen werden“, sagt der Prorektor Jozef Klimko. Die Unterrichtssprache ab dem 3. Studienjahr ist Deutsch. Ein Absolvent dieser Schule sollte diese Sprache jedoch schon auf professionellem Niveau beherrschen. „Wir haben die deutsche Sprache als Pflichtsprache eingeführt. Dazu veranlassen uns zu einem die Tradition dieser Schule und zum anderen die Tatsache, dass in der Slowakei mehrere hundert deutsche Unternehmen wirken, in denen diese Absolventen ihren Geltungsbereich finden können. Wir wollen uns der Kommunikation mit deutschsprachigen Ländern öffnen,“ erklärt der Prorektor weiter.

Bildung und wertvolle Informationen bieten an dieser Schule renommierte ausländische, aber auch einheimische Professoren. Ein Absolvent soll darauf vorbereitet werden, sich im vollen Umfang einer Tätigkeit im Bereich des Hotelgewerbes und des Kurwesens zu widmen, und das in verschiedenen Positionen, ob als Manager oder als Betriebsleiter in Kureinrichtungen und Hotels. „Wir haben Studierende, die bereits in diesen Branchen arbeiten, jedoch einen Studienabschluss erlangen möchten. Wir gehen davon aus, dass diese Schule jedem Interessenten genau das bieten kann, was er von ihr erwartet“, fügt Jozef Klimko zum Schluss hinzu.

Bei der Gründung der Fakultät für Tourismus spielte S.E. Axel Hartmann, der deutsche Botschafter in der Slowakei und ein großer Piešťany-Freund, eine äußerst positive Rolle. ■

▲ Secesná vitráž v hoteli Viktoria regia (Leier) je veľmi pôsobivá.

The Art Nouveau stained glass in the Hotel Viktoria Regia (Leier) is very impressive.

Das Jugendstil-Bleiglasfenster im Hotel „Viktoria Regia“ („Leier“) ist sehr eindrucksvoll.

Foto archív Balneologického múzea

Piešťanské secesné vitráže

Piešťany's Art
Nouveau Stained
Glass

Die Piešťaner
Jugendstil-
Bleiglasfenster

Kornel Duffek

Olovená sieť, sklo a malba - tieto tri komponenty vytvárajú vitráž. Už od čias gotiky sa vyplňali nimi okná kostolov. Neskôr sa táto mozaika zo skla preniesla aj do šľachtických sídel, župných úradov či radníc, bánk, ale i lepších hotelov. Tak ako všetky druhy umenia, aj vitráž prešla mnohými vývojovými fázami a zmenami, podľa ktorých môžeme určiť ich vek.

A lead net, glass and paint - these three components create stained glass. Since Gothic times they have been used on church windows. Later this glass mosaic was brought to aristocratic mansions, county offices, as well as town halls, banks, and up-scale hotels. As with all other forms of art, stained glass has also undergone numerous phases of development and change, according to which we can identify their age.

Ein Netz aus Bleiruten, Glas und Gemälde - aus diesen drei Komponenten setzen sich Bleiverglasungen zusammen. Schon in der Gotik wurden sie in Fenster von Kirchen eingesetzt. Später wurde dieses Glasmosaik auch zur Verzierung von Adelsresidenzen, Komitatsämtern, Rathäusern, Banken aber auch gehobenen Hotels verwendet. So wie alle Kunstarten, ging auch die Bleiverglasung zahlreiche Entwicklungsstadien und Veränderungen durch, die es heute ermöglichen, ihr Alter zu bestimmen.

Najkrajšou vitrážou je nepochybne páv
z hotela Thermia Palace.
Undoubtedly the most beautiful stained
glass is the peacock in the hotel Thermia Palace.
Das schönste Bleiglasfenster ist zweifelsohne
das mit dem Pfau-Bildnis im Hotel „Thermia Palace“.

Piešťanské vitráže nie sú príliš staré - pochádzajú z prvých rokov 20. storočia - a sú vytvorené v secesnom štýle, ktorý vtedy ovládol snáď celú Európu, ba aj Zámorie.

Vitráže, o ktorých budeme hovoriť, zdobia okná dvoch hotelov - Viktorie regie (Leier) a Thermia Palace - a kúpeľov Irma.

Vitráž v hoteli Viktoria regie vznikla v súvislosti s romantickou prestavbou objektu, na ktorú sa podujal pri vstupe do 20. storočia budapešťiansky podnikateľ Tüköry. (Pôvodné priezvisko rodiny bolo Spiegel, čo sa do maďarčiny prekladá ako tükör - zrkadlo.)

Vitráž je komponovaná tak, aby stred veľkého okna bol priehľadný. Preto ho vyplňa kazetové neutrálne sklo. Kompozícia je umiestnená do dolnej časti, kde je znázornená bohato členená krajina so sviežou vegetáciou. Na bočných stranách okna sú dve mladé jablone. Tá z ľavej strany je v plnom kvete, kým jablň na pravej strane je obsypaná plodmi. Uprostred je veniec jablňových kvetov a nad ním je už zrelé ovocie. Vitráž je veľmi šťastne rozvrhnutá. Horné rohy sú sekundárne čiastočne zatreté, najskôr kvôli nejakému poškodeniu. Vzhľadom k umeleckej kvalite diela by si vitráž zaslúžila zreštaurovanie. Až potom sa zaskvie v plnej kráse.

Ďalšie, oveľa známejšie secesné vitráže, sa nachádzajú na medziposchodiach hlavného schodiska hotela Thermia Palace. Vždy sú umiestnené v troch stúpajúcich oknách, z ktorých stredné je o poznanie širšie. Na prvom medziposchodí je páv s pávicou. Možno predpokladať, že tento námet si vybral priamo investor Ľudovít Winter. Vychádzal pri tom z legendy, podľa ktorej páv objavil liečivé vlastnosti piešťanských termálnych prameňov. Tento vznešený vták, ktorý sa napokon stal i logom hotela, má v aj ľudovom umení - secesia sa ním inšpirovala - dôležité miesto. Na vitráži mu vytvárajú farebný kontrast kvety - hore kvitnúce konáre stromov, dole puky červených tulipánov, vyrastajúce zo zeme. (Niekedy sa tulipány na vitráži mylne interpretujú ako lekná.) Nie je bez zaujímavosti, že olovená sieť, ktorá dovtedy bola vnímaná iba ako nutnosť na fixovanie farebných skiel, sa v secesnom podaní úspešne zvyšuje na jeden z ďalších výrazových prostriedkov vitráže.

Dielo je po každej stránke majstrovsky zvládnuté a v odborných kruhoch sa považuje za jednu z najkrajších secesných vitráží na Slovensku.

Na druhom medziposchodí je evidentný návrat k jednoduchšej geometrickej vitráži. V hornej časti každého okna je štylizovaný kvetinný s modrými zvončekmi. Dole oproti sebe stoja v modrom terčíku biele holuby, ktoré tiež evokujú ľudové umenie. Krajné okná sú rovnaké, v prostrednom je námet nepatrne obmenený. Dost priestoru zaplňa i neutrálne štruktúrované sklo.

Na treťom medziposchodí sú okná vytvorené z kazetového skla s minimálnou výzdobou. Iba v prostrednom okne je v ráme malé dieťa - putti - s kvetmi, ktoré svojím poňatím už nadväzuje na vtedy avantgardné výtvarné hnutie Wiener Werkstätte.

Autor návrhov vitráží v hoteli Thermia Palace je anonymný. Vieme iba to, že ich realizovala budapešťianska firma Bosnyák et Várnai.

Prehliadka piešťanských secesných vitráží

▲ Vitráž z druhého medziposchodia hotela.
Stained glass from the second staircase landing in the hotel.
Bleiverglasung im zweiten Zwischengeschoss des Hotels

▼ Kazetová vitráž je na treťom medziposchodí.
Panelled stained glass on the third floor staircase landing.
Die Kasetten-Bleiverglasung befindet sich im dritten Zwischengeschoss.

Foto Eva Drobná

pokračuje v kúpeľoch Irma, ktoré sú prepojené s hotelom Thermia Palace. Hneď pri vstupe nemôže ujsť pozornosť rozmernej vitrážovej triptychu, ktorého námetom je nedelňa cesta na bohoslužby. Postavy v piešťanskom ľudovom odeve idú do kostola, ktorý je zobrazený v strednom poli. Táto vitráž svojím realistickým prístupom sa vymyká zo zvyšku kolekcie a chce byť oslavou piešťanského kraja a jeho ľudu. Ďalšia veľká vitráž, koncipovaná už geometricky, zdobí medziposchodie kúpeľov Irma. Je nepochybne z tej istej dielne ako vitráže v Thermia Palace. Námetom sa približuje vitráži na druhom medziposchodí Thermie. I v tomto prípade sú kvety v kvetináčoch, striedajú sa však rytmicky dva druhy. Veľkú časť zaberá neutrálne štruktúrované sklo. Tým, že vitráž zaberá veľkú oválnu plochu, pôsobí veľmi impozantne. Rovnaká vitráž je zrkadlovito umiestnená i na druhej strane budovy. Dve podobné, ale menšie vitráže sa nachádzajú na oboch stranách hlavného vchodu.

Pri rekonštrukčných prácach v rokoch 2006 - 2007 boli tieto vitráže kompletne rozobrané, vyčistené a poškodené časti doplnené. Zložené však už neboli do klasickej olovenej siete, ale Tiffaniovu technikou, kde sa využíva letovanie.

V kúpeľoch Irma dostala vitráž i praktické uplatnenie - rozdeľuje mužskú a ženskú časť bahniska. Táto vitráž musela byť kompletne rekonštruovaná podľa starých projektov, keďže agresívna sírová voda ju celkom zničila. Kompletne sa museli nahradiť i vitráže v kupole nad bazénom. Reštauračné práce v kúpeľoch Irma viedol Yaro Kupčo.

Súbor piešťanských secesných vitráží sa zaraďuje do klenotnice pamiatok výtvarného umenia na

Slovensku. Okrem tohto súboru sa v piešťanskom v Kostole sv. Štefana kráľa nachádza ešte cyklus vitráží, ktorý v roku 1951 navrhoval známy slovenský maliar Janko Alexy. To je však téma už na iný článok. ■

Piešťanský stained glass is not that old - coming mostly from the early 20th century - and was created in the Art Nouveau style, which dominated almost all of Europe and overseas as well.

The stained glass we are going to talk about

▲ Cesta do kostola je námetom vitráže v kúpeľoch Irma.

A trip to church is the theme depicted on the stained glass in the Irma spa.

Der Weg in die Kirche stellt das Motiv der Bleiverglasung im Kurhaus „Irma“ dar.

▼ Schodište Irma zdobí tiež impozantná vitráž.

The staircase in the Irma spa is also decorated with impressive stained glass.

Auch das Treppenhaus des „Irma“ verziert ein eindrucksvolles Bleiglasfenster.

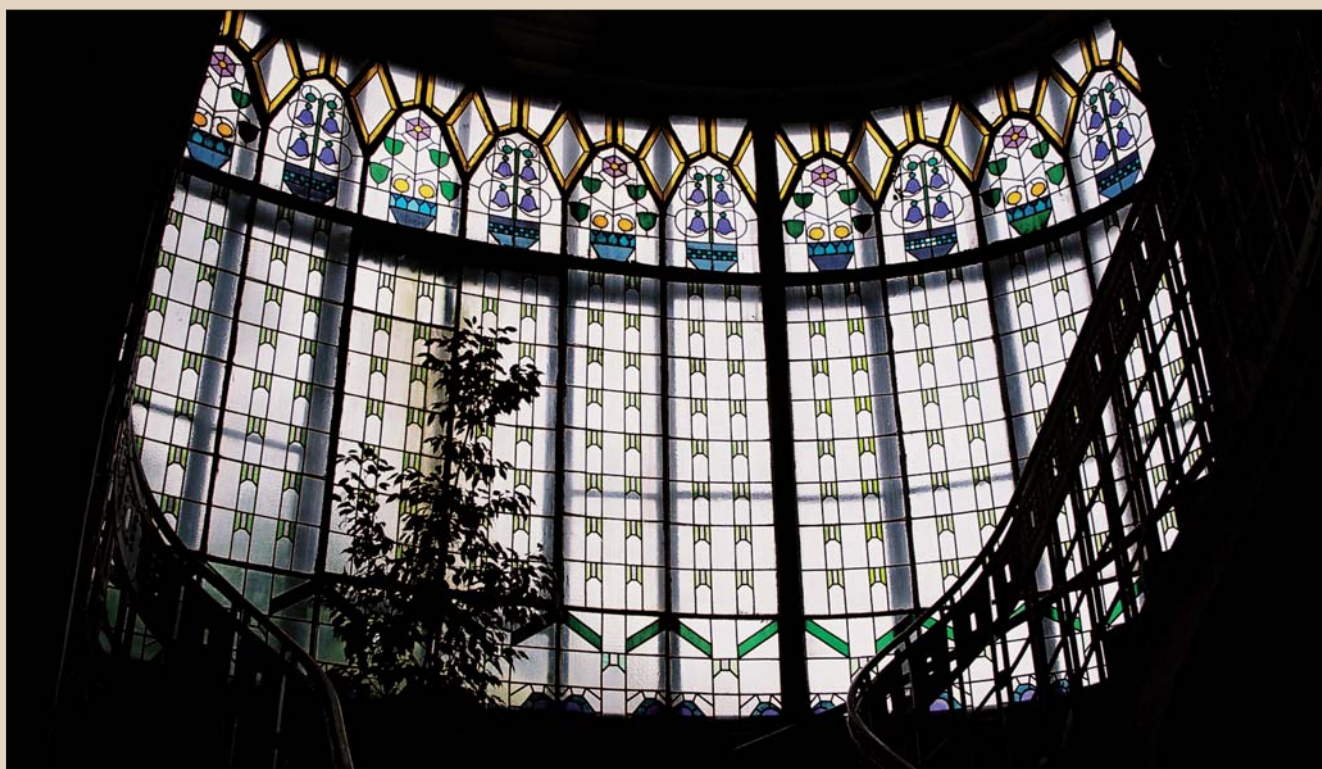

Foto Eva Drobná

decorates the windows of two Piešťany hotels - the Viktoria Regia and the Thermia Palace, and the Irma Spa.

The stained glass in the hotel Viktoria Regia was created in connection to the romance-style additions made to the building by the Budapest businessman Tüköry (the original family name was Spiegel, which translates to Hungarian as tükör – mirror). The stained glass was arranged so that the centre of the large window was transparent. For this reason it is filled with panels of neutral glass. The stained sections are along the lower parts, which depict a richly divided landscape with lush vegetation. On the sides of the window are two young apple trees. The one on the left side is in full bloom, while the one on the right is full of fruit. In the middle is a wreath made of apple blossoms with ripe fruit above it. The stained glass is very nicely laid out. The upper corners have been partially repainted as a result of some damage. From an

artist quality point of view, the work could definitely use some restoration. Only then will it shine in all its glory.

Other, much better known Art Nouveau stained glass, can be found on the staircase landings of the main staircase of the Hotel Thermia Palace. They are always placed in three rising windows, of which the middle one is perceptively wider. On the first staircase landing is a peacock with a peahen (female peacock). Presumably this theme was chosen by the investor Ľudovít Winter. It is based on the legend about how a peacock discovered the healing properties of the Piešťany thermal springs. This noble bird, which eventually became the hotel's logo, also has an important place in folk art and was used in Art Nouveau for inspiration. In the stained glass a colourful counterpoint is made to him using flowers – the blooming branches of trees above and the buds of red tulips growing out of the ground below. (Sometimes in works of stained glass tulips

are mistaken for water lilies.) It is also of interest that the lead net, which, till then, was deemed necessary only for holding and fixing the coloured glass, was, in works of Art Nouveau successfully used as another expressive means of stained glass.

The work is very masterfully done and in professional circles it is considered to be one of the most beautiful pieces of Art Nouveau stained glass in Slovakia.

On the second staircase landing there is an obvious return to simpler, geometric stained glass. At the top of each window is a stylized flower pot with blue bells. On the bottom, standing opposite each other, are white doves in a blue circle, which is also reminiscent of folk art. The edges of the window are the same, and the middle is slightly altered. Adequate space is taken up by neutral, textured glass.

On the third staircase landing are windows made of panelled glass with minimal decoration. Only in the

▲ Vitráž sa uplatnila i pri rozdelení bahniska v kúpeľoch Irma na mužskú a ženskú časť. Po rekonštrukcii je chránená izolačnou vrstvou. Stained glass was also used to separate the male and female sections of the mud bath in the Irma spa. After being reconstructed it was protected with a layer of insulation.

Ihre Anwendung fand die Bleiverglasung auch bei der räumlichen Aufteilung des Schlammbeckens im Kurhaus „Irma“ in Herren- und Damenbereiche. Nach ihrer Restaurierung wird sie von einer Isolierung geschützt.

middle of the window is a small child in a frame – putti – with flowers, whose conception shows signs of the Wiener Werkstätte avant-garde movement growing in popularity at the time.

The artist of the stained glass in the hotel Thermia Palace is anonymous. We only know that the work was carried out by the Budapest firm Bosnyák et Várnai.

The tour of Piešťany's Art Nouveau stained glass continues in the Irma spa, which is connected to the hotel Thermia Palace. Immediately upon entering you can't miss the sizeable stained glass triptych depicting a Sunday trip to church. Figures in Piešťany folk clothes are going to a church, which is shown in the middle. This stained glass with its realistic approach stands out from the rest of the collection by being a celebration of the Piešťany region and its people.

Another large, geometrically conceived, stained glass adorns the staircase landing of the Irma spa. It is undoubtedly from the same workshop that produced the stained glass in the Thermia Palace. The theme is very similar to the stained glass on the second staircase landing of the Thermia. However, in this case, the flowers are in flower pots rhythmically alternating two types one after the other. A large part is made up of neutral textured glass. Since the stained glass occupies a large, oval space, it appears very impressive. A similar stained glass is the mirror on the other side of the building. Two similar, although smaller stained glass pieces, are located on both sides of the main entrance.

During restoration work between 2006 and 2007, these works of stained glass were completely disassembled and damaged parts replaced. The added pieces were not made with the classic lead net, but using the Tiffany technique, which involves soldering. The Irma spa also used the stained glass for a practical purpose – to separate the male and female sections of the mud baths. This stained glass had to be completely rebuilt according to the old designs as the aggressive sulphuric water had completely destroyed it. It was also necessary to fully replace the stained glass in the dome above the pool. The restoration carried out in the Irma spa was led by Yaro Kupčo.

The collection of Piešťany's Art Nouveau stained glass is part of the treasury of fine art monuments in Slovakia.

In addition to this collection, there can also be found in Piešťany's Church of St. Stephen the King a series of stained glass, which was designed by the famous Slovak painter Janko Alexy in 1951. However this is a topic for another article. ■

Die Bleiverglasungen von Piešťany sind nicht allzu alt – sie stammen aus den ersten Jahren des 20. Jahrhunderts – und wurden im Jugendstil erschaffen, der damals wohl ganz Europa und sogar Übersee beherrschte.

Die Bleiverglasungen, von denen die Rede sein wird, zieren die Fenster zweier Hotels – des

„Viktoria Regia“ und des „Thermia Palace“ – sowie des Kurhauses Irma.

Die Bleiverglasung im Hotel „Viktoria Regia“ entstand im Zuge eines Umbaus des Objektes im romantischen Stil, an den sich zu Beginn des 20. Jahrhunderts der Budapester Unternehmer Tüköry heranwagte. (Der ursprüngliche Familienname lautete Spiegel, zu Ungarisch „tükör“.)

Die Bleiverglasung wurde so entworfen, dass die Mitte des großen Fensters transparent blieb. Deshalb füllen es neutrale Glas-Kassetten aus. Die Bildkomposition wurde in den unteren Teil eingesetzt und stellt eine reich gegliederte Landschaft mit üppiger Vegetation dar. Auf jeder Fensterseite ist ein junger Apfelbaum zu sehen. Der links stehende befindet sich in voller Blüte, während der rechte Apfelbaum mit Früchten übersät ist. In der Mitte befinden sich ein Kranz aus Apfelblüten und darüber die bereits reifen Früchte. Das Glasgemälde ist sehr gekonnt aufgeteilt. Die oberen Ecken sind nachträglich teilweise überstrichen worden, vermutlich aufgrund einer Beschädigung. Angesichts der künstlerischen Qualität dieses Werkes, wäre eine Restaurierung der Bleiverglasung angebracht. Erst dann wird sie in ihrer vollen Schönheit erstrahlen können.

Weitere, weit bekanntere Jugendstil-Bleiverglasungen befinden sich in den Zwischengeschossen des Treppenhauses im Hotel Thermia Palace. Sie wurden alle in drei aufsteigenden Fenstern eingesetzt, von denen das mittlere erkennbar breiter ist. Im ersten Zwischengeschoss ist ein Pfauenhahn mit einer Pfauenhennchen zu sehen. Es kann angenommen werden, dass dieses Motiv von dem Investoren

▲ Kupola v Irma s vitrážami.
The stained glass dome in the Irma.
Die Kuppel mit Bleiverglasungen im Kurhaus „Irma“

Ludwig Winter persönlich ausgesucht wurde. Bei seiner Wahl stützte er sich auf jene Legende, der zufolge ein Pfau die heilbringenden Eigenschaften der Thermalquellen von Piešťany entdeckte. Dieser erhabene Vogel, der schließlich auch zum Logo des Hotels wurde, hat auch in der Volkskunst - der Jugendstil ließ sich von ihm inspirieren - einen wichtigen Stellenwert. Einen farbigen Kontrapunkt zu ihm bilden auf dem Glasgemälde Blumen - im oberen Teil blühende Zweige und unten aus dem Boden wachsende Knospen roter Tulpen. (Bisweilen wurden die Tulpen auf dem Glasgemälde irrtümlich als Seerosen interpretiert.) Nicht uninteressant ist der Umstand, dass das Netz aus Bleiruten, welches bis dato lediglich als notwendige Fixierung für die bunten Glasteile betrachtet wurde, in der Jugendstil-Ausführung erfolgreich zu einem weiteren Ausdrucksmittel der Bleiverglasung aufgestiegen ist.

Das Werk ist in jeder Hinsicht meisterhaft durchgeführt und gilt in Fachkreisen als eine der schönsten Jugendstil-Bleiverglasungen in der Slowakei.

Im zweiten Zwischengeschoss wird die Rückkehr zur einfacheren, geometrischen Bleiverglasung offenkundig. Im oberen Segment jedes Fensters befindet sich ein stilisierter Blumentopf mit blauen Glockenblumen. Im unteren Bereich stehen sich in einer blauen Scheibe zwei weiße Tauben gegenüber, die ebenfalls die Volkskunst evozieren. Die äußeren Fenster sind identisch, während im

mittleren das Motiv geringfügig abweicht. Einen relativ großen Teil der Fensterfläche nimmt neutrales Strukturglas ein.

Die aus Kassetten-Glas zusammengesetzten Fenster im dritten Zwischengeschoss sind nur minimal verziert. Lediglich im mittleren Fenster ist eine umrahmte Kindergestalt - eine Putte - mit Blumen zu sehen, deren Konzeption bereits an die damalige Avantgarde-Kunstbewegung „Wiener Werkstätte“ anknüpfte.

Der Autor der Bleiverglasungen im Hotel Thermia Palace ist anonym. Bekannt ist nur, dass die Entwürfe von der Budapester Firma „Bosnyák et Várnai“ ausgeführt wurden.

Die Besichtigung der Piešťaner Jugendstil-Bleiverglasungen geht im Kurhaus Irma, welches mit dem Hotel Thermia Palace verbunden ist, weiter. Gleich am Eingang kann der Aufmerksamkeit des Besuchers unmöglich eine umfangreiche Bleiverglasung entgehen - ein Triptychon, dessen Motiv der Sonntagsweg zur heiligen Messe bildet. Menschen, gekleidet in der Piešťaner Tracht, gehen in die im mittleren Feld abgebildete Kirche. Durch seine realitätsnahe Darstellung hebt sich dieses Bleiglasfenster von dem Rest der Kollektion ab und soll eine Apotheose der Region Piešťany und ihrer Bevölkerung sein.

Die nächste großflächige Bleiverglasung, die bereits geometrisch konzipiert ist, verziert ein Zwischengeschoss des Kurhauses „Irma“. Sie stammt zweifelsohne aus derselben Werkstatt wie die Bleiverglasungen im „Thermia Palace“. Mit ihrem Motiv nähert sie sich der Bleiverglasung im zweiten Zwischengeschoss des „Thermia“ an. Auch in diesem Fall sind es Blumen im Blumentopf,

jedoch wechseln sich zwei Arten rhythmisch ab. Eine große Fläche nimmt neutrales Strukturglas ein. Dadurch, dass sich die Bleiverglasung über eine große ovale Fläche erstreckt, wirkt sie sehr imposant. Die gleiche Bleiverglasung wurde spiegelverkehrt auf der anderen Seite des Gebäudes eingesetzt. Zwei ähnliche, nur kleinere Bleiglasfenster befinden sich beidseitig des Haupteingangs.

Im Verlauf der Restaurierungsarbeiten, in den Jahren 2006 - 2007, wurden diese Bleiverglasungen vollständig zerlegt, gereinigt und beschädigte Bestandteile ersetzt. Zusammengesetzt wurden sie jedoch nicht mehr in einem klassischen Bleiruten-Netz, sondern mit der sog. Tiffany-Technik, bei der die Bleiruten gelötet werden.

Im Kurhaus „Irma“ erhielt die Bleiverglasung auch eine praktische Rolle - sie teilt den Damen- und den Herrenbereich des Schlammbeckens voneinander ab. Diese Bleiverglasung musste nach alten Vorlagen allumfassend restauriert werden, da sie von dem aggressiven schwefelhaltigen Wasser komplett zerstört wurde. Vollständig ersetzt werden mussten ebenfalls die Bleiverglasungen in der Kuppel über dem Bassin. Die Restaurierungsarbeiten im Kurhaus „Irma“ leitete Yaro Kupčo.

Die Kollektion der Jugendstil-Bleiglasfenster in Piešťany reiht sich in die Riege der Kunstdenkmäler aus der Schatzkammer der Slowakei ein.

Neben dieser Reihe befindet sich in der örtlichen Kirche des hl. König Stephan noch ein Zyklus von Bleiverglasungen, entworfen 1951 von dem bekannten slowakischen Maler Janko Alexy. Das jedoch ist bereits ein Thema für einen weiteren Beitrag. ■

▲ Fotografia baníkov pred vchodom do bane Mier. Medzi baníkmi je aj Gašpar Vetrik a Vojtech Stacho.
A picture of the miners in front of the entrance to the Mier (Peace) Mine. Gašpar Vetrik and Vojtech Stacho can be seen among the miners.
Eine Aufnahme der Bergleute vor dem Eingang in die Grube „Mier“. Unter ihnen befinden sich auch Gašpar Vetrik und Vojtech Stacho.

Following the
Footsteps of
Mining in Piešťany
Auf den Spuren des
Bergbaus in Piešťany

Tomáš Mlynský

Po stopách baníctva v Piešťanoch

Samotné ložisko je situované na západných svahoch Považského Inovca v oblasti Rádiového vršku (Červená veža). Z archívnych prameňov vieme, že prvým objaviteľom maliarskej hlinky bol obyvateľ obce Banka Vetrik v roku 1900.

Avšak využívanie kameňa a hlinky siaha ďaleko do minulosti. Dôkazom je napríklad dielo doktora lekárskeho vied Jána Justusa Torkosa z roku 1745. Vo svojej knihe opisuje „Vrch pri kúpeľoch“ s farebnými hlinkami a priamo spája jeho prítomnosť aj s

piešťanskými kúpeľmi. Spomína malé kameňolomy, v ktorých ľudia ťažili kameň na stavbu domov a samozrejme aj hlinku. Píše, že ľudia z okolia používajú kriedovú hlinu na vymazovanie a okrašľovanie bytov. Dá sa preto predpokladať, že tunajší obyvatelia

Piešťany neoplývajú nerastným bohatstvom, ale aj napriek tomu tu bane boli a hneď tri. Ťažila sa v nich maliarska hlinka (bolus alba) bielej farby. Ide o kvalitné kaolinické íly, ktorých vznik súvisí s hydrotermálnymi procesmi pozdĺž považskej zlomovej línie. Vznikli v období neogénu, presnejšie panónu. Geológovia ich pomenovali piešťanské vrstvy alebo „banka vrstvy“ (podľa susednej obce Banka).

Piešťany does not abound in mineral wealth, and yet despite this there were mines here, eventually three. Painter's clay (bolus alba - kaolin or white clay) was mined in them. These are high-quality kaolin clays, whose formation is dependent on the hydro-thermal processes taking place along the Považská (along the Váh River) fault line. They were formed during the Neogene period, or more precisely the Pannonian. Geologists named them "Piešťany layers" or "Banka layers" (for the neighbouring village Banka).

Piešťany ist nicht gerade reich an Bodenschätzen und trotzdem gab es hier früher Minen, und das gleich drei. Darin wurde weiße Tonerde (Bolus Alba) abgebaut. Hierbei handelt es sich um qualitativ hochwertige Kaolintone, deren Entstehung mit hydrothermalen Prozessen entlang der dem Waaglauf folgenden Bruchlinie zusammen hängt. Sie entstanden während des Neogens, genauer gesagt im Pannonium. Geologen nannten sie „Piešťaner Schichten“ oder „Banka-Schichten“ (nach der benachbarten Ortschaft Banka).

▼ Detailný záber z vnútra bane Mier s viditeľnou banskou výstužou.
A detailed shot of the interior of the Mier mine with the shaft reinforcement visible.
Eine detaillierte Innenaufnahme der Grube „Mier“ mit sichtbarer Stollensicherung

Reprofoto Eva Drobňá, archív Balneologického múzea

poznali využitie hlinky oveľa skôr ako Vetrík, ktorého môžeme považovať za prvého, kto s nerastnou surovinou začal tajne podnikáť a rozvíjať ju aj do širšieho okolia Piešťan. Prvým oficiálnym majiteľom ložiska sa stala pani Weis-Schmitová, ktorá v roku 1937 poverila ťažbou hlinky piešťanského podnikateľa Vojtecha Wágnera. Wágner zaobstaral potrebné povolenia a personál a začal ťažiť. Prvú štôľňu (Mier I) vyrazili hneď oproti Kúpeľnému ostrovu, ale ťažba zasahovala do ochranného pásma piešťanských prameňov, a preto bola vtedajším vedením kúpeľov zakázaná. Wágner musel ťažbu presunúť o 200 metrov južnejšie, tak vznikla štôľňa II (Mier II). Štôľňou bola nafáraná veľmi nekvalitná surovina a navyše prácu sťažovala aj zlá poloha bane, ktorá bola situovaná v úzkej rokline. Z týchto dôvodov musela byť ťažba znovu premiestnená, opäť južne, asi o 500 metrov (Mier III). V tomto úseku na začiatku ťažby sa dobývalo povrchovo, až neskôr sa prešlo na razenie štôlní. Jednotlivé dobývky sledovali najkvalitnejšie polohy hliniek. Do konca vojny zamestnával Vojtech Wágner 10 ľudí. Priemerná ročná ťažba predstavovala 10 až 15 vagónov pričom kilogram kvalitnej hlinky sa predával za korunu. V tomto období bane prevkivali a boli rentabilné. V roku 1951 miestne orgány z dôvodu rušenia živností Vojtechovi Wágnerovi ťažbu zakázali.

V roku 1952 prechádzajú bane pod správu Komunálneho podniku mesta Piešťany a neskôr pod Komunálne služby obce Moravany. Postupne ťažba upadala, až v roku 1957 podnik prevzali Miestne zdroje Hlohovec. Bane prešli rekonštrukciou a modernizáciou. Vyťažená hlinka sa mlela, sušila a balila do vriec, ktoré sa odvážali na neďalekú železničnú stanicu v Piešťanoch. Bilancia ložiska bola odhadnutá na približne 12 000 ton hlinky. Osud baní bol definitívne spečatený dňa 12. 12. 1966, kedy došlo v štôlni III k veľkému závalu. K obnoveniu ťažby sa už nikdy nepristúpilo, lebo náklady na odstránenie závalu boli vysoké. Dnes by sme už márne hľadali stopy po baníctve na Červenej veži, čas všetko pochoval, len kde-tu narazíme v lese na jamu plnú kamenia. ■

This specific deposit is located on the western slopes of the Považský Inovec in the area of Rádiovy vršok (Radio Hill, today's Červená veža). From archival sources we know that the first discoverer of painter's clay, in 1900, was an inhabitant of the village Banka named Vetrík. Of course, the use of stone and soil dates back to the far-distant past. Proof of this is in the work by the doctor of medical sciences Ján Justus Torkos in 1745. In his book he describes "the hill near the spa" with coloured clays, thus directly tying their presence to the Piešťany spa. He mentions small quarries, where people mined

▲ Vchod do štôlne Mier III počas prevádzky a tesne po jej ukončení.
Entrance to the Mier III tunnel during operation and just after it closed.
Der Eingang in den Stollen „Mier III“ während des Betriebes und kurz nach dessen Ende

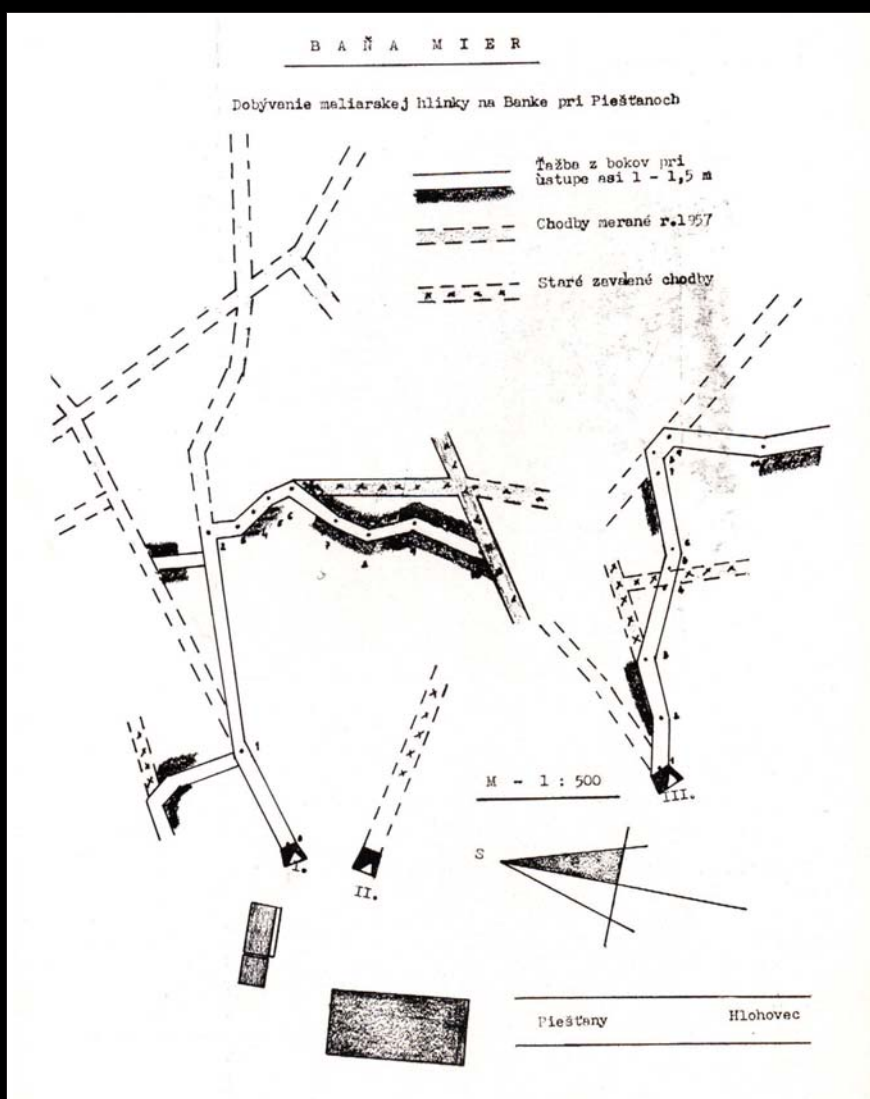
stones, as well as the clay, for the building of houses. He also writes about how people in the surrounding area used chalk soil to decorate their homes. It can therefore be assumed that the inhabitants of that time also knew about the uses of clay long before Vetrík, who can still be considered the first to secretly trade this natural resource as he was first to distribute it around the surrounding area of Piešťany. The first official owner of this site was Mrs. Weis-Schmitová, who in 1937 gave Vojtech Wagner, a Piešťany businessman, the rights to mine the clay. Wagner procured the necessary permits and personnel and began mining. The first tunnel (Mier I) they dug directly opposite the Spa Island, however, since the mining would have taken place within the protected zone of the Piešťany springs, it was prohibited by the management of the spa at the time. Wagner had to move the mining operation 200 metres to the south, where he established tunnel II (Mier II). The tunnel uncovered very poor-quality material and what's more the work was further complicated by the poor location of the mine, which was situated in a narrow gorge. For these reasons the operation was moved another 500 metres south (Mier III). Surface mining was first carried out in this section followed later by the digging of tunnels. Individual stopes led

to the highest-quality positions of the clay. By the end of the War, Vojtech Wagner had employed 10 people. The average annual mining totalled 10 to 15 wagons with a kilogram of quality mud being sold for a crown. During this time, the mines flourished and were profitable. In 1951, the local authorities, while liquidating private enterprises, banned Vojtech Wagner from mining. In 1952, the mines were brought under the administration of the Municipal Corporation of the Town of Piešťany and later under the Municipal Services of the Municipality of Moravany. The mining gradually declined until 1957, when the operation was taken over by the Local Resources Hlohovec. The mines underwent renovations and modernization. The extracted mud was ground, dried and packaged into sacks, which were carted away to the nearby train station in Piešťany. The amount of deposits mined was estimated to be about 12,000 tonnes. The fate of the mine was definitively sealed on December 12, 1966, when a major cave-in occurred in tunnel III. The mining never resumed as costs for clearing the cave-in were too high. Today we can only search in vain for any traces of mining at Červená Veža (Red Tower) as time has buried everything. And the only reminder are the random places throughout the woods where we might come across a pit full of stones. ■

Die Lagerstätte selbst befindet sich in den westlichen Hängen des Gebirges Považský Inovec, im Bereich des Hügels „Rádiový vršok (Červená veža)“. Aus den Archivquellen erfuhren wir, dass die weiße Tonerde (auch Malerton genannt) zum ersten Mal von einem Bewohner der Ortschaft Banka, namens Vetrík, im Jahre 1900, entdeckt wurde. Die Verwendung des Steins und des Tons jedoch reicht weit in die Vergangenheit zurück. Ein Beweis dafür ist z. B. ein Werk von Johann Justus Torkos, Doktor der medizinischen Wissenschaften, aus dem Jahr 1745. In seinem Buch beschreibt er einen „Hügel am Heilbad“ mit Farberde und verbindet dessen Existenz auf direkte Weise auch mit dem Heilbad. Er erwähnt kleine Steinbrüche, in denen Menschen Stein für den Bau von Häusern abbauten und natürlich auch Tonerde. Er schreibt, dass die Menschen aus der Umgebung die weiße Tonerde zum Verputzen und Verschönern ihrer Häuser benutzen. Daher liegt die Vermutung nahe, dass die hiesigen Anwohner die Verwendung der Tonerde viel früher kannten als Vetrík, den wir für den ersten halten können, der mit diesem Mineral-Rohstoff heimlich Geschäfte zu machen und auch mit dessen Ausfuhr in die breitere Umgebung von Piešťany begann. Die erste offizielle Besitzerin einer Lagerstätte wurde eine gewisse Frau Weis-Schmitt, die im Jahre 1937 den Unternehmer Vojtech Wagner aus Piešťany mit dem Abbau des Kaolins

▲ Súčasný stav vchodu štôlne Mier III.
The current condition of the tunnel entrance to Mier III.
Der heutige Zustand des Eingangs in den Stollen „Mier III“

beauftragte. Wagner besorgte die notwendigen Genehmigungen sowie das Personal und begann mit dem Abbau. Der erste Stollen (Mier I) wurde gleich gegenüber der Kurinsel getrieben, der Abbau jedoch griff in die Schutzzone der Piešťaner Quellen über und wurde deshalb von der damaligen Leitung des Heilbades verboten. Wagner musste den Abbau um ca. 200 m Richtung Süden verschieben, so entstand der Stollen II (Mier II). Aus diesem Stollen wurde ein Rohstoff von äußerst schlechter Qualität befördert und die Arbeiten wurden zudem durch die schlechte Lage der Grube, die sich in einer schmalen Schlucht befand, erschwert. Aus diesen Gründen musste der Abbau erneut verlagert werden, auch diesmal südlich, etwa 500 m weiter (Mier III). In diesem Abschnitt wurde zu Beginn der Gewinnung oberflächlich abgebaut, erst später wurden Stollen getrieben. Die einzelnen Strossen folgten den qualitativ hochwertigsten Kaolin-Lagen. Bis zum Kriegsende beschäftigte Vojtech Wagner 10 Personen. Die durchschnittliche jährliche Abbaumenge lag bei 10 bis 15 Waggons, wobei ein Kilogramm weißer Tonerde von guter Qualität mit einer Krone gehandelt wurde. Zu dieser Zeit prosperierten die Gruben und waren gewinnbringend. Im Jahre 1951 haben die hiesigen Organe aus nachvollziehbaren Gründen Vojtech Wagner den Abbau verboten. Im Jahre 1952 kamen die Gruben unter die Verwaltung des Kommunalbetriebes der Stadt Piešťany und später unter die Kommunaldienste der Ortschaft Moravany. Der Abbau ging allmählich zurück, bis der Betrieb 1957 von dem Unternehmen „Miestne zdroje Hlohovec“ übernommen wurde. Die Gruben wurden saniert und modernisiert. Die abgebaute weiße Tonerde wurde gemahlen, getrocknet und in Säcke verpackt, die zu dem unweit liegenden Bahnhof von Piešťany befördert wurden. Die Ergiebigkeit der Lagerstätte wurde auf etwa 12.000 Tonnen Kaolin geschätzt. Das Schicksal der Gruben wurde endgültig am 12.12.1966 besiegelt, als es im Stollen III zu einer massiven Verschüttung kam. Danach kam es zu keiner erneuten Wiederaufnahme des Abbaus, da die Kosten für die Beseitigung der Verschüttung zu hoch gewesen wären. Heute würden wir vergeblich die Spuren des einstigen Bergbaus auf „Červená veža“ suchen, die Zeit begrub alles, nur vereinzelt stoßen wir im Wald auf ein Loch voller Steine. ■

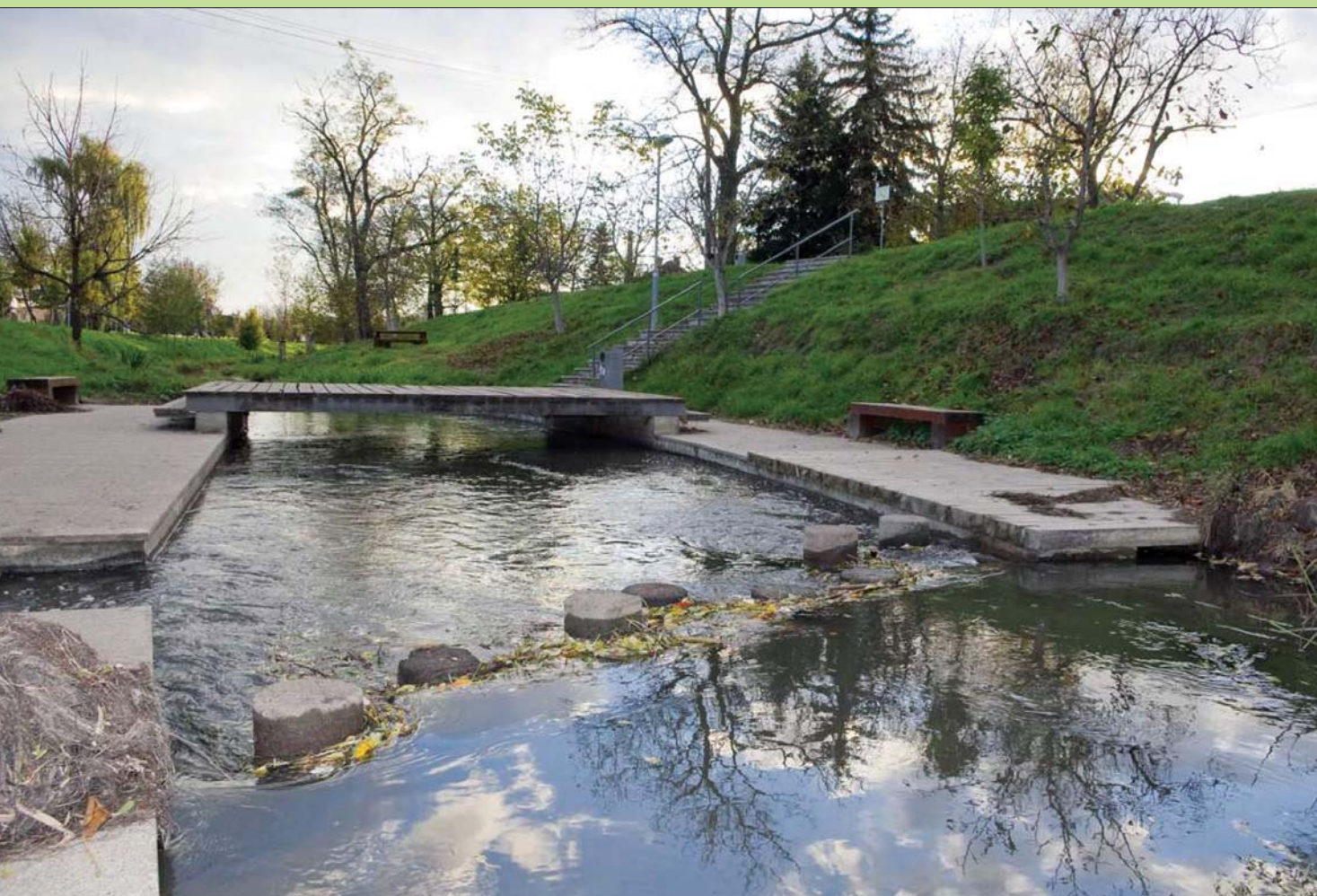
▲ Schematická mapa banského diela Mier.
A schematic map of the mining operation Mier.
Eine Schemakarte des Bergwerkes „Mier“

Piešťanský potok Dubová ako inšpirácia...

Zoltán Balko

Inspiring Dubová stream in Piešťany

Der Bach Dubová in Piešťany als Inspiration...

▲ Dubová - niekdajšia zápachajúca stoka takto zmenila svoju tvár.
Dubová - former smelly sewer has changed its face.
Dubová – so veränderte sich das Gesicht der einstigen übelriechenden Kloake.

Foto Eva Wernerová

Pod názvom “Súčasná krajinná architektúra - trendy, technológie a prax” sa konalo v dňoch 22. - 25. marca 2013 stretnutie krajinných architektov z Poľska, Slovenska, Čiech a Maďarska na Poľnohospodárskej univerzite vo Varšave /Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego/. Cieľom stretnutia bolo predstaviť to najlepšie, čo v ostatných rokoch vzniklo v krajinách V4 v parkovej a záhradnej tvorbe, ale i v rámci projektovania verejných priestranstiev. Podobné podujatie s výstavou prezentovaných diel prebehne do

leta 2013 v Prahe, Nitre a Budapešti.

Slovenské krajinné úpravy predstavila krajinná architektka Eva Wernerová z Piešťan. Medzi prezentovanými dielami bola úprava a revitalizácia riečky Dubová v Piešťanoch. Niekolkoročná spolupráca mesta, vodohospodárskeho podniku, projektantov a realizačných firiem, ktoré postupne premieňajú zanedbaný tok na park s cyklotrasami, odpočinkovými miestami, alejami stromov a zastávkami pre relax obyvateľov, sa stretla s obdivom takmer 300 účastníkov kongresu a širokou diskusiou na

tému vody v mestách. Potoky a riečky predstavujú ideálny lineárny priestor pre ekologickú dopravu a vnútromestskú rekreáciu. Dubová sa stáva inšpiráciou pre tvorcov krajiny nielen na Slovensku, ale aj v susediacich krajinách. V najbližšom období by mali začať práce na ďalšom upravovanom úseku medzi Krajinskou a Teplickou ulicou. Cyklisti a chodci by tak bez stretnutia s automobilmi prechádzali prevažnou časťou mesta Piešťany v príjemnom prostredí pod alejami stromov od jazera Slávnica až po severný okraj mesta - a možno i ďalej. ■

Landscape architects from Poland, Slovakia, Czech Republic and Hungary met at a congress "Contemporary Landscape Architecture – trends, technologies and practice" which took place March 22-25, at the Warsaw University of Life Sciences (Szkola Główna Gospodarstwa Wiejskiego). The meeting was organised to present the best projects in recent years carried out in the V4 countries in the field of park and garden architecture and projects aimed at public spaces. Similar meetings accompanied by expositions of presented works will take place in the following months in Prague, Nitra and Budapest.

The Slovak landscape projects were introduced by landscape architect Eva Wernerová from Piešťany. One of the projects was the arrangement and revitalisation of the Dubová stream in Piešťany. Several years of Town Council cooperation with the water management company, project architects and implementation companies resulted in gradual transformation of the unkempt stream creating a park with cycle routes, relaxations zones and alleys. The project was admired by almost 300 congress participants and provoked an open discussion of water management in towns and cities. Streams and rivers are a perfect linear space for ecological transportation and relaxation in towns.

Dubová has become a source of inspiration for landscape architects in Slovakia and - neighbouring countries. The next planned water management section is between Krajinská and Teplická streets. Cyclists and pedestrians will be able to walk - most of the town without direct contact with cars in a comfortable environment of alleys and trees from Slňava Lake up to the northern border of the town and even further. ■

Unter dem Namen "Die Landschaftsarchitektur der Gegenwart – Trends, Technologien und Praxis" - fand in den Tagen vom 22. bis 25. März 2013 an der Universität für Landwirtschaft in Warschau /Szkola Główna Gospodarstwa Wiejskiego/ ein Treffen der Landschaftsarchitekten aus Polen, der Slowakei, Tschechien und Ungarn statt. Das Ziel dieser Zusammenkunft war die Präsentation des Besten, was in den letzten Jahren in den Ländern der Visegrad-Gruppe (V4) auf dem Gebiet der Park- und Gartengestaltung, aber auch im Rahmen der Gestaltung von öffentlichen Plätzen, hervorgebracht wurde. Eine ähnliche Veranstaltung, verbunden mit einer Ausstellung, wird bis zum Sommer 2013 in Prag, Nitra und Budapest stattfinden.

Die slowakischen Entwürfe für Landschafts-

gestaltungen stellte die Landschaftsarchitektin Eva Wernerová aus Piešťany vor. Unter den präsentierten Werken befand sich auch ein Entwurf für die Revitalisierung des Baches Dubová in Piešťany. Die mehrjährige Zusammenarbeit der Stadt, der Wasserwirtschaft, der Projektplaner und der durchführenden Unternehmen, die den verwilderten Bachlauf und dessen Umgebung in einen Park mit Radwegen, Ruhezeiten, Baumalleen und Haltepunkten zur Entspannung für die Anwohner verwandelten, stieß bei fast allen der 300 Teilnehmer des Kongresses auf Bewunderung und entfachte eine breite Diskussion zum Thema Gewässer in den Städten. Bäche und kleine Flüsse stellen den optimalen Linearraum für einen umweltfreundlichen Stadtverkehr und eine Erholungsmöglichkeit in der Stadt dar. Die Gestaltung des „Dubová“ wird allmählich zur Inspiration für Landschaftsgestalter, nicht nur in der Slowakei, sondern auch in benachbarten Ländern. In kürzester Zeit sollten die Arbeiten am weiteren zu gestaltenden Abschnitt, zwischen den Straßen Krajinská und Teplická, beginnen. Radfahrer und Fußgänger werden dann - ohne mit dem Autoverkehr in Berührung zu kommen - den größten Teil der Stadt Piešťany überqueren können, in angenehmer Umgebung, unter Baumalleen, vom Stausee Slňava bis zum nördlichen Stadtrand – und vielleicht sogar noch weiter. ■

▼ Pohľad do prednáškovej sály v Krištáľovej aule vo Varšave.
View of the congress hall v Krištáľovej aule vo Varšave.
Blick in den Vorlesungssaal in der Kristall-Aula in Warschau

Foto Eva Wernerová

OLYMPIONICI Z PIEŠŤAN

Olympic Athletes from Piešťany

Olympiateilnehmer aus Piešťany

Drahomíra Moretová

Piešťany mali počas vyše storočnej tradície novodobých olympijských hier na tomto najväčšom športovom sviatku niekoľko svojich rodákov. Jubileum mesta je dobrou príležitosťou na to, aby sme si ich pripomenuli. Uvádzame ich v abecednom poradí.

There have been several natives of Piešťany who have competed at the largest sporting event in the world during the over-one hundred year tradition of the modern Olympics. The town's jubilee anniversary is a splendid opportunity to remember them. We list them here in alphabetical order.

Im Verlauf der über 100-jährigen Tradition der Olympischen Spiele der Neuzeit war Piešťany bei dem größten Sportfest durch seine Bürger mehrfach vertreten worden. Das Stadtjubiläum bietet einen guten Anlass, uns ihre Namen wieder einmal ins Gedächtnis zu rufen. Wir führen sie in alphabetischer Reihenfolge auf.

Lukáš Babač (20. 3. 1985) veslovanie / rowing / Rudern

■ OH 2004 - Atény (dvojskif ľahkých váh v B-finále). Reprezentant Slovenska, akademický majster sveta v roku 2010, strieborný na majstrovstvách sveta v Novom Zélande (2010), bronzový na majstrovstvách Európy (2010). V roku 2012 sa stal Majstrom Českej republiky v kategórii skif.

■ 12004 Olympics - Athens (double sculls light weight in the B-final). Representing Slovakia he was the academic world champion in 2010, won silver at the World Championships in New Zealand (2010). In 2012 he won the Czech Republic's Masters competition in the skiff category.

■ Olympische Spiele 2004 - Athen (Doppelzweier-Leichtgewicht im B-Finale). Repräsentant der Slowakei, akademischer Weltmeister 2010 (Weltmeisterschaft der Studierenden, Anm.d.R.), Vize-Weltmeister bei der Weltmeisterschaft 2010 in Neuseeland, Bronze-Gewinner bei der Europameisterschaft 2010. Im Jahr 2012 wurde er zum tschechischen Meister in der Kategorie Skiff.

Ladislav Bačík (14. 7. 1933) plávanie / swimming / Schwimmen

■ OH 1952 - Helsinki (100 m znak), 1956 - Melbourne (100 m znak). Spolu s Ľ. Komadelom v roku 1952 prekonal 5 československých rekordov, na medzinárodných pretekoch v Moskve (1952) získal 2. a 3. miesto. Viacnásobný majster republiky v plávaní, československý reprezentant v plávaní a vodnom póle, neskôr plavecký tréner. Zaslúžilý majster športu (1962).

■ 1952 Olympics - Helsinki (100m backstroke), 1956 - Melbourne (100m backstroke). In 1952, together with Ľ. Komadel, he broke 5 Czechoslovak records and won 2nd and 3rd place at the international competition in Moscow. He represented Czechoslovakia in swimming and water polo and was the country's national champion several times in swimming. Later he was a swimming coach. He was named Merited Master of Sports (1962).

■ Olympische Spiele 1952 - Helsinki (100 m Rücken), 1956 - Melbourne (100 m Rücken). Zusammen mit Ľ. Komadel hat er 1952 fünf tschechoslowakische Rekorde gebrochen, beim internationalen Wettbewerb in Moskau (1952) belegte er den 2. und den 3. Platz. Mehrfacher Republikmeister im Schwimmen, tschechoslowakischer Repräsentant im Schwimmen und im Wasserball, späterer Schwimmtrainer. Verdienter Meister des Sports (Ehrentitel, 1962).

Roman Bačík (27. 5. 1959) vodné pólo / water polo / Wasserball

■ OH 1992 Barcelona (12. miesto). V roku 1993 bol najlepším strelcom ligy, počas kariéry jeden z najlepších československých pólistov. Dvojnásobný účastník majstrovstiev sveta. Žije v Nemecku, kde trénoval plávanie a vodné pólo deti a dorastencov.

■ 1992 Olympics - Barcelona (12th place). In 1993 he was the league's top scorer and throughout his career one of the best Czechoslovak polo players. He was a two-time participant at the World Championships. He lives in Germany where he coached youth swimming and water polo.

■ Olympische Spiele 1992 - Barcelona (12. Platz). Im Jahr 1993 war er der erfolgreichste Torschütze der Liga, während seiner Profikarriere einer der besten tschechoslowakischen Wasserballspieler. Zweifacher WM-Teilnehmer. R. Bačík lebt in Deutschland, wo er als Schwimm- und Wasserballtrainer für Kinder und Jugendliche wirkte.

Róbert Erban (9. 7. 1972) kanoistika / canoeing / Kanufahren

■ OH 1992 - Barcelona (K4 - 1000 m, 4. miesto), 1996 - Atlanta, 2000 - Sydney (K4 - 1000 m, 4. miesto), 2004 - Atény. Úspechy na svetových šampionátoch: Paríž (1991) - bronz, Zagreb (2005) - striebro, Szeged (2006) - zlato. V súčasnosti trénuje vodácku mládež v Piešťanoch.

■ 1992 Olympics - Barcelona (K4 - 1000 m, 4th place), 1996 - Atlanta, 2000 - Sydney (K4 - 1000 m, 4th place), 2004 - Athens. Success at the World Championships: Paris (1991) - bronze, Zagreb (2005) - silver, Szeged (2006) - gold. He currently coaches canoeing to youth in Piešťany.

■ Olympische Spiele 1992 - Barcelona (K4 - 1000 m, 4. Platz), 1996 - Atlanta, 2000 - Sydney (K4 - 1000 m, 4. Platz), 2004 - Athen. Erfolge bei Weltmeisterschaften: Paris (1991) - Bronze; Zagreb (2005) - Silber; Szeged (2006) - Gold. Aktuell trainiert er den Wassersport-Nachwuchs in Piešťany.

Marcela Erbanová (20. 5. 1978) kanoistika / canoeing / Kanufahren

■ OH 2000 - Sydney, 2004 - Atény (K1 - 500 m, 5. miesto). So svojimi športovými výsledkami sa stala historicky najúspešnejšou slovenskou kajakárkou. Pôsobí ako trénerka juniorskej reprezentácie Slovenska.

■ 2000 Olympics - Sydney, 2004 - Athens (K1 - 500m, 5th place). Her results made him the most successful kayaker in Slovak history. She now coaches the junior national team.

■ Olympische Spiele 2000 - Sydney, 2004 - Athen (K1 - 500 m, 5. Platz). Die Ergebnisse ihrer Sportkarriere machen sie zur erfolgreichsten Kanufahrerin in der Geschichte des slowakischen Kanurensports. Sie wirkt als Nationaltrainerin für den Nachwuchs.

Slavomír Kňazovický (3. 5. 1967) kanoistika / canoeing / Kanufahren

■ OH 1992 Barcelona (C1 500 m - 4. miesto), OH 1996 Atlanta (C1 500 m - striebro), OH 2000 Sydney (vlajkonosič slovenskej výpravy, C1 500 m - 5. miesto). Majster Európy (1997, C1-200 m), strieborný na majstrovstvách sveta (1998). Po ukončení športovej kariéry pôsobí ako tréner.

■ 1992 Olympics - Barcelona (C1 500 m - 4th place), 1996 - Atlanta (C1 500 m - silver), 2000 Sydney (Slovak flag bearer for the national contingent, C1 500 m - 5th place). European Champion (1997, C1-200 m), silver at the World Championships (1998). Since retiring from sports he has been coaching.

■ Olympische Spiele 1992 - Barcelona (C1 500 m - 4. Platz), Olympische Spiele 1996 - Atlanta (C1 500 m - Silber), Olympische Spiele 2000 - Sydney (Flaggenträger der slowakischen Mannschaften, C1 500 m - 5. Platz). Europameister (1997, C1-200 m), Silber-Gewinner bei der Weltmeisterschaft 1998. Nach der Beendigung seiner Profisportlerkarriere arbeitet er als Trainer.

Ľudovít Komadel (1. 11. 1927) plávanie / swimming / Schwimmen

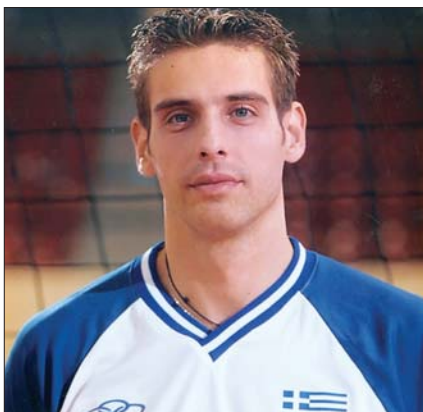

■ OH 1952 - Helsinky (200 m prsia), v rozplavbe vyrovnal vtedajší olympijský rekord. Neskôr sa stal trénerom družstva Slovan Bratislava. Bol predsedom Slovenskej spoločnosti telovýchovného lekárstva (1971 - 1994), lekár československej výpravy na OH v Mexiku (1968). Získal mnohé ocenenia, napr. Olympijský rád v striebre MOV (1992).

■ 1952 Olympics - Helsinki (200m breaststroke), in the swimming heats he tied the Olympic record at the time. He later became the coach of Slovan Bratislava. He was chairman of the Slovak Society of Sports Medicine (1971-1994), doctor for the Czechoslovak team at the Olympics in Mexico (1968). He has won many awards such as the Olympic Order of IOC in silver (1992).

■ Olympische Spiele 1952 - Helsinki (200 m Brust), im Vorlauf überbot er den damals bestehenden olympischen Rekord. Später ging er als Trainer zum „Slovan Bratislava“. Er wirkte als Vorstand der Slowakischen Gesellschaft für Sportmedizin (1971 - 1994), nahm als Arzt des tschechoslowakischen Olympiateams an den Olympischen Spielen in Mexiko (1968) teil. Ľ. Komadel erhielt zahlreiche Auszeichnungen, unter anderen den Olympischen Orden des IOC in Silber (1992).

Andrej Kravárik (28. 7. 1971) volejbal / volleyball / Volleyball

■ OH 2004 Atény - reprezentoval Grécko (7. miesto). V drese troch krajín (Československa, Slovenska a Grécka) sa zúčastnil piatich majstrovstiev Európy. Trikrát bol vyhlásený za najlepšieho volejbalistu Slovenska (1994, 2000, 2001). V súčasnosti pôsobí ako asistent trénera slovenského reprezentačného družstva volejbalistov.

■ 2004 Olympics - Athens, he represented Greece (7th place). He participated in the European Championships wearing the uniform of three different countries (Czechoslovakia, Slovakia, Greece). He was voted the best volleyball player in Slovakia three times (1994, 2000, and 2001). He's currently the assistant coach of the Slovak national volleyball team.

■ Olympische Spiele 2004 Athen - trat für Griechenland an (7. Platz). In Trikots dreier Länder (Tschechoslowakei, Slowakei und Griechenland) kämpfte er bei fünf Europameisterschaften. Dreimal ist er zum besten Volleyballspieler der Slowakei gewählt worden (1994, 2000, 2001). Aktuell wirkt er als Assistent des Nationaltrainers der slowakischen Volleyballmannschaft.

Lukáš Lacko (3. 11. 1987) tenis / tennis / Tennis

■ OH 2012 – Londýn. Profesionálne sa tenisu venuje od roku 2004. Je členom daviscupového tímu SR. V rebríčku ATP je na 51. mieste. Viacnásobný držiteľ titulu „Tenista roka SR“.

■ 2012 Olympics – London. He has played professional tennis since 2004. He's a member of the Slovak Davis Cup team. He's ranked 51 in the ATP rankings. Multiple winner of the title „Slovak Tennis Player of the Year“.

■ Olympische Spiele 2012 – London. Professionell widmet er sich dem Tennis seit 2004. Er ist Mitglied des slowakischen Davis-Cup-Teams. In der ATP-Weltrangliste befindet sich Lacko auf Platz 51. Mehrfacher Träger des Titels „Slowakischer Tennisspieler des Jahres“.

Martina Moravcová (16. 1. 1976) plávanie / swimming / Schwimmen

■ OH 1992 - Barcelona, 1996 - Atlanta, 2000 – Sydney (2 strieborné medaily - 100 m motýlik a 200 m voľný spôsob), 2004 - Atény, 2008 Peking. sedemnásobná majsterka sveta. Vytvorila 3 svetové a 16 európskych rekordov. Niekoľkonásobná víťazka ankety Športovec roka na Slovensku a v ankete Športovec storočia skončila štvrtá.

■ 1992 Olympics - Barcelona, 1996 - Atlanta, 2000 - Sydney (2 silver medals 100 m butterfly and 200 m freestyle), 2004 - Athens, 2008 Beijing. Seven-time world champion. Has set 3 world and 16 European records. Multiple winner of poll „Athlete of the Year“ in Slovakia and she finished fourth in the poll ranking the „Athlete of the Century“.

■ Olympische Spiele 1992 - Barcelona, 1996 - Atlanta, 2000 – Sydney (2 Silbermedaillen: 100 m Schmetterling und 200 m Freistil), 2004 - Athen, 2008 Peking. Siebenfache Weltmeisterin. Stellte 3 Weltrekorde und 16 Europarekorde auf. Mehrfache Gewinnerin in der Wahl zum Sportler des Jahres in der Slowakei, bei der Wahl des Jahrhundert-Sportlers belegte sie den 4. Platz.

Roman Poláčik (24. 8. 1963) vodné pólo / water polo / Wasserball

■ OH 1992 Barcelona (12. miesto). Národné mužstvo reprezentoval vyše 300-krát. Už ako 18-ročný sa zúčastnil majstrovstiev Európy. Hral za ČH Košice, pôsobil v Maďarsku, Taliansku i Chorvátsku. Teraz hrá za Akademik Košice a je tretím najlepším strelcom extraligy.

■ 1992 Olympics - Barcelona (12th place). He has played for the national team more than 300 times. At the age of 18 he already participated in the European Championships. He has played for ČH Košice, in Hungary, Italy and Croatia. He currently plays for Akademik Košice and ranks as the third best shooter in national Extra League.

■ Olympische Spiele 1992 - Barcelona (12. Platz). Für die Nationalmannschaft bestritt er mehr als 300 Spiele. Bereits als 18-jähriger nahm an der Europameisterschaft teil. Er spielte für den Club „ČH Košice“, stand in Ungarn, Italien und Kroatien unter Vertrag. Aktuell spielt er im Trikot des „Akademik Košice“ und ist der drittbeste Schütze der Extraliga.

Branko Radivojevič (24. 11. 1980) ľadový hokej / ice hockey / Eishockey

■ OH 2010 - Vancouver (4. miesto). Od 18 rokov hrával v zahraničí. Slovensko reprezentoval na majstrovstvách sveta v roku 2003 (bronz), 2007, 2009, 2011, 2012 (striebro). V súčasnosti pôsobí v Rusku (Spartak Moskva) a na majstrovstvách sveta 2013 bol kapitánom slovenskej reprezentácie.

■ 2010 Olympics - Vancouver (4th place). He has played overseas since he was 18. He has played on the Slovak national team at the World Championships in 2003 (bronze), 2007, 2009, 2011, and 2012 (silver). He currently plays in Russia (Spartak Moskva) and is preparing to represent Slovakia once again at the World Championships as team captain.

■ Olympische Spiele 2010 - Vancouver (4. Platz). Seit seinem 18. Lebensjahr spielte er in Übersee. Die Slowakei repräsentierte er bei den Weltmeisterschaften 2003 (Bronze), 2007, 2009, 2011 und 2012 (Silber). Derzeit steht er in Russland unter Vertrag (Spartak Moskau) und bereitet sich als Kapitän der slowakischen Nationalmannschaft auf die Weltmeisterschaft vor.

Ján Šlahor (16. 5. 1977) futbal / football / Fußball

■ OH 2000 Sydney - 13. miesto. Tu sa zviditeľnil najmä gólom proti Juhoafrickej republike. Pôsobil vo viacerých futbalových kluboch (ŠKP Devín, Slovan Bratislava, Inter Bratislava, Tatran Prešov). Kvôli vážnemu zraneniu kolena predčasne ukončil profesionálnu kariéru.

■ 2000 Olympics - Sydney 13th place. He made his presence known with a goal in the game with South Africa. He's played for many different football clubs (ŠKP Devín, Slovan Bratislava, Inter Bratislava, Tatran Prešov). He was forced to prematurely end his career due to a serious knee injury.

■ Olympische Spiele 2000 Sydney - 13. Platz. Hier machte er vor allem durch ein Tor gegen Südafrika auf sich aufmerksam. Er wurde von mehreren Fußballclubs verpflichtet (ŠKP Devín, Slovan Bratislava, Inter Bratislava, Tatran Prešov). Aufgrund einer schwerwiegenden Knieverletzung beendete er seine Profikarriere vorzeitig.

Jaroslav ŽITŇANSKÝ (18. 2. 1971) hod diskom / discus / Diskuswurf

■ OH 1996 Atlanta, OH 2004 Atény. Počas svojej kariéry viackrát vytvoril slovenský rekord. Pretekal za Sláviu UK Bratislava. V súčasnosti pôsobí v najúspešnejšom slovenskom atletickom klube AK Spartak Dubnica.

■ 1996 Olympics - Atlanta, 2004 - Athens. He set several Slovak records during his career. He competed for Slávia UK Bratislava. He currently competes for the most successful athletics club in Slovakia - AK Spartak Dubnica.

■ Olympische Spiele 1996 - Atlanta, Olympische Spiele 2004 - Athen. Im Verlauf seiner Karriere stellte er mehrfach einen slowakischen Rekord auf. Er repräsentierte den Club „Slávia UK Bratislava“. Heute wirkt er in dem gegenwärtig erfolgreichsten slowakischen Leichtathletik-Club „AK Spartak Dubnica“

Letná láska

Summer love
Eine Sommerliebe

EVENTS JUNE - AUGUST 2013 • VERANSTALTUNGEN JUNI - AUGUST 2013

31. 5. - 23. 6. 2013

VICTOR VASARELY, ALFONS MUCHA, JESÚS DE MIGUEL ALCÁNTARA - výstava. Galéria Fontána
VICTOR VASARELY, ALFONS MUCHA, JESÚS DE MIGUEL ALCÁNTARA - exhibition. Fontána Gallery
VICTOR VASARELY, ALFONS MUCHA, JESÚS DE MIGUEL ALCÁNTARA - Ausstellung. Galerie „Fontána“

1. - 2. 6. 2013

OTVORENIE LETNEJ KÚPELNEJ SEZÓNY
OPENING OF THE SUMMER SPA SEASON
ERÖFFNUNG DER SOMMER-KURSAISON

6. - 9. 6. 2013

CONCOURS D' ELEGANCE - PIEŠŤANSKÉ ZLATÉ STUHY
CONCOURS D' ELEGANCE - PIEŠŤANY GOLDEN RIBBONS
„CONCOURS D' ELEGANCE - PIEŠŤANSKÉ ZLATÉ STUHY“

7. - 16. 6. 2013

FESTIVAL DODA ŠOŠOKU - medzinárodný džezový festival.
 Dom umenia, Kursalon
FESTIVAL OF DODO ŠOŠOKA - international jazz festival.
 House of Art, Kursalon
FESTIVAL DES DODO ŠOŠOKA - internationales Jazzfestival.
 Haus der Kunst, Kursalon

12. 6. - 30. 8. 2013

UMENIE V PARKU 2013 - výstava sôch. Dom umenia
ART IN THE PARK 2013 - statue exhibition. House of Art
KUNST IM PARK 2013 - Skulpturen-Ausstellung. Haus der Kunst

13. 6. - 18. 7. 2013

58. PIEŠŤANSKÝ FESTIVAL, medzinárodný hudobný festival.
 Dom umenia, SLK Piešťany, a.s.
58th PIEŠŤANY FESTIVAL, international music festival.
 House of Art, Health Spa Piešťany, a.s.
58. FESTIVAL VON PIEŠŤANY, internationales Musikfestival.
 Haus der Kunst, Slowakisches Heilbad Piešťany, A.G.

14. 6. - 28. 6. 2013

KARIKATÚRA A JAZZ 2013. Dom umenia
CARTOON AND JAZZ 2013. House of Art
KARIKATUR UND JAZZ 2013. Haus der Kunst

14. - 15. 6. 2013

TRUCK ARÉNA. Kemping Lodenica
TRUCK ARENA. Camping Lodenica
„TRUCK ARENA“. Campingplatz „Lodenica“

15. 6. 2013

SACHAL VASANDANI (USA).
 Festival Doda Šošoku - záverečný koncert. Dom umenia
SACHAL VASANDANI (USA).
 Festival of Dodo Šošoka - closing concert. House of Art
SACHAL VASANDANI (USA).
 Festival des Dodo Šošoka - Abschlusskonzert. Haus der Kunst

21. - 22. 6. 2013

CARAT TUNNING PÁRTY. Letisko Piešťany
CARAT TUNNING PARTY. Piešťany Airport
“CARAT TUNNING PARTY”. Flughafen Piešťany

24. 6. 2013

GRÓFKA BÁTHORY. Tanečná dráma.
 Momentum Dance Company, Berlín.
 Dom umenia
COUNTESS BÁTHORY. Dance drama.
 Momentum Dance Company, Berlín. House of Art
GRÄFIN BÁTHORY. Tanzdrama.
 „Momentum Dance Company“, Berlin, Haus der Kunst

27. - 29. 6. 2013

TOPFEST 2013. Letisko Piešťany
TOPFEST 2013. Piešťany Airport
„TOPFEST 2013“. Flughafen Piešťany

28. 6. - 1. 9. 2013

SOCHA PIEŠŤANSKÝCH PARKOV. Galéria Fontána, piešťanské parky
STATUES OF PIEŠŤANY'S PARKS. Fontána Gallery, Piešťany parks
STATUE DER STADTPARKS VON PIEŠŤANY. Galerie „Fontána“, Stadtparks

2. 7. - 30. 8. 2013

UMENIE V PARKU 2013 - výstava obrazov z Medzinárodných sympózií v Moravanoch nad Váhom - českí autori. Dom umenia
ART IN THE PARK 2013 - exhibition of paintings from the international symposia in Moravany nad Váhom - Czech artists. House of Art
KUNST IM PARK 2013 - Ausstellung von Gemälden aus den Internationalen Symposien in Moravany nad Váhom - tschechische Autoren. Haus der Kunst

2. 7. 2013

CIGÁNSKI DIABLI, sólo: Jaroslav Svěcený (ČR) Dom umenia
CIGÁNSKI DIABLI (Gypsy Devils), solo: Jaroslav Svěcený
 (Czech Republic) House of Art
„CIGÁNSKI DIABLI“ (Zigeuner Teufel), Solo: Jaroslav Svěcený (CZ)
 Haus der Kunst

8. - 18. 7. 2013

7. MEDZINÁRODNÉ MAJSTROVSKÉ SPEVÁCKE KURZY
PETRA DVORSKÉHO. Kúpeľný ostrov
7th PETER DVORSKÝ'S INTERNATIONAL VIRTUOSO SINGING COURSES. Spa Island
7. INTERNATIONALE MEISTER-GESANGSKURSE VON PETER DVORSKÝ. Kurinsel

18. 7. 2013

MEDZINÁRODNÉ MAJSTROVSTVÁ VO VÝKONE VODIACICH PSOV
INTERNATIONAL CHAMPIONSHIPS FOR GUIDE DOGS
INTERNATIONALE MEISTERSCHAFT DER FÄHRTENHUNDE

31. 7. - 2. 08. 2013

GALEA/VALERIO CUP
 majstrovstvá Európy družstiev chlapcov do 18 rokov, Tenisová hala
 European Championships for teams of boys under 18, Tennis Hall
 Europameisterschaft der Juniorenmannschaften bis 18 Jahre, Tennishalle

2. - 3. 8. 2013

SLOVAKMAN 226. Český a Česko-Slovenský pohár v dlhom triatlone.
 Czech and Czecho-Slovak Cup in the long-distance triathlon
 Tschechischer und Slowakischer Pokal im Langstrecken-Triathlon

2. - 4. 8. 2013

PARKINSONIÁDA. Medzinárodná konferencia parkinsonikov.
 Hotel Sorea Slňava Piešťany
PARKINSONIÁDA. International Conference for Parkinson's Sufferers.
 Hotel Sorea Slňava Piešťany
„PARKINSONIÁDA“. Internationale Konferenz für Parkinson-Kranke.
 Hotel „Sorea Slňava“, Piešťany

5. - 10. 8. 2013

IVAN HLINKA MEMORIÁL CUP 2013
 (hokejový turnaj hráčov do 18 rokov). Zimný štadión
IVAN HLINKA MEMORIAL CUP 2013
 (hockey tournament 18 and under). Winter Stadium
„IVAN HLINKA MEMORIAL CUP 2013“
 (Eishockeyturnier der Spieler bis 18 Jahre. Winterstadion)

9. - 10. 8. 2013

GRAPE FESTIVAL
 hudobný festival, 4. ročník / music festival, 4th year / 4. Musikfestival

11. - 17. 8. 2013

8. FESTIVAL MLADÝCH UMELCOV TOCCATA ART PIEŠŤANY 2013. Kúpeľný ostrov
8th FESTIVAL OF YOUNG ARTISTS TOCCATA ART PIEŠŤANY 2013. Spa Island
8. FESTIVAL JUNGER KÜNSTLER „TOCCATA ART PIEŠŤANY 2013“. Kurinsel

17. - 18. 8. 2013

POHÁR SNP, 53. ročník, preteky v rýchlostnej kanoistike seniorov a juniorov
SNP CUP, 53rd annual, senior and junior canoe racing
„SNP CUP“ - 53. internationale Paddel-Regatta der Senioren und Junioren

18. 8. 2013

HODY V PIEŠŤANOCH. Mariánske námestie
FEAST IN PIEŠŤANY. Mariánske square
„HODY V PIEŠŤANOCH“. Platz Mariánske námestie

22. - 25. 08. 2013

35. ZRAZ CYKLOTURISTOV. Klub slovenských turistov. Piešťany, Slňava.
35th BIKE RALLY. Club Of Slovak Day-trippers. Piešťany, Slňava.
35. TREFFEN DER RADTOURISTEN. Club der slowakischen Radtouristen. Piešťany, Slňava.

29. - 31. 8. 2013

LODENICA 2013, 15. ročník, folk, country, bluegrass festival. Kemping Lodenica
LODENICA 2013, 15th annual, folk, country, bluegrass festival. Camping Lodenica
„LODENICA 2013“, 15. Festival der Folk-, Country- und Bluegrass-Musik.
 Campingplatz „Lodenica“